

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Maastrichtská kritéria a jejich plnění Českou republikou

Andrea Kavková

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Andrea Kavková

veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Maastrichtská kritéria a jejich plnění Českou republikou

Název anglicky

The Maastricht Convergence Criteria and their Fulfillment in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit plnění Maastrichtských kritérií Českou republikou a zjistit názor občanů České republiky na zavedení EURA jako platné měny v ČR.

V teoretické části bude popsána historie a současná situace České republiky v kontextu Evropské Unie. Dále bude nastíněna problematika Maastrichtských konvergenčních kritérií. V praktické části bude systematicky hodnoceno a popsáno plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou od roku 2004 až do roku 2015. Dále bude v této části zjišťován názor občanů České republiky na zavedení EURA jako platné měny v České republice.

Metodika

V teoretické části práce bude využito studia odborné literatury a ostatních informačních zdrojů k vypracování nástinu obecné problematiky týkající se ČR a EU a Maastrichtských konvergenčních kritérií.

Při hodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií ČR bude využito analýzy časových řad sekundárních dat a vizualizace těchto dat do grafů. V praktické části bude užito kvantitativní metody pro výzkum veřejného mínění ve formě dotazníkového šetření.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Evropská unie, konvergenční kritéria, Euro, Eurozóna, Evropská centrální banka, Česká národní banka

Doporučené zdroje informací

- [1] Tomšík, K.: Evropská integrace a enviromentální ekonomika, 7. vydání. Praha: ČZU v Praze, 2013, 127 s., ISBN 978-80-213-2404-6
- [2] Lacina, L.: EURO, ano/ne?, 1. Vydání. Alfa, 2010, 319 s., ISBN 978-80-87197-26-4
- [3] Brůžek, A.: Evropská měnová integrace, 1. vyd. Praha: VŠE, 1996, 138 s., ISBN 80-7079-151-9
- [4] Raymond, R.: Sjednocení měny v Evropě, Přel. J. Keliš, 1. vyd. Praha: HZ Praha, 1995, 143 s., ISBN 80-901918-2-7
- [5] Tomášek, M.: Právní základy evropské měnové unie, 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999, 165 s., ISBN 80-902243-3-4

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Erika Urbánková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Maastrichtská kritéria a jejich plnění Českou republikou" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. března 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce Ing. Erice Urbánkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které přispěly ke zvýšení úrovně této práce.

Maastrichtská kritéria a jejich plnění Českou republikou

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá problematikou Maastrichtských konvergenčních kritérií a jejich plněním Českou republikou. V teoretické části práce bude nastíněn vznik a vývoj Evropské unie a eurozóny, na obecné úrovni bude pojednáno o Maastrichtských konvergenčních kritériích.

V praktické části bude zhodnocen vývoj HDP a exportu a importu České republiky od vstupu do Evropské unie, dále bude vyhodnoceno konkrétní plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií. V další kapitole bude nastíněn proces zavedení eura na Slovensku. Dále bude zobrazen vývoj slovenského HDP a exportu a importu od vstupu do Evropské unie a jejich porovnání s Českou republikou. V závěrečné fázi bude zhodnocen postoj občanů České republiky k zavedení eura jako platné měny.

Klíčová slova: Evropská unie, konvergenční kritéria, euro, eurozóna, Evropská centrální banka, Česká národní banka

The Maastricht Convergence Criteria and their Fulfillment in the Czech Republic

Summary

This diploma thesis deals with the Maastricht convergence criteria and their fulfillment in the Czech Republic. The foundation and evolution of European Union and eurozone will be introduced in the theoretical part of the thesis. Also, the Maastricht convergence criteria will be described theoretically in this part.

In the practical part, the GDP, export and import growth will be described since joining the European Union. Then, the fulfillment of the Maastricht convergence criteria will be defined. In the next chapter, there will be adumbrated the process of the adoption of euro currency in Slovakia. Then the slovak GDP, export and import growth will be described since joining the European Union and compared to the Czech Republic. The end of the thesis is focused on the people's attitudes towards the adoption of euro currency in the Czech Republic.

Keywords: European Union, Convergence Criteria, Euro, Eurozone, European Central Bank, Czech National Bank

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíl a metodika práce	12
3	Teoretická část	14
3.1	Vznik Evropské unie.....	14
3.2	Hlavní orgány Evropské unie	18
3.3	Česká republika a Evropská unie.....	22
3.4	Evropská ekonomická integrace	24
3.5	Evropská hospodářská a měnová unie a zavedení společné měny	25
3.5.1	Evropský měnový systém	26
3.5.2	Pakt stability a růstu.....	30
3.5.3	Eurozóna	31
3.6	Zavedení eura v České republice	33
3.7	Maastrichtská konvergenční kritéria.....	35
4	Praktická část	38
4.1	Makroekonomická situace České republiky v letech 2004 - 2014	38
4.2	Hodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou v letech 2004 - 2015	42
4.2.1	Kritérium cenové stability	42
4.2.2	Kurzové kritérium.....	47
4.2.3	Kritérium konvergence úrokových sazeb	48
4.2.4	Kritérium deficitu veřejných financí.....	55
4.2.5	Kritérium veřejného dluhu.....	59
4.3	Hodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou před rokem 2004	64
4.4	Zavedení eura na Slovensku	65
4.4.1	Vývoj HDP České republiky a Slovenska	67
4.4.2	Vývoj exportu a importu zboží a služeb České republiky a Slovenska.....	69
4.5	Vlastní výzkum - Přijetí eura v České republice	73
4.5.1	Výsledky vlastního výzkumu.....	75
4.5.2	Potvrzení výzkumných otázek	79
5	Závěr	81
6	Seznam použité literatury a zdrojů	83
7	Přílohy.....	90

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa rozšiřování EU	17
Obrázek 2: Schéma řídicích orgánů ECB	20
Obrázek 3: Grafické znázornění vstupu a setrvání v ERM II.....	29
Obrázek 4: Mapa eurozóny	32

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled událostí spojených se vstupem ČR do EU.....	24
Tabulka 2: Fáze Evropské hospodářské a měnové unie	26
Tabulka 3: Složení ECU v době vzniku.....	27
Tabulka 4: Počet plněných konvergenčních kritérií v ČR v letech 1995 – 2004	64
Tabulka 5: Vývoj Indexu naplňování Maastrichtských kritérií v ČR v letech 1995 – 2004	65
Tabulka 6: Srovnání plnění konvergenčních kritérií ČR a SR v referenčním období 4/2007 – 3/2008 dle konvergenční zprávy ECB	67
Tabulka 7: Přehled procentuálního zastoupení odpovědí respondentů na otázku 1	79

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj HDP ČR.....	39
Graf 2: Vývoj exportu a importu ČR.....	40
Graf 3: Vývoj salda exportu a importu ČR.....	41
Graf 4: Vývoj zastoupení jednotlivých složek HDP	42
Graf 5: Vývoj referenčních hodnot pro potřeby kritéria cenové stability.....	43
Graf 6: Vývoj HICP ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s HICP EU (28).....	44
Graf 7: Vývoj HICP ČR dle EUROSTATu, porovnání s HICP EU (28).....	45
Graf 8: Vývoj HICP ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s HICP eurozóny (19)	46
Graf 9: Vývoj HICP ČR dle EUROSTATu, porovnání s HICP eurozóny (19)	47
Graf 10: Znázornění možného plnění kurzového kritéria.....	48
Graf 11: Vývoj referenčních hodnot pro potřeby kritéria konvergence úrokových sazeb ..	49
Graf 12: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28).....	50
Graf 13: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28).....	52
Graf 14: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)	53
Graf 15: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19)	54
Graf 16: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28).....	55
Graf 17: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28)....	56
Graf 18: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)	57

Graf 19: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19).....	58
Graf 20: Vývoj veřejného dluhu ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28)	60
Graf 21: Vývoj veřejného dluhu ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28)	61
Graf 22: Vývoj veřejného dluhu ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)	62
Graf 23: Vývoj veřejného dluhu ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19).....	63
Graf 24: Vývoj HDP na osobu v PPS ČR, SR, porovnání s EU (28).....	68
Graf 25: Vývoj HDP na osobu v PPS ČR, SR, porovnání s eurozónou (19)	69
Graf 26: Vývoj exportu ČR, SR, porovnání s EU (28).....	70
Graf 27: Vývoj exportu ČR, SR, porovnání s eurozónou (19)	71
Graf 28: Vývoj importu ČR, SR, porovnání s EU (28)	71
Graf 29: Vývoj importu ČR, SR, porovnání s eurozónou (18).....	72
Graf 30: Věková struktura respondentů (počet respondentů).....	74
Graf 31: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů (počet respondentů)	74
Graf 32: Názor na zavedení eura	75
Graf 33: Důvody respondentů pro přijetí eura.....	76
Graf 34: Důvody respondentů proti přijetí eura.....	77
Graf 35: Povědomí o Maastrichtských konvergenčních kritériích	78

Seznam příloh

Příloha 1: Historie EU.....	90
Příloha 2: Tabulka mapující postupné rozšiřování ES a EU	91
Příloha 3: Tabulka mapující postupné rozšiřování eurozóny	92
Příloha 4: Přehled vývoje HDP v ČR, SR, EU (28) a eurozóně (19)	93
Příloha 5: Přehled vývoje HDP (mil. Kč) v ČR.....	94
Příloha 6: Určení referenčních hodnot pro potřeby kritéria cenové stability	95
Příloha 7: Přehled vývoje HICP v ČR, EU (28) a eurozóně (19)	96
Příloha 8: Vývoj průměrného ročního směnného kurzu CZK vůči EUR.....	96
Příloha 9: Určení referenčních hodnot pro potřeby kritéria konvergence úrokových sazeb.....	97
Příloha 10: Přehled vývoje dlouhodobých úrokových sazeb v ČR, EU (28) a eurozóně (19)	98
Příloha 11: Přehled vývoje deficitu veřejných financí v ČR, EU (28) a eurozóně (19)	98
Příloha 12: Přehled vývoje veřejného dluhu v ČR, EU (28) a eurozóně (19)	99
Příloha 13: Přehled vývoje exportu a importu (% HDP) v ČR, SR, EU (28) a eurozóně (18, 19)	99
Příloha 14: Formulář dotazníkového šetření.....	100

1 Úvod

Od 1. května 2004 je Česká republika součástí nadnárodní organizace států Evropy Evropské unie. Spolu s dalšími devíti státy Evropy byla Česká republika součástí tzv. východního rozšíření Evropské unie, které je v historii rozšiřování Evropské unie tím největším. Aktuálně čítá Evropská unie osmadvacet členských států, k poslednímu rozšíření došlo v roce 2013, kdy se k Unii připojilo Chorvatsko.

Od svého vzniku se Evropská unie stále více snaží o prohloubení spolupráce mezi jednotlivými členskými státy. Jedním z projevů této spolupráce je i vznik eurozóny a s ní zavedení jednotné měny euro v členských státech eurozóny. Při vstupu do Evropské unie se Česká republika zavázala k přijetí jednotné měny euro. Hlavní podmínkou pro vstup do eurozóny je plnění právě Maasrichtských konvergenčních kritérií, jejichž problematikou se tato práce zabývá.

V současnosti je vzhledem k situaci v Evropské unii a obecně celé Evropě, ale i v samotné České republice otázka zavedení eura v České republice upozaděna událostmi týkajícími se např. rozsáhlé imigrační vlny nebo řecké finanční krize, které v občanech prohlubují nedůvěru v Evropskou unii a její instituce. Ve Velké Británii je reálně zvažován tzv. brexit, neboli odchod Británie z Evropské unie. Pokud by k této situaci došlo, předpokládá se, že po odchodu Británie budou tímto způsobem reagovat i některé další státy Unie.

Situace v Evropě zatím výrazný vliv na plnění samotných Maastrichtských konvergenčních kritérií v České republice nemá. V postoji Čechů k Evropské unii, jejím institucím a k zavedení eura se však všechny negativní události na území Evropy promítají velmi rychle. Z tohoto hlediska je tak pro Českou republiku přijetí eura do budoucna velkou výzvou.

2 Cíl a metodika práce

Cílem této diplomové práce je přiblížit vznik a vývoj Evropské unie, popsat situaci České republiky v kontextu Evropské unie a nastínit obecně problematiku Maastrichtských konvergenčních kritérií. Hlavním cílem praktické části této práce je konvergenční kritéria a jejich plnění Českou republikou zhodnotit. Dalším cílem práce je vyhodnotit vývoj HDP a exportu a importu České republiky a porovnat je s výsledky Evropské unie a eurozóny. Dalším z cílů je popsat proces vstupu Slovenska do eurozóny a vyhodnotit vývoj HDP a exportu a importu po vstupu do eurozóny a porovnat je s Českou republikou. Posledním z vytyčených cílů je zjištění názorů občanů České republiky na zavedení eura jako platné měny v České republice.

V praktické části bylo k vypracování nástinu obecné problematiky týkající se Evropské unie, eurozóny, České republiky v kontextu Evropské unie a Maastrichtských kritérií využito studia odborné literatury a ostatních informačních zdrojů.

V teoretické části, při hodnocení HDP, exportu a importu a Maastrichtských kritérií České republiky, bylo využito sběru konkrétních číselných dat z dostupných informačních zdrojů. Tato data byla následně přenesena do grafů a v horizontu let sledovaných období zhodnocena. Bylo využito dat z národních i nadnárodních databází statistických orgánů (Český statistický úřad, EUROSTAT). Data byla hodnocena v porovnání s ostatními zvolenými subjekty, dále pak byl zjišťován trend vývoje zjištěných dat konkrétního sledovaného subjektu za zvolené sledované období, v případě hodnocení konvergenčních kritérií byla data dále poměřována vůči referenčním hodnotám. K vizualizaci dat do grafů a případným vlastním výpočtům bylo využito programu Excel.

Pro hodnocení vstupu Slovenska do eurozóny bylo využito studia odborné literatury a ostatních informačních zdrojů. Číselná data této části práce byla získána z nadnárodní statistické databáze EUROSTATu a následně vizualizována pomocí programu Excel do grafů.

Při hodnocení postoje občanů České republiky vůči zavedení eura bylo zajištěno sběru dat pomocí kvantitativní metody pro výzkum veřejného mínění ve formě vlastního dotazníkového šetření. Dotazník byl vytvořen prostřednictvím nástroje pro tvorbu formulářů Google Forms a v elektronické podobě byl dále rozesílán prostřednictvím

emailu a sdílen na sociálních sítích facebook a twitter. K závěrečnému zhodnocení výsledků a jejich vizualizaci v práci bylo využito programu Excel. Pro porovnání vlastních výsledků s výsledky veřejného mínění z předchozích zvolených let byla data zajištěna z databáze Centra pro výzkum veřejného mínění, tato data pak byla přenesena do tabulky a porovnána s výsledky vlastního výzkumu.

3 Teoretická část

3.1 Vznik Evropské unie

Evropská unie (EU) je nadnárodní organizací evropských států, formálně ustavená 1. listopadu 1993 za účelem hlubší integrace, rozvoje a upevnění hospodářské kooperace mezi členskými státy. Dvanáct zakládajících členských států v den ustavení EU ratifikovalo Smlouvu o Evropské unii, která je též označována jako Maastrichtská smlouva.

Historie Evropské unie

K pokusům sjednotit Evropu do komplexního celku již docházelo v dávné historii. Do konce druhé světové války byly však tyto pokusy neúspěšné. Po druhé světové válce byla téměř celá Evropa politicky i ekonomicky zcela vyčerpána a jistá forma spolupráce vedoucí k obnově Evropy byla nevyhnutelná. Již roku 1946 Winston Churchill při svém projevu proneseném na univerzitě v Curychu prosazoval vytvoření Spojených států evropských jako protipólu Spojeným státům americkým. Vzhledem k přednímu postavení Velké Británie mezi státy Commonwealthu však Británii nepřiznával ve Spojených státech evropských žádnou roli (Keřkovský, 1999).

Evropské sdružení uhlí a oceli

Evropské sdružení uhlí a oceli (ESUO), též označováno jako montánní unie¹, zahájilo činnost v roce 1952. Účelem tohoto sdružení bylo zabránit dalšímu válečnému konfliktu na území Evropy, a to zejména mezi Francií a Německem. Smlouvou o ESUO byl montánní průmysl převeden pod mezinárodní kontrolu. Kromě kontroly strategických surovin, jimiž uhlí a ocel byly, bylo ESUO základním kamenem hospodářské a následně i politické evropské integrace. Zakládající smlouvu podepsalo šest zemí. Francie, jako hlavní iniciátor, Západní Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemí. Smlouva o ESUO zahrnovala myšlenky volného obchodu a jednotného trhu v oblasti uhlí, koksu,

¹ Výroba oceli a těžba uhlí je označována jako montánní průmysl.

železa, rud, oceli a odpadového železa. Nadnárodní charakter ESUO vyžadoval vznik kontrolních a řídicích orgánů. Tyto orgány měly pravomoci v oblastech rušení a zákazů tarifních bariér, státních dotací, restriktivních opatření, či stanovení minimálních a maximálních cel na import uhlí a oceli. Smlouva o ESUO byla podepsána na 50 let a pozbyla platnosti 23. července 2002 (Keřkovský, 1999).

Římské smlouvy

Evropské hospodářské společenství

První Římskou smlouvou je smlouva o Evropském hospodářském společenství (EHS). EHS vzniklo z iniciativy zemí Beneluxu a po podpisu smlouvy o EHS roku 1957 členskými státy ESUO v Římě. Hlavním úkolem společenství je založení jednotného trhu, prostřednictvím něhož bude docházet k postupnému sjednocování hospodářských politik členských zemí. Dále bude prostřednictvím EHS podporován stabilní rozvoj ekonomických aktivit, vnější stabilita, růst životní úrovně a pozitivní vývoj v budování vztahů mezi členskými státy. V platnost vešla smlouva roku 1958 (Keřkovský, 1999).

Evropské společenství pro atomovou energii

Druhou z Římských smluv je smlouva o Evropském společenství pro atomovou energii (Euratom). Tato smlouva byla též podepsána všemi členy ESUO roku 1957 v Římě. Smlouva o Euratomu zahrnovala společné zájmy v oblasti využívání jaderné energie pro mírové účely. V platnost vešla smlouva roku 1958 (Keřkovský, 1999).

Evropská společenství

V roce 1967 vešla v platnost dohoda o sloučení všech tří společenství a začal se pro ně používat jednotný název Evropská společenství (ES). Platností smlouvy o ES došlo ke vzniku orgánů společných pro ES. Těmito orgány byly Rada (dnes Rada EU) a Komise (dnes Komise EU).

Roku 1969 byly na konferenci v Haagu formulovány následující cíle a záměry ES: Dokončení společného trhu se společným financováním zemědělství, nahrazení dosavadních finančních příspěvků členů ES vlastními finančními příjmy ES, posílení rozpočtových pravomocí Evropského Parlamentu, prohloubení integrace v ES hospodářskou a měnovou unií, užší politická spolupráce, rozšiřování ES.

V roce 1979 vznikl Evropský měnový systém (EMS) a tvořen byl následujícími prvky: Evropská měnová jednotka, mechanismus směnných kurzů, indikátory divergence a úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci. Cílem EMS bylo stabilizovat měnové kurzy a prohloubit měnovou integraci směrem ke společné měnové unii.

Roku 1987 vzešel v platnost Akt o jednotné Evropě (AJE). AJE novelizoval základní smlouvy o ES, rozšířil pravomoci orgánů ES, které měly pozitivně přispět k dalšímu rozvoji jednotného evropského trhu. Mezi nejdůležitější opatření patří: spolupráce v oblasti hospodářské a měnové politiky, ochrana životního prostředí, výzkum a rozvoj technologií, ekonomická a sociální soudržnost, sociální politika, vytvoření vnitřního trhu do roku 1992, nové legislativní postupy vedoucí k zefektivnění rozhodování Rady ministrů, spolupráce v oblasti zahraniční politiky, pravidelná setkání předsedů vlád členských států ES, rozšíření soudního dvora ES o Dvůr první instance. AJE je považován za první velkou reformu ES, jež vedla k ustavení Evropské unie Maastrichtskou smlouvou.

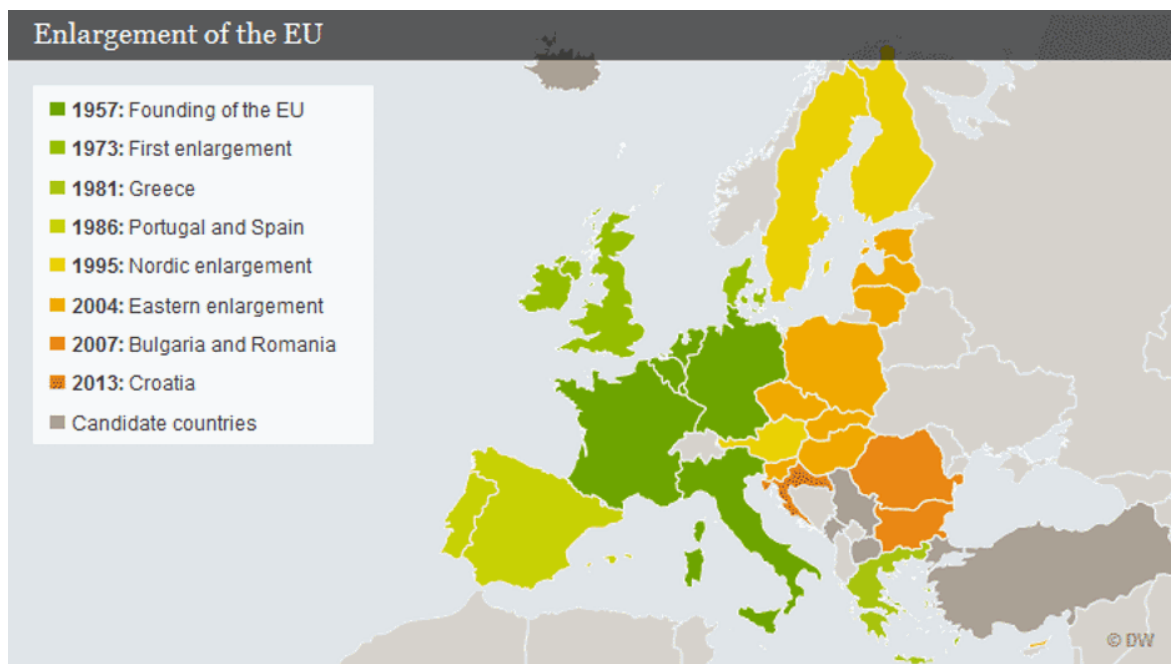
V roce 1993 vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, na základě které vzniká EU. EU zahrnuje tři již existující společenství, společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcí. V Maastrichtské smlouvě je též ukotveno ustavení společné měnové unie a s tím spojené zavedení a užívání jednotné měny pro celou EU. Roku 1999 vešla v platnost Amsterodamská smlouva, která Maastrichtskou smlouvu novelizovala, posílila pravomoci orgánů EU a upravila některé rozhodovací procesy. Roku 2003 vstoupila v platnost Niceská smlouva, jež upravila Maastrichtskou smlouvu, a jejím hlavním cílem bylo připravit EU na rozšíření, ke kterému následně v roce 2004 došlo. V roce 2009 vstoupila v platnost Lisabonská smlouva. Tato smlouva má za cíl učinit z EU demokratičtější a transparentnější organizaci, která posiluje svou roli ve světové politice. EU má dle smlouvy za úkol podporovat práva a hodnoty zajišťující svobodu, solidaritu

a bezpečnost svých občanů. EU touto smlouvou nabyla právní subjektivity (Keřkovský, 1999).

Rozšiřování Evropských společenství a Evropské unie

V roce 1973 došlo k prvnímu rozšíření ES. Přistoupily Velká Británie, Irsko a Dánsko. V roce 1981 došlo k dalšímu rozšíření ES a desátým členem se stalo Řecko. Roku 1986 přistupují k ES Španělsko a Portugalsko. Roku 1995, již k EU, přistupují Rakousko, Finsko a Švédsko. V roce 2004 dochází k největšímu rozšíření a přistupují Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko, Slovensko. V roce 2007 je EU rozšířena o Bulharsko a Rumunsko. K doposud poslednímu rozšíření došlo v roce 2013, kdy k EU přistoupilo Chorvatsko. Jednotlivé etapy rozšiřování EU jsou znázorněny na obrázku 1 (Základní data o EU).

Obrázek 1: Mapa rozšiřování EU

Zdroj: Pargan, 2015

Současná Evropská unie

V současnosti zahrnuje EU 28 států a téměř 508 miliónů obyvatel. Rozloha EU činí 4,3 mil. km². Hlavními orgány EU jsou Evropský parlament, Rada EU, Evropská komise, Evropská rada, Soudní dvůr EU, Evropská centrální banka, Účetní dvůr.

Důležitými tématy, jimiž se EU aktuálně zabývá, jsou řecká finanční krize, možné odstoupení Velké Británie z EU a společná migrační politika (Základní informace o EU).

3.2 Hlavní orgány Evropské unie

Evropský parlament

Evropský parlament je zákonodárný orgán EU sídlící v Bruselu, Štrasburku a Lucemburku. Disponuje též dozorčí a rozpočtovou pravomocí. Parlament byl založen v roce 1952 jako Společné shromáždění Evropského společenství uhlí a oceli, od roku 1962 je již znám jako Evropský parlament. Parlament má celkem 751 poslanců, kteří jsou voleni občany EU přímo každých pět let. Česká republika je v Evropském parlamentu zastoupena jednadvaceti poslanci² (Evropský parlament).

Rada Evropské unie

Rada EU je orgánem tlumočícím názory členských států EU, schvalujícím právní předpisy EU a koordinujícím politiky EU. Spolu s Evropským parlamentem sdílí legislativní a rozpočtovou moc. Zřízena byla roku 1957 jako Rada Evropského hospodářského společenství a sídlí v Bruselu. Jejími členy jsou ministři vlád členských států EU dle politiky, která je právě projednávána. Rada EU je společně s Evropským parlamentem hlavním rozhodovacím orgánem EU. Ministři vlád zemí EU projednávají, pozměňují a schvalují právní předpisy, dále pak koordinují jednotlivé politiky EU a jsou zmocněni přijímat jménem vlád členských států EU závazky k provedení kroků či opatření schválených na zasedání (Rada Evropské unie).

² ČR je v Evropském Parlamentu pro období 2014 – 2019 zastoupena jednadvaceti poslanci, v období 2009 – 2014 byla ČR zastoupena poslanci dvaadvaceti. Aktuální zastoupení je srovnatelné se zastoupením Portugalska, Maďarska, Řecka, Belgie.

Evropská komise

Evropská komise je politicky nezávislým výkonným orgánem EU, který navrhuje právní předpisy, dohlíží na dodržování smluv a evropského práva. Na starosti má provádění politik EU a správu rozpočtu EU. Zřízena byla roku 1958 a sídlí v Bruselu. Členové Evropské komise tvoří kolegium, v němž je každý členský stát EU zastupován právě jedním komisařem (Evropská komise).

Evropská rada

Evropská rada je orgán vymezující obecné politické směry, postoje a priority EU. Evropská rada sídlí v Bruselu a je tvořena hlavami států EU nebo předsedy vlád států EU, předsedou Evropské komise a předsedou Evropské rady. Ve formě neformálního fóra byla rada založena roku 1974, v roce 1992 nabyla formálního statusu a jako oficiální orgán EU funguje od roku 2009. Evropská rada je strategickým orgánem nejvyšší úrovně politické spolupráce mezi zeměmi EU (Evropská rada).

Soudní dvůr Evropské unie

Soudní dvůr EU zajišťuje rovný výklad a uplatňování práva ve všech členských státech EU a kontroluje, zda tyto státy a orgány EU dodržují právní předpisy EU. Soudní dvůr EU byl ustaven roku 1952, sídlí v Lucemburku. Soudní dvůr EU se skládá ze Soudního dvora, který tvoří soudci členských států EU, za každý stát jeden soudce, a jedenáct generálních advokátů, dále z Tribunálu, kde je opět každá členská země EU zastoupena jedním soudcem a Soudu pro veřejnou službu o sedmi soudcích (Evropský soudní dvůr).

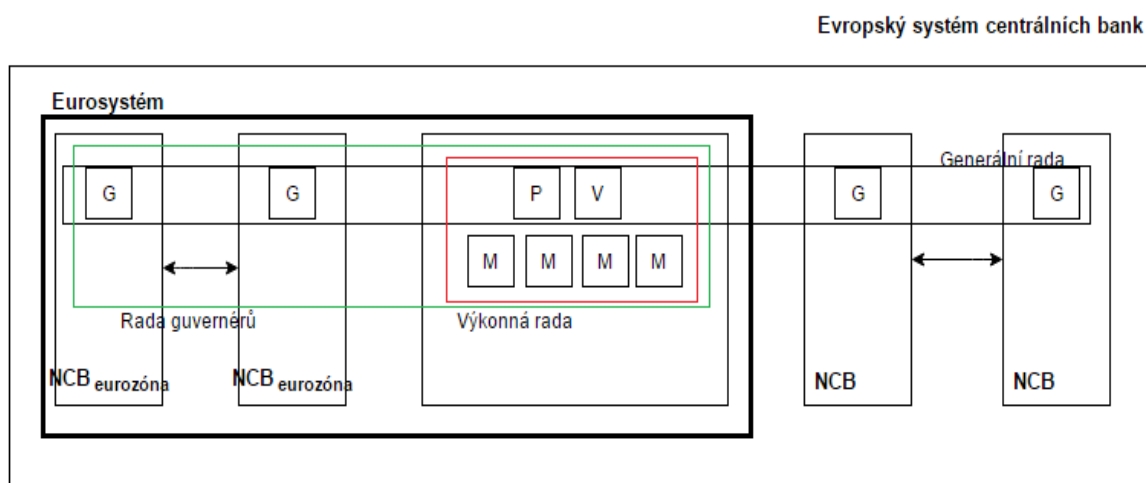
Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (ECB), banka bank, je centrální bankou pro měnu euro se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem. Byla ustavena 1. června 1998 a je tedy o sedm

měsíců starší než samotné euro. Časový předstih byl využit k doladění detailů před takovým zásahem, jako je zavedení společné evropské měny na území eurozóny.

Řídicími orgány ECB jsou Rada guvernérů (na obrázku 2 vymezeno zeleně), Výkonná rada (na obrázku 2 vymezeno červeně) a Generální rada (na obrázku 2 vymezeno černě), Národní centrální banky. Pro obrázek znázorňující řídicí orgány jsou použity symboly: P – prezident ECB, V – viceprezident ECB, M – člen Výkonné rady, G – guvernér národní centrální banky, NCB_{eurozóna} – centrální banka členského státu eurozóny, NCB – centrální banka nečlenského státu eurozóny (Dědek, 2014).

Obrázek 2: Schéma řídicích orgánů ECB

Zdroj: Vlastní zpracování (Dědek, 2014)

Základním textem, vymezujícím kompetence a pracovní náplň ECB, je Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Formou protokolu je tento dokument připojen k Maastrichtské smlouvě.

„Způsob ustavení ECB připomíná založení akciové společnosti, do níž její vlastníci vložili základní kapitál. Vlastníky ECB jsou národní centrální banky tvořící Evropský systém centrálních bank. Každá z těchto bank má přidělen kapitálový klíč, jenž udává její procentní podíl na celkové výši upsaného kapitálu. Samotný klíč je konstruován jako vážený ukazatel, do něhož se stejnou vahou vstupuje podíl členského státu na celkovém počtu obyvatel EU a podíl členského státu na souhrnném hrubém domácím produktu EU.“ (Dědek, 2014) Kapitálové klíče jsou upravovány každých pět let nebo spolu s rozšířením

EU, tím pádem i Evropského systému centrálních bank (ESCB). „Od začátku třetí etapy Hospodářské a měnové unie 1. ledna 1999 se klíč pro upisování základního kapitálu měnil šestkrát: úprava po pěti letech proběhla 1. ledna 2004, 1. ledna 2009 a poté 1. ledna 2014. K dalším změnám došlo 1. května 2004 (s přistoupením České republiky, Estonska, Kypru, Maďarska, Malty, Litvy, Lotyšska, Polska, Slovenska a Slovinska), 1. ledna 2007 (kdy do EU vstoupily Bulharsko a Rumunsko) a 1. července 2013 (kdy do EU vstoupilo Chorvatsko).“ (Upisování kapitálu, 2015) Kapitálový klíč České republiky dosahuje hodnoty 1,6075 %, výše splaceného kapitálu pak částky 6 525 449,57 EUR.³

Základní kapitál při vzniku ECB dosahoval výše 5 mld. EUR. „Ten byl následně technicky navyšován vždy tak, aby po vstupu nových centrálních bank do ESCB nemusela být vrácena část kapitálového vkladu stávajícím členům ESCB. Celkově tato navýšení činila dodatečných 0,76 mld. EUR.“ (Dědek, 2014) Vzhledem k eskalující dluhové krizi v eurozóně a k rychlému růstu finančního systému za dobu existence eura došlo ze strany ECB k posílení základního kapitálu o dalších 5 mld. EUR. Ke konci roku 2012 dosahoval základní kapitál ECB 10,76 mld. EUR. K 1. lednu 2015 dosahoval kapitál 10,825 mld. EUR. Stanovení podílů na základním kapitálu ECB je shodné pro členy i nečleny Eurosystemu, odlišná jsou pravidla pro jeho splácení. Členské státy mají povinnost splatit během stanoveného období celý podíl, nečlenské státy jsou povinny uhradit během stanoveného období pouze minimální vklad, a to 3,75 % ze stanoveného podílu na základním kapitálu. Nečlenské státy eurozóny přispívají zejména na provozní náklady vzniklé ECB v souvislosti s jejich účastí v ESCB.

V souvislosti s ECB je nutné zmínit pojem měnový příjem. Měnový příjem lze chápat jako zisk z činností bezprostředně souvisejících s výkonem jednotné měnové politiky v eurozóně. Hlavním zdrojem měnového příjmu je ražebné, pocházející z vydávání bezúročných bankovek. „Na bankovku se dá pohlížet jako na svébytný dlužní úpis, za jehož nabytí veřejnost platí vyznačenou nominální hodnotu, aniž by byla za jeho následné držení odměňována peněžitým výnosem. Naproti tomu emitent uvedeného dluhopisu, což je centrální banka, má možnost investovat částku získanou jeho prodejem do aktiv, která vydělávají peněžitý výnos. Rozdíl mezi uvedenými dvěma položkami hospodářského výsledku je zdrojem stálého zisku centrální banky, jenž bývá nazýván ražebné (seignorage).“ (Dědek, 2014) K tvorbě měnového příjmu dochází na určitém

³ Uvedené údaje odpovídají hodnotám k datu 1. ledna 2015, zdroj: Evropská centrální banka.

území spravovaném příslušnou národní centrální bankou. Problémem je, že bankovky vydané do oběhu jednou centrální bankou mohou snadno „odtéct“ na území, které spravuje jiná centrální banka, nebo si rezidenti mohou záměrně obstarávat bankovky u bank sídlících v jiných státech eurozóny. Tento problém je řešen dohodou, která přiznává 8,00 % všech vydaných bankovek ECB a ostatních 92,00 % vydaných bankovek rozděluje mezi národní centrální banky dle výše kapitálového klíče.

Hlavním cílem ECB je udržování cenové stability, která je považována za základní prvek měnové politiky, který může přispívat k hospodářskému růstu. Cenová stabilita je chápána jako míra inflace nižší než 2,00 %, a to ve střednědobém horizontu. K cíli cenové stability přistupuje ECB na základě sledování inflace za celou eurozónu. Inflace je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

V rámci měnové politiky uplatňuje ECB tři skupiny nástrojů. Jsou to operace na volném trhu, stálé facility, povinné minimální rezervy.

Rada guvernérů ECB má výlučné právo povolovat vydávání bankovek v eurozóně, může s ostatními orgány EU konzultovat přijímání právních aktů. ECB dbá na bankovní dohled v jednotlivých členských státech eurozóny, dále má právo přijímat právní akty a jiné právní nástroje jako jsou nařízení, rozhodnutí, doporučení, stanoviska, obecné zásady, pokyny a vnitřní rozhodnutí. Pravomoc ECB je omezena ve Smlouvě a Statutu předmětem plnění úkolů určených pro ECB, respektive pro Eurosystem (Dědek, 2014).

Účetní dvůr

Evropský účetní dvůr je nezávislým auditorem EU. Kontroluje správný výběr finančních prostředků a napomáhá efektivnějšímu hospodaření s těmito prostředky. Jeho cílem je ochrana daňových poplatníků EU a zlepšení způsobu, jakým je spravován rozpočet EU. Účetní dvůr byl zřízen roku 1977 a sídlí v Lucemburku. Každý členský stát EU je reprezentován jedním svým zástupcem (Evropský účetní dvůr (EÚD)).

3.3 Česká republika a Evropská unie

Roku 1993 byla přijata Evropská dohoda zakládající přidružení mezi ČR a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy. Dohoda byla jakousi platformou

pro postupné začleňování ČR do EU. Roku 1996 byla podána oficiální žádost o vstup do EU. Roku 1997 Evropská komise předložila program strategie rozšíření EU zvaný Agenda 2000. Spolu s předložením strategie byly předloženy posudky deseti kandidátských zemí ze střední a východní Evropy. Ve strategii byl zahrnut návrh postupu přijímání nových členů. ČR byla v rámci strategie zahrnuta do pěti zemí, které ve střednědobém horizontu budou schopny plnit veškeré nutné podmínky pro členství a se kterými Evropská komise doporučuje zahájit přístupová jednání. Vzhledem ke kladnému posudku Evropské komise byla zahájena přístupová jednání

Proces vyjednávání EU s ČR započal 31. března 1998. Počínaje rokem 1998 byly přípravy na účast ČR v EU každoročně monitorovány Evropskou komisí a hodnoceny v Pravidelných zprávách o pokroku ČR v přípravách na členství v EU. Poslední zpráva byla vydána 5. listopadu 2013 a nazývá se Souhrnná monitorovací zpráva o přípravách ČR na členství. Celý předvstupní proces byl ukončen na zasedání Evropské rady v Kodani ve dnech 12. - 13. prosince 2002, kdy Evropská rada v souladu se stanoviskem Komise z října 2002 rozhodla o přijetí navržených deseti států do EU k 1. květnu 2004. Dne 16. dubna 2003 byla v Aténách podepsána Smlouva o přistoupení. Rozšíření EU bylo schváleno národními parlamenty stávajících patnácti členských států, v nových členských státech kromě Kypru se konala referenda o vstupu. V ČR se referendum konalo ve dnech 13. - 14. června 2003 a za volební účasti 55,00 % se pro vstup do EU vyslovilo 77,33 % občanů. Dne 1. května 2004 se tak ČR stala členem EU s odkladem zavedení eura jako jednotné měny (Česká republika v EU).

Spolu se vstupem ČR do EU je zde závazek přijetí společné měny euro. Tato povinnost vyplývá ze Smlouvy o založení Evropského společenství. Země, které spolu se vstupem do EU euro nezavedou, budou povinny o zavedení eura do budoucna usilovat. Smlouva předpokládá, že nové členské státy přistoupí v blíže neurčené době po vstupu do EU ke směnnému mechanismu ERM II a jakmile splní všechna Maastrichtská konvergenční kritéria, euro přijmou. ČR je tedy zavázána podnikat takové kroky, aby bylo euro možné co nejdříve přijmout (Helísek, 2007).

Původně stanovený termín přijetí eura 1. ledna 2010 byl rozhodnutím vlády z roku 2006 odložen na neurčito. Nové datum přijetí avizoval tehdejší ministr financí M. Kalousek k 1. lednu 2012, bývalý guvernér ČNB Z. Tůma stanovil rokem přijetí eura rok 2019, bývalý předseda vlády M. Topolánek pak rok 2020. Aktuálně je situace ohledně

přijetí eura spíše na bodu mrazu. Žádná z vládních stran ani občané, dle průzkumů veřejného mínění, brzké přijetí eura výrazně nepodporují a neoptimističtější odhady předpokládají přijetí eura nejdříve v horizontu čtyř let (Kdy budou Češi platit eurem? Nejdříve v roce 2020).

Tabulka 1: Přehled událostí spojených se vstupem ČR do EU

Rok	Událost
1993	Podpis Evropské dohody
1996	Podání žádosti o vstup do EU
1998	Začátek vyjednávání o vstupu do EU
2002	Poslední hodnotící zpráva EU
2002	Zasedání Evropské rady v Kodani, ukončení jednání o vstupu do EU
2003	Podpis smlouvy o přistoupení do EU
2003	Referendum o vstupu do EU
2004	Vstup ČR do EU

Zdroj: Vlastní zpracování (Evropská komise, 2012)

3.4 Evropská ekonomická integrace

„Ekonomická integrace představuje vytváření těsnějších a intenzivnějších vazeb mezi jednotlivými částmi světové ekonomiky. Začíná liberalizací obchodu v rámci určitého území, které zahrnuje minimálně dva národní státy. Ekonomická integrace je nejvyšší formou mezinárodní dělby práce, kdy dochází k vytváření nadnárodního hospodářského prostoru.“ (Tomšík, 2013)

Mezi základní formy ekonomické integrace můžeme zařadit makroekonomickou a mikroekonomickou integraci, vertikální a horizontální integraci a funkcionální a institucionální integraci. Makroekonomická integrace si klade za cíl vytvořit jednotný a společný nadnárodní trh, často je však vznik společného trhu doprovázen i politickými cíli. Makroekonomické integraci odpovídá svou formou právě EU. Podle toho, do jaké hloubky integrační proces probíhá a kterých oblastí národních ekonomik se týká, rozlišujeme různé integrační stupně. Mezi tyto stupně patří pásmo volného obchodu, celní unie, společný trh, hospodářská a měnová unie a politická unie. V případě pásma volného obchodu jsou mezi členskými státy odstraněny viditelné překážky obchodu, celní unie

k odstranění viditelných překážek obchodu mezi členy zahrnuje ještě společná pravidla obchodu vůči nečlenům. Společný trh zahrnuje předchozí dvě opatření a navíc odstraňuje i neviditelné překážky obchodu mezi členskými státy. Forma integrace hospodářská a měnová unie pak k předchozím třem opatřením zavádí společnou měnu a společnou ekonomickou politiku. Nejvyšším stupněm integrace je politická unie, jež zahrnuje předchozí opatření a zavádí navíc ještě jednotnou politickou moc a státní správu.

Evropská unie je charakteristická existencí společného trhu, v němž fungují základní svobody (volný pohyb osob, zboží, služeb, kapitálu), Schengenským prostorem a měnovou unií (Tomšík, 2013).

3.5 Evropská hospodářská a měnová unie a zavedení společné měny

Evropská hospodářská a měnová unie je důsledkem politického uspořádání v Evropě a stále větší provázanosti ekonomik států Evropy. Vznik Evropské hospodářské a měnové unie byl formován čtyřmi událostmi.

První událostí je podpis Smlouvy o EHS roku 1957. V této první fázi se jednalo zejména o postupné sblížování hospodářských politik členských států EHS. Druhou událostí je předložení Wernerovy zprávy Radě ministrů roku 1970. Tato zpráva byla vypracována skupinou expertů pod vedením lucemburského ministerského předsedy Wenera a jsou v ní navrženy konkrétní kroky k uskutečnění projektu Hospodářské a měnové unie. Třetí událostí bylo vytvoření Evropského měnového systému, jehož hlavním cílem bylo udržet stabilitu mezi kurzy měn jednotlivých členských států. Čtvrtou událostí je realizace Delorovy zprávy roku 1990. Tato zpráva navazuje na Wernerovu zprávu a je jakousi mapou k vytvoření Hospodářské a měnové unie.

Delorova zpráva byla z velké části začleněna do Maastrichtské smlouvy, konkrétně pak do kapitoly 6 „Hospodářská a měnová unie“. Hlavním cílem je vytvoření společné evropské měny. Čtvrtá fáze podmíněná Delorovou zprávou se skládá ze tří etap. V první etapě, která započala roku 1990, členské země postupně snížily fluktuální pásma svých národních měn a byla posílena spolupráce centrálních bank. V druhé etapě, která započala roku 1994, byl ustaven Evropský měnový institut se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem, který měl za úkol vytvořit ideální podmínky pro zavedení společné měny. Součástí druhé etapy je plnění kritérií konvergence jednotlivými členskými státy, která byla stanovena

jako podmínka pro vstup do měnové unie. Tato kritéria jsou nazývána Maastrichtská konvergenční kritéria a více o nich bude pojednáno v samostatné části této práce. Třetí etapa zavedení společné měny byla zahájena na počátku roku 1999. V této etapě začala ECB provádět jednotnou měnovou politiku a vzniká ESCB. Započala výroba mincí a bankovek společné měny euro. Dále byl vytvořen seznam států, jež společnou měnu přijmou na základě plnění Maastrichtských kritérií. Následuje zavedení společné měny euro. Byl pevně zafixován kurz měn států měnové unie vůči nově zavedenému euro. Dosavadní ECU bylo převedeno na euro v poměru 1:1. Nejprve jsou veškeré mezibankovní transakce v EU realizovány v eurech, poté následuje zavedení eura i ve formě oběživa a dochází k celkovému přechodu na novou měnu (Hospodářská a měnová politika v EU).

Tabulka 2: Fáze Evropské hospodářské a měnové unie

Událost		Rok	Fáze		
Římská smlouva	Podpis	1957			
	Platnost	1958			
Wernerova zpráva	Předložení	1970			
Evropský měnový systém	Vznik	1979			
			1. fáze	1990 - 1993	zrušení omezení v pohybu kapitálu mezi členskými státy
					komunikace centrálních bank v oblasti měnové politiky s cílem cenové stability
			2. fáze	1994 - 1998	monitoring národních hospodářských politik a koordinace fiskálních politik
					užší koordinace národních měnových politik
					vytvoření Evropského systému centrálních bank
					stabilizace fluktuačí měnových kurzů v rámci ERM
3. fáze	od 1999	zavedení eura			
		ECU nahrazena eurem v poměru 1:1			
		vznik ERM II			
Delorova zpráva	Předložení	1989			

Zdroj: Vlastní zpracování (Hospodářská a měnová politika v EU)

3.5.1 Evropský měnový systém

Na základě iniciativy vrcholných představitelů Francie a Německa byl v rámci užší měnové spolupráce ustaven nový měnový systém. Oficiální zahájení činnosti Evropského měnového systému je spojeno s datem 13. března 1979. Hlavním cílem tohoto měnového systému je stabilizace měnových kurzů, podpora konvergence a měnové integrace směrem k hospodářské a měnové unii. Pro EMS jsou typické čtyři základní prvky. Těmito prvky jsou evropská měnová jednotka ECU (European Currency Unit), mechanismus měnových kurzů ERM (Exchange Rate Mechanism), indikátory divergence (Divergence Indicators)

a úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci (European Monetary Cooperation Fund, EMCF) (Dědek, 2014).

Evropská měnová jednotka ECU

ECU je uměle vytvořenou jednotkou, která byla zkonstruována na bázi koše měn. Váhy, které byly přiřazeny jednotlivým měnám v koši, byly odrazem ekonomické síly daného státu. Váhy byly upravovány každých pět let. ECU měla funkci zúčtovací jednotky Společenství, dále pak funkci rezervní měny, kterou centrální banky členských států používaly v případě intervencí na devizovém trhu. Vedle oficiálního ECU existovalo ještě tzv. privátní ECU, které zahrnovalo finanční nástroje jako např. bankovní vklady, obligace apod., které kopírovaly košovou strukturu oficiálního ECU.

Od 1. ledna 1999 bylo ECU nahrazeno v kurzu 1:1 eurem. ECU nikdy neměla podobu oficiálních bankovek a mincí a nikdy nebyla zákonným platidlem (Dědek, 2014).

Tabulka 3: Složení ECU v době vzniku

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
Belgický a lucemburský frank	9,5	0,828
Britská libra	13,6	1,15
Dánská koruna	3,0	0,286
Francouzský frank	19,8	3,80
Irská libra	1,1	109,0
Italská lira	9,5	0,217
Německá marka	33	0,00759
Nizozemský gulden	10,5	0,0885

Zdroj: Evropský měnový systém

Mechanismus kurzových režimů ERM a ERM II

ERM je prvním kurzovým uspořádáním, které začalo fungovat spolu se vznikem EMS. V rámci tohoto uspořádání si členské země stanovily centrální (střední) a bilaterální

centrální (střední) kurzy svých měn k ECU. Maximální stanovená odchylka bilaterálního centrálního kurzu byla ve výši $\pm 2,25$ %. Pro některé země pak byla stanovena odchylka s rozsahem $\pm 6,00$ %. Stanovený rozsah odchýlení se od kurzů měn si kladl za cíl kurzovou stabilitu, jež vytvářela příznivé podmínky pro vzájemný obchod mezi zeměmi tehdejšího Evropského společenství.

Od vzniku EMS bylo zapojeno v ERM osm států. Výjimku odchýlit se od bilaterálního centrálního kurzu v rozsahu $\pm 6,00$ % získala vzhledem k vysoké inflaci Itálie, později se přidalo ještě Španělsko a Portugalsko, a také Velká Británie, která se tímto snažila ukázat svou snahu o udržení větší samostatnosti v kurzové politice.

V letech 1992 – 1993 zaznamenal EMS krizi, která byla podnětem pro rozšíření pásma fluktuace na $\pm 15,00$ % (2. 8. 1993). Na pozadí tohoto kroku byla zvětšující se nemožnost udržet kurz ve stanoveném pásmu a to ani za předpokladu rozsáhlých intervencí. Hlavním rysem krize byl nerovnoměrný ekonomický vývoj jednotlivých členských zemí EMS (Španělsko, Itálie, Portugalsko, Velká Británie – vysoká inflace, vysoké úrokové sazby, deficity běžných účtů). Události, jež přispěly k velké fluktuaci kurzů, byly sjednocení Německa roku 1990, opakované devalvace domácích měn států EMS a odstoupení Velké Británie a Itálie z ERM (Helísek, 2007).

Kurzový režim ERM II byl zaveden spolu s přechodem na euro roku 1999. Jedná se o velmi podobný režim režimu ERM, který fixuje měny členských států v daném pásmu fluktuace na euro.

„Základními charakteristickými rysy mechanismu ERM II jsou:

(a) centrální parita a flukтуаční pásmo měn zúčastněných zemí vůči euru jsou stanoveny na základě standardní procedury za účasti ministrů financí, ECB, guvernérů národních centrálních bank a Evropské komise;

(b) standardní flukтуаční pásmo je ± 15 %, což nevylučuje možnost stanovení užšího pásma;

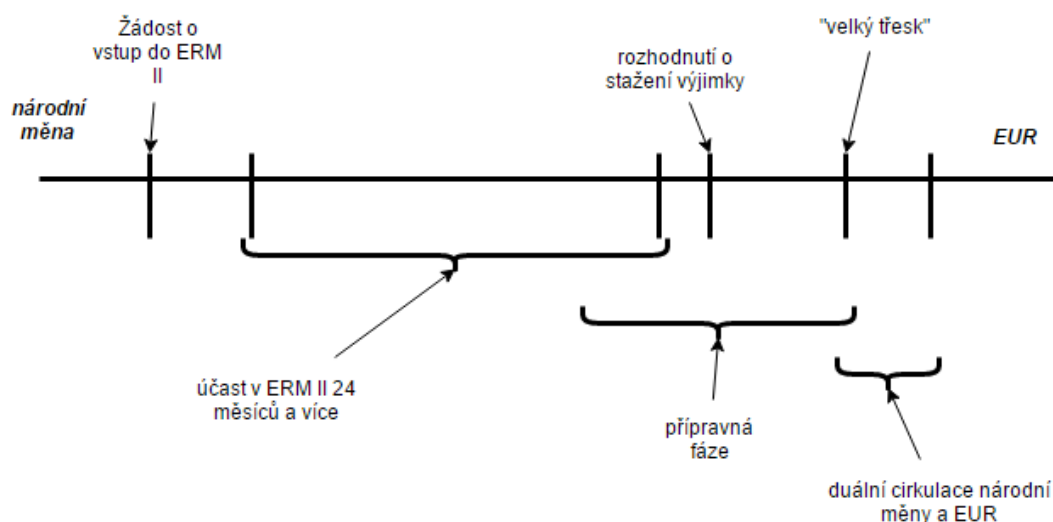
(c) intervenční podpora ECB národní centrální bance (NCB) je automatická na hraně stanoveného pásma (tzv. marginal interventions); případné intervence uvnitř pásma (tzv. intramarginal interventions) ECB nemusí, ale může, podpořit;

(d) ECB a NCB mají právo zdržet se intervencí v případě ohrožení cíle cenové stability;

(e) změna centrální parity je prováděna na základě standardní procedury, kterou mají právo vyvolat jak ECB, tak členská země.“ (Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium, 2003)

Česká republika v současnosti členem ERM II není. O vstupu do režimu rozhoduje vláda na základě doporučení ČNB a Ministerstva financí. Jak bude uvedeno v kapitole Maastrichtská konvergenční kritéria, setrvání v ERM II je podmínkou vstupu do eurozóny a přijetí eura. Dle Strategie přistoupení z roku 2007 je cílem ČR setrvat v režimu ERM II ne déle, než je nezbytně nutné, tedy dva roky. Tímto stanoviskem je vyjádřen postoj a zájem ČR o co nejrychlejší navazující přijetí eura. Načasování vstupu do ERM II musí brát v úvahu časovou mezeru mezi rozhodnutím EU o stažení výjimky na zavedení eura a datem samotného zavedení eura, které je též určeno rozhodnutím EU. (Helísek, 2007)

Obrázek 3: Grafické znázornění vstupu a setrvání v ERM II

Zdroj: Vlastní zpracování (Helísek, 2007)

Indikátory divergence

Indikátory divergence se rozumí indikátory, jež si kladou za cíl upozorňovat na nadměrné vychylování měn ze stanoveného flukтуаčního pásma. Smyslem indikátorů je včasné upozornění na možné vychýlení od centrální parity, s nímž je spojeno i přijetí opatření, která do budoucna předejdou další divergenci a minimalizují potřebu intervencí.

Divergenci v případě EMS chápeme jako odbíhání a odchylování se od stanovených hranic fluktuace (Evropský měnový systém, 2014).

Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci

Evropský fond pro měnovou spolupráci si kladl za cíl snižovat vychylování z pásma fluktuace měn členských zemí tak, aby se nezvyšoval počet intervencí jednotlivých národních centrálních bank v rámci svých měn a aby byla naopak plně podporována společná měnová politika (Evropský měnový systém, 2014).

3.5.2 Pakt stability a růstu

Roku 1997 byl přijat Pakt stability a růstu, jež je souhrnem rezolucí a nařízení Rady a souvisí s třetí fází HMU. Pakt má zajistit dodržování rozpočtové disciplíny členských států, která je vyjádřena Maastrichtskými konvergenčními kritérii. Rozpočtová disciplína není sledována pouze před vstupem do eurozóny jako ukazatel připravenosti uchazečské země na přijetí eura, ale i po jeho zavedení v rámci udržení finanční stability v eurozóně. Za ideální je považováno udržování deficitu veřejných financí pod hranicí 3,00 % HDP.

Samotný Pakt zahrnuje jak preventivní mechanismy, tak i sankční nástroje. Státy se zavazují k činění kroků, jež budou snižovat státní dluhy. V případě porušení tohoto závazku má Rada právo udělovat sankce včetně pokuty (Pakt stability a růstu).

Pro účely Paktu stability a růstu jsou státy rozděleny do dvou skupin. První skupina zahrnuje státy EU, které již v eurozóně jsou a podléhají ECB. Druhá skupina zahrnuje státy EU, jež doposud v eurozóně nejsou a podléhají ESCB. První skupina států je Paktem zavázána pravidelně předkládat programy stability, druhá skupina pak programy konvergence, v nichž si státy stanoví své cíle ve střednědobém horizontu. Oba programy jsou hodnoceny Evropskou komisí. Hodnocení Komise je podkladem pro Radu, která realizaci a plnění cílů programů monitoruje.

Pakt stability a růstu se dělí na dvě větve – preventivní a nápravnou.

Cílem preventivní větve je dbát na provádění udržitelné fiskální politiky členskými státy a tím předcházení nadměrných deficitů. Tento cíl je zajištěn následujícími opatřeními: každý členský stát EU má stanoven vlastní střednědobý rozpočtový cíl, předkládání

programů stability a programů konvergence k hodnocení naplňování stanovených cílů, upravení rozpočtových výdajů zeměmi, které se nacházejí mimo své vytyčené cíle, peněžní sankce v podobě povinnosti vytvořit úročený vklad ve výši 0,20 % HDP uložená při významné odchylce od střednědobého cíle a nereagování na výzvu k nápravě, každoroční předkládání návrhů rozpočtů na následující rok Komisi k posouzení slučitelnosti se závazky vyplývajícími z Paktu.

Nápravná větev zahrnuje postupy pro případ, kdy je již s členským státem zahájena procedura při nadměrném schodku. V rámci procedury mohou být užitá vůči členské zemi následující nápravná opatření: požadavek vytvořit neúročený depozit 0,20 % HDP při vážném porušení pravidel členskou zemí eurozóny, přeměna depozitu na pokutu a její následné navyšování o variabilní složku, ukládání této pokuty do doby přijetí účinných opatření, předkládání pravidelných zpráv o přijímaných opatřeních po dobu vedení procedury, pozastavení čerpání prostředků z Fondu soudržnosti nečlenům eurozóny, s nimiž je procedura při nadměrném schodku vedena.

V rámci Paktu funguje systém tzv. obráceného hlasování, kdy sankce, kterou Komise navrhla, vstupuje automaticky v platnost, pokud se během deseti dnů proti návrhu nevysloví kvalifikovaná většina Rady (při absenci člena, o kterém se rozhoduje) (Pakt stability a růstu, 2013).

3.5.3 Eurozóna

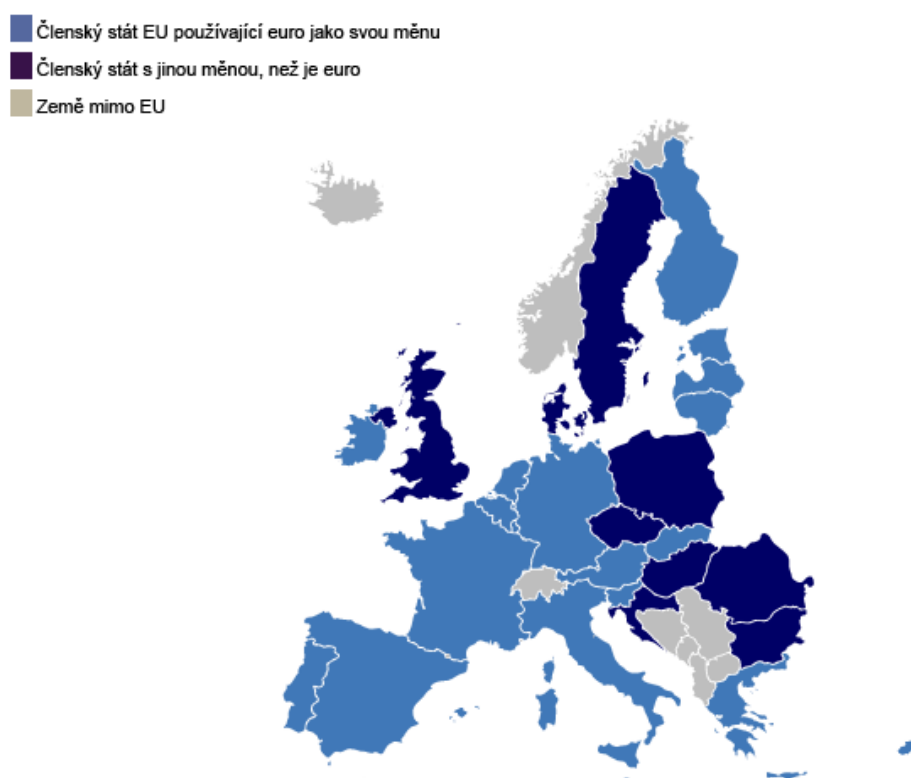
Eurozóna je podmnožinou EU a zároveň poslední fází HMU. Členské země eurozóny pojí společná měna euro, s jejímž přijetím je spojeno plnění podmínek přijetí zvaných Maastrichtská konvergenční kritéria. Eurozóna čítá aktuálně devatenáct států a rozkládá se na území s výměrou kolem 2,8 milionů čtverečních kilometrů, což představuje 63,00 % rozlohy EU. Počet obyvatel eurozóny překračuje 330 milionů, což představuje 65,00 % celkového počtu obyvatel EU. Z hlediska hospodářského potenciálu zabezpečuje eurozóna více než 70,00 % celkového výkonu EU.⁴ Vstupem do eurozóny funkci národních centrálních bank přebírá ECB, respektive ESCB, jehož jsou národní centrální banky součástí (Členské státy eurozóny, 2014).

⁴ Měřeno pomocí HDP ve standardu kupní síly, zdroj: Zavedení eura v České republice, 2014.

Roku 1995, na vrcholném zasedání EU v Madridu, bylo rozhodnuto o názvu nové společné měny a byl stanoven počátek poslední etapy HMU, a to k 1. lednu 1999. Poslední etapa HMU probíhala ve dvou fázích. Od roku 1999 do roku 2001 bylo euro pouze bezhotovostní měnou. Od roku 2002 pak začalo fungovat jako platné reálné platidlo.

V roce 1998 plnilo podmínky přijetí celkem jedenáct států EU - Belgie, Finsko, Francie, Itálie, Irsko, Nizozemsko, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Španělsko. K těmto zemím se přidalo v roce 2001 Řecko⁵ a mimo eurozónu tak zůstaly tři země původní EU - Velká Británie, Dánsko a Švédsko. K 1. lednu 2007 byla eurozóna rozšířena o Slovinsko, v roce 2008 přistoupily Malta a řecká část Kypru, v roce 2009 pak Slovensko, roku 2011 Estonsko, v roce 2014 rozšířilo eurozónu Lotyšsko a v roce 2015 Litva (Základní informace o eurozóně).

Obrázek 4: Mapa eurozóny

Zdroj: Mapa eurozóny 1999–2015

⁵ Vstup Řecka do eurozóny je upozaděn podvodným vykazováním nižších hodnot konvergenčních kritérií. Tato situace byla prověřena EUROSTATem, v klíčovém roce 1999 byl skutečný deficit Řecka 3,40 % HDP, Řecko vykázalo pouze 1,80 % HDP. K tomuto kroku se později Řecko doznalo. Zdroj: EurActiv.cz

EURO

Euro je společnou měnou členských zemí eurozóny. Od roku 1999 bylo pouze bezhotovostní měnou užívanou např. při elektronických platbách, v roce 2002 již bylo uvedeno do oběhu ve formě bankovek a mincí jako zákonné platidlo členských zemí eurozóny. Národní měny byly nahrazeny vždy v pevně stanoveném přepočítacím koeficientu. Na základě formální dohody s Evropským společenstvím užívají euro i malé státy jako Andorra, Monako, San Marino a Vatikán. Mimo tuto formální dohodu užívají euro Černá Hora a Kosovo (Mezinárodní měna, 2014).

Kódem eura je EUR a pod tímto označením je vedeno na kurzovních lístcích a ostatních dokumentech. Základem loga eura je řecké písmeno E, jež symbolizuje počáteční písmeno názvu evropského kontinentu a také počátky evropské civilizace. Dvojitě přeškrtnutí symbolizuje stabilitu měny (Brůžek, 1999).

V roce 2002 bylo uvedeno do oběhu přes osm miliard bankovek, aktuální počet bankovek v oběhu je více než dvojnásobný. Existuje sedm druhů bankovek rozdílných velikostí a barev s tematikou evropských architektonických slohů nominálních hodnot 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 €, 500 €. Mincí existuje osm druhů, jejich nominální hodnoty jsou 2 € a 1 €, 50 centů, 20 centů, 10 centů, 5 centů, 2 centy a 1 cent. Na společné straně mincí se nachází mapa EU nebo glóbus. Národní stranou mince prezentují členské státy své národní motivy, které jsou až na vyobrazení hlav států neměnné (Eurobankovky a euromince).

3.6 Zavedení eura v České republice

Národní plán

Národní plán je základní dokument schválený vládou ČR v roce 2007, zahrnující zásady, harmonogram a institucionální zajištění celého procesu zavedení eura v ČR. Vymezuje základní úkoly, jež je v souvislosti se zavedením eura nutné splnit. Národní plán je aktualizován ročními Zprávami o plnění Národního plánu, od roku 2011 je vláda o činnostech spojených s přijetím eura informována prostřednictvím ročních Zpráv o činnosti Národní koordinační skupiny.

Všechny činnosti, které souvisí s přípravou zavedení eura má na starosti Ministerstvo financí. Za řádný průběh příprav odpovídá ministr financí. Institucionální zajištění zavedení eura je ukotveno v dokumentu schváleném vládou roku 2005 Institucionální zajištění zavedení eura v České republice.

Na koordinaci technických příprav zavedení eura dohlíží Národní koordinační skupina (NKS), jež se skládá ze zástupců např. Ministerstva financí, ČNB, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva vnitra. V čele NKS stojí národní koordinátor jmenovaný vládou. NKS se skládá z pracovních skupin, které mají za úkol navrhnout řešení problémů a situací vyplývajících z plnění Národního plánu zavedení eura. Každá skupina má svého odpovědného gestora. NKS zřizuje následující pracovní skupiny: pracovní skupina pro finanční sektor (gestor ČNB), pracovní skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele (gestor Ministerstvo průmyslu a obchodu), pracovní skupina pro veřejné finance a veřejnou správu (gestor Ministerstvo financí), pracovní skupina pro legislativu (gestor Ministerstvo spravedlnosti), pracovní skupina pro informatiku a statistiku (gestor Ministerstvo vnitra), pracovní skupina pro komunikaci (gestor Ministerstvo financí ve spolupráci s ČNB).

V roce 2006 byl přijat scénář zavedení eura, který znázorňuje postupný přechod z koruny na euro. Scénář uvažuje tři varianty. První variantou je madridský scénář s využitím přechodného období, druhou variantou je scénář jednorázového přechodu tzv. velký třesk a třetí variantou je phasing out, tato varianta je kombinovatelná pouze s druhou variantou velkého třesku a jedná se o postupné rušení národní měny.

Samotný proces směřující k zavedení eura se skládá ze čtyř základních kroků: vypracování konvergenčních zpráv, rozhodnutí o zrušení výjimky, stanovení přepočítacího koeficientu, zavedení eura (Národní plán zavedení eura).

Strategie přistoupení České republiky k eurozóně

Dalším vládním dokumentem, jenž cílí na zavedení eura v ČR, je Strategie přistoupení ČR k eurozóně, jejíž aktualizovaná verze byla schválena roku 2007. Tento dokument shrnuje dosavadní plnění původní verze Strategie, mapuje vývoj konvergenčních kritérií ČR, vymezuje schopnost české ekonomiky fungovat v rámci eurozóny, uvádí možné faktory, které hovoří pro a proti přijetí eura a předkládá výzvy

pro hospodářskou politiku, které by měly vést k optimální připravenosti ČR euro přijmout. Ve Strategii není konkrétně definován termín zavedení eura v ČR (Eurostrategie, 2013).

Konvergenční program

Konvergenční program je dokument, kterým nečlenské země eurozóny objasňují své střednědobé rozpočtové strategie a který vede k vyšší rozpočtové disciplíně a tím i naplňování závazků z Paktu stability a růstu. V programu jsou popisována opatření hospodářské politiky, jež slouží k naplnění cílů konvergence. Program zobrazuje např. hospodaření sektoru vlády, udržitelnost a kvalitu veřejných financí nebo záměry a cíle hospodářské politiky. V ČR je za roční vypracování Programu odpovědné Ministerstvo financí (Konvergenční program, 2013).

3.7 Maastrichtská konvergenční kritéria

Maastrichtská konvergenční kritéria jsou kritéria určující připravenost členské země EU ke vstupu do eurozóny a k zavedení eura jako své platné měny a zajišťující vnitřní stabilitu v eurozóně. Kritéria jsou zakotvena v Maastrichtské smlouvě a týkají se monetární a fiskální politiky. Mezi kritéria monetární politiky patří kritérium cenové stability, kurzové kritérium a kritérium konvergence úrokových sazeb. Kritérii fiskální politiky jsou kritérium deficitu veřejných financí a kritérium veřejného dluhu. Dalšími kritérii pro vstup do eurozóny jsou pak právní sladění ČR s právními předpisy a ustanoveními evropské legislativy hospodářské a měnové unie a ekonomická sladění.

Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability stanoví vychýlení průměrné inflace měřené v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením o ne více než 1,5 procentního bodu od míry inflace nejvýše tří členských států EU (referenční hodnotou je prostý aritmetický průměr), které vykazují nejlepší výsledky. Inflace je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) a spočtena je jako přírůstek posledního dostupného

dvanáctiměsíčního průměru HICP oproti předchozímu dvanáctiměsíčnímu průměru HICP (Dědek, 2014).

Kurzové kritérium

Kurzové kritérium stanoví zapojení uchazečské země, aby se zapojila do mechanismu měnových kurzů ERM II a alespoň po dobu dvou let v tomto mechanismu setrvala. V tomto období by se směnný kurz vůči euru měl pohybovat v blízkosti centrální parity, která by neměla devalvovat. Při posuzování přítomnosti napětí nebo tlaků na měnový kurz se hodnotí řada dalších informací. Mezi tyto podpůrné informace patří kurzová volatilita vůči euru a její trend, velikost a vývoj diferenciálů krátkodobých úrokových sazeb vůči euru, devizové intervence nebo zohlednění úlohy programů mezinárodní finanční pomoci při stabilizaci měny (Dědek, 2014).

Kritérium konvergence úrokových sazeb

Kritérium konvergence úrokových sazeb stanoví vychýlení průměrné dlouhodobé nominální úrokové sazby uchazečské země měřené v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením o ne více než 2,0 procentního bodu od průměrné úrokové sazby nejvýše tří členských států (referenční hodnotou je prostý aritmetický průměr), které vykazují nejlepší výsledky v oblasti cenové stability. K měření úrokových sazeb jsou užívány výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo případně jiných srovnatelných cenných papírů (Dědek, 2014).

Kritérium deficitu veřejných financí

Kritérium deficitu veřejných financí sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekročil referenční hodnotu 3,00 %. Výjimkou z překročení stanovené meze jsou situace, kdy se vykazované hodnoty výrazně snižují a přibližují se referenční hodnotě, nebo bylo-li překročení referenční hodnoty pouze dočasné, výjimčené a nacházelo se blízko hranice referenční hodnoty. Toto kritérium je hodnoceno dlouhodobě v rámci

Paktu stability a růstu, nejen při hodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií pro účely vstupu do eurozóny (Dědek, 2014).

Kritérium veřejného dluhu

Kritérium veřejného dluhu sleduje, zda poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu nepřekračuje referenční hodnotu 60,00 %. Výjimku lze udělit, blíží-li se kritérium referenční hodnotě, nebo se trvale snižuje (Dědek, 2014).

4 Praktická část

4.1 Makroekonomická situace České republiky v letech 2004 - 2014

V této kapitole bude hodnocen vývoj HDP ČR, export a import ČR. Pro hodnocení vývoje HDP bude využito HDP měřené výdajovou metodou v běžných cenách, kdy HDP odpovídá součtu konečného užití výrobků a služeb rezidentů (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda exportu a importu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády, neziskových institucí domácnostem sloužících. Hrubý kapitál je složen z tvorby hrubého fixního kapitálu, změny zásob, čistého pořízení cenností.

HDP = výdaje na konečnou spotřebu + tvorba hrubého kapitálu + vývoz výrobků a služeb
– dovoz výrobků a služeb

Výdaje na konečnou spotřebu = domácnosti + vládní instituce + NISD⁶

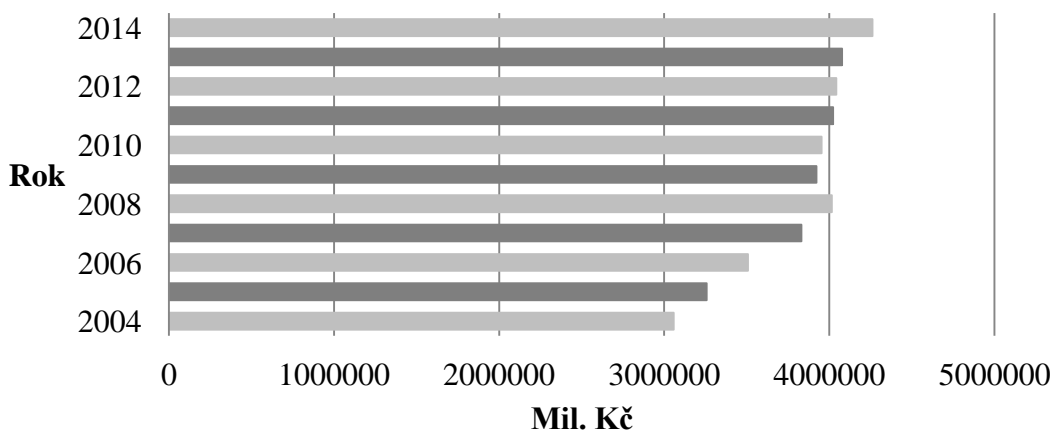
Tvorba hrubého kapitálu = tvorba hrubého fixního kapitálu + změny zásob + čisté pořízení zásob (HDP Výdajová metoda, 2015)

⁶ Neziskové instituce sloužící domácnostem.

Vývoj HDP České republiky

V následujícím grafu je zobrazen vývoj HDP ČR v mil. Kč v období 2004 – 2014, HDP je měřen výdajovou metodou v běžných cenách.

Graf 1: Vývoj HDP ČR

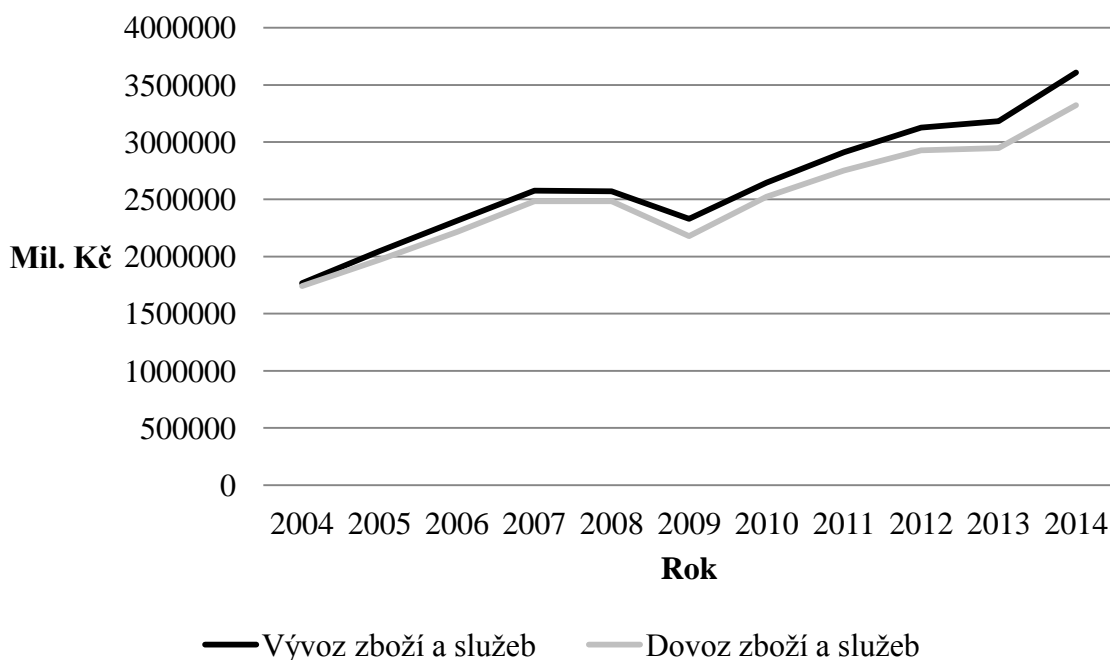
Zdroj: Vlastní zpracování (HDP Výdajová metoda, 2015)

Z grafického znázornění vývoje HDP ČR je patrné, že od vstupu ČR do EU HDP konstantně stoupá. Pouze v roce 2009 zaznamenala ČR mírný pokles, od roku 2010 trend růstu opět pokračuje. Do roku 2008 bylo tempo růstu poměrně vysoké, nejvyšší nárůst ČR zaznamenala ve sledovaném období mezi lety 2006 a 2007. Svého maxima dosahuje ČR v roce 2014.

Vývoj exportu a importu České republiky

Součástí výpočtu HDP výdajovou metodou je saldo vývozu a dovozu. V grafu 2 je zobrazen vývoj vývozu a dovozu služeb a zboží ČR od roku 2004 do roku 2014.

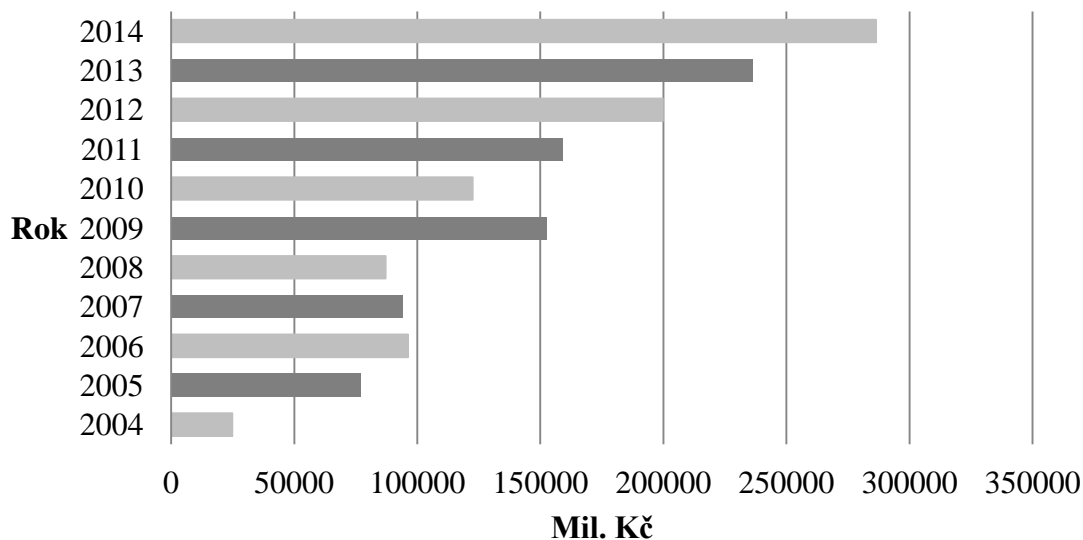
Graf 2: Vývoj exportu a importu ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (HDP Výdajová metoda, 2015)

Se vstupem ČR do EU v roce 2004 byly hodnoty vývozu a dovozu na téměř stejné úrovni, vývoz mírně převyšoval nad dovozem. Vývoz i dovoz od roku 2004 do roku 2007 zaznamenal značný nárůst, přičemž vývoz po tuto dobu převyšoval dovoz. V letech 2007 a 2008 hodnoty stagnují, vývoz je stále nad úrovní dovozu. K roku 2009 zaznamenaly vývoz i dovoz propad na úroveň roku 2006. S rokem 2009 však započal růst, který až na mírnou stagnaci v letech 2012 a 2013 stále trvá. Zároveň se od roku 2009 saldo vývozu a dovozu stále zvětšuje. Z grafu 2 je tak zřejmé, že ČR je dlouhodobě zemí exportní.

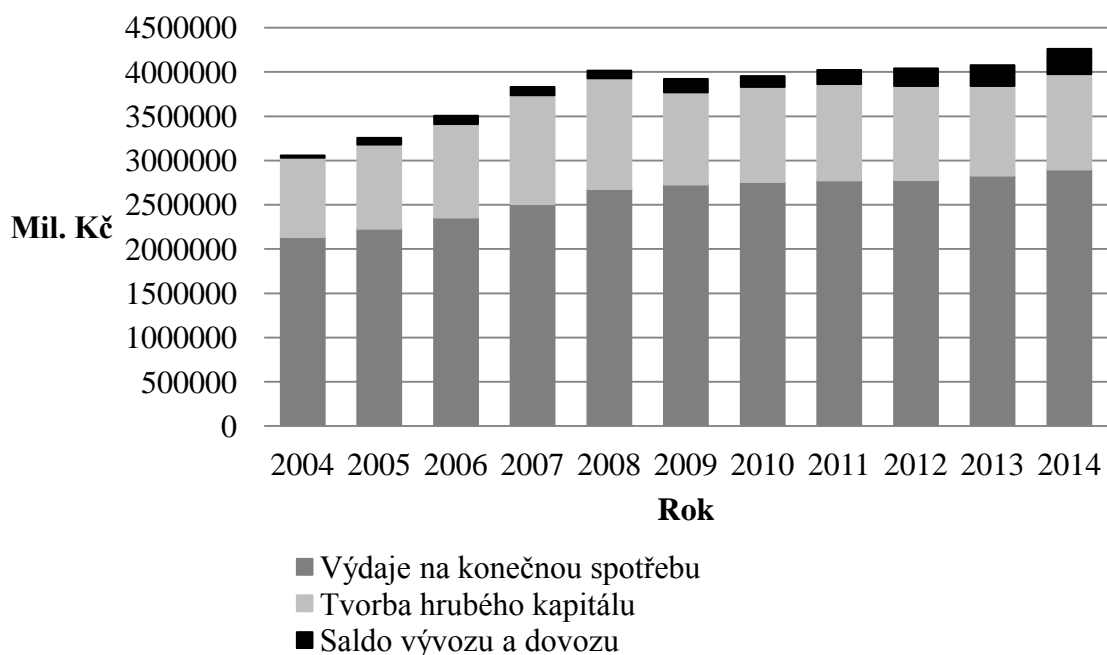
Graf 3: Vývoj salda exportu a importu ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (HDP Výdajová metoda, 2015)

Z grafu 3 je zřejmý růst salda exportu a importu ve sledovaném období. K největšímu nárůstu došlo mezi lety 2008 a 2009, kdy přírůstek dosahoval výše 65258 mil. Kč. K největšímu propadu došlo v roce 2010, kdy saldo exportu a importu kleslo oproti roku 2009 o 29818 mil. Kč. Nejvyšší hodnoty dosahuje saldo exportu a importu ČR v roce 2014, konkrétně hodnoty 286297 mil. Kč. Nejnižší hodnota salda byla zaznamenána v roce 2004, tedy počátku sledovaného období. Rozdíl mezi lety 2004 a 2014 činí celkem 261413 mil. Kč. Od roku 2004 se tak hodnota výše salda zvýšila více než jedenáckrát.

Graf 4: Vývoj zastoupení jednotlivých složek HDP

Zdroj: Vlastní zpracování (HDP Výdajová metoda, 2015)

Z grafu 4 je patrné, že kromě růstu samotného salda exportu a importu, roste i jeho zastoupení na celkovém HDP ČR.

4.2 Hodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou v letech 2004 - 2015

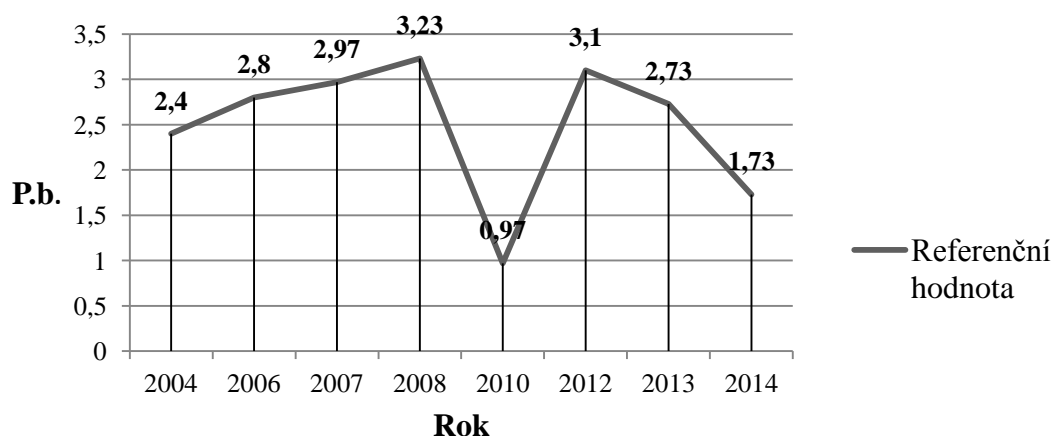
4.2.1 Kritérium cenové stability

Vývoj kritéria cenové stability byl hodnocen dle dat z EUROSTATu a dle dat z Konvergenčních zpráv ECB, které byly vydány v letech 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014. Kritérium cenové stability je měřeno inflací a jejím vychýlením od stanovené referenční hodnoty. Maximální stanovená hranice vychýlení je 1,5 procentního bodu od referenční hodnoty. Inflace je hodnocena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP). Spočtena je jako přírůstek posledního dostupného dvanáctiměsíčního průměru HICP oproti předchozímu dvanáctiměsíčnímu průměru HICP. Inflace byla hodnocena v letech 2004 – 2015, tedy od roku vstupu ČR do EU.

Pro hodnocení kritéria dle Konvergenčních zpráv předložených ECB byla použita následující období ze zpráv: září 2003 – srpen 2004, listopad 2005 – říjen 2006, duben 2006 – březen 2007, duben 2007 – březen 2008, duben 2009 – březen 2010, duben 2011 – březen 2012, květen 2012 – duben 2013, květen 2013 – duben 2014. Hodnocení dle EUROSTATu pak odpovídá období kalendářních roků, proto se uvedené hodnoty HICP mohou v rámci jednoho roku lišit.

V grafu 5 jsou referenční hodnoty stanoveny dle vlastního výpočtu na základě údajů z konvergenčních zpráv ECB, dále jsou ale užívány referenční hodnoty z konvergenčních zpráv přímo převzaté. Mírné rozdíly referenčních hodnot jsou zapříčiněny zaokrouhlením.

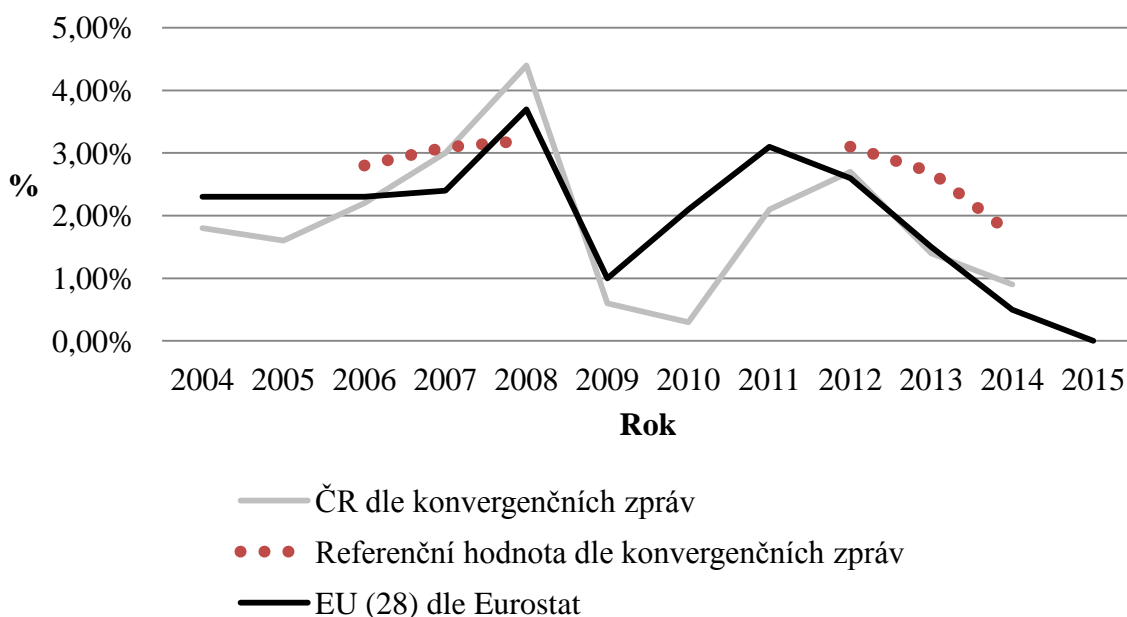
Graf 5: Vývoj referenčních hodnot pro potřeby kritéria cenové stability

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 - 2014)

Mezi lety 2004 a 2008 vykazovala referenční hodnota rostoucí tendenci. Oproti roku 2004 vzrostla referenční hodnota v roce 2008 o 0,83 %. V roce 2010 následoval prudký pokles na hodnotu 0,97 %, kdy nejlepší tři země dosahovaly deflace v rozmezí -0,10 % - -0,80 %, tato hodnota je minimem sledovaného období. K roku 2012 byl zaznamenán nárůst hodnoty na hodnotu téměř totožnou jako v roce 2008. Od roku 2008 pak výše referenční hodnoty poměrně výrazně klesá.

Graf 6: Vývoj HICP ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s HICP EU (28)

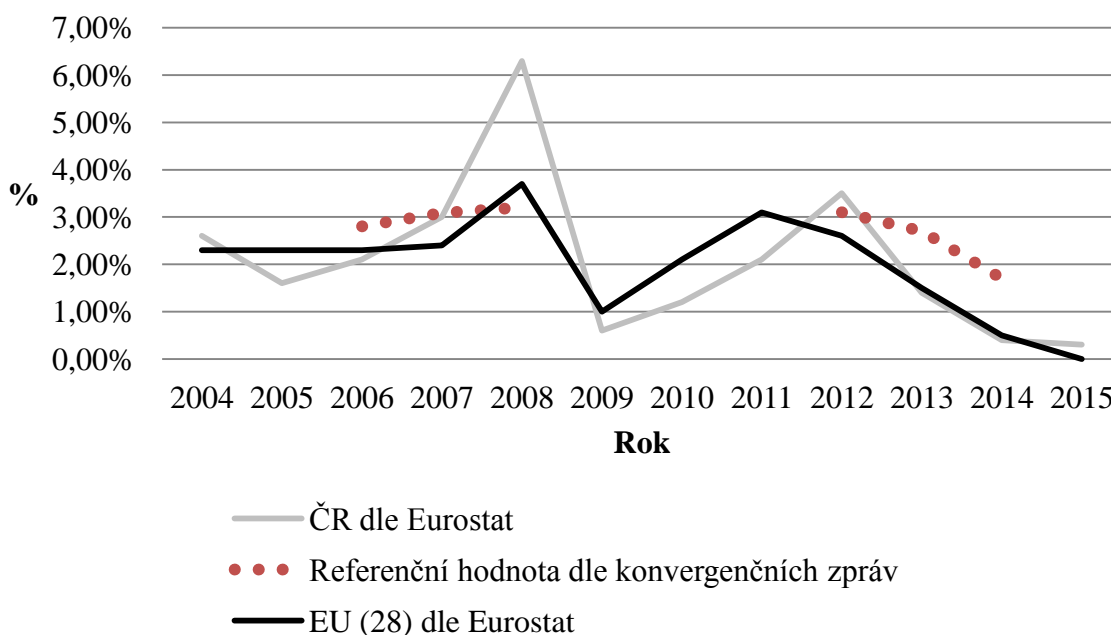
Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; HICP - inflation rate)

Z grafu 6 je patrné, že v letech 2004 – 2006 se úroveň HICP ČR pohybuje pod průměrem EU, v letech 2007 a 2008 pak ČR průměr EU převyšuje, avšak pouze o 0,60 % a 0,70 %. Od roku 2009 do roku 2011 ČR vykazuje nižší hodnoty než EU, v roce 2012 překračuje hranici EU o 0,10 %. V roce 2013 ČR vykazuje hodnotu naopak o 0,10 % nižší než EU. V roce 2014 dosahuje ČR opět vyšší hodnoty než EU.

Vývoj HICP ČR vykazuje ve sledovaných letech nerovnovážený vývoj. Po prvotním mírném poklesu zaznamenává HICP značný růst, kdy v roce 2008 dosahuje svého maxima, a to hodnoty 4,40 %. Následuje výrazný pokles, v roce 2010 vykazuje ČR nejnižší hodnotu ze sledovaného období, a to 0,30 %. Další dva roky je tendence HICP stoupavá. Tato tendence končí rokem 2012, od tohoto roku HICP až do současnosti konstantně klesá.

Kromě roku 2008 je dle sledovaného HICP kritérium cenové stability plněno. V roce 2008 došlo k překročení referenční hodnoty o 1,20 %, v následujících letech už byla hodnota HICP opět v rámci přípustných hodnot. Dá se tedy říci, že ČR kritérium cenové stability dlouhodobě plní.

Graf 7: Vývoj HICP ČR dle EUROSTATu, porovnání s HICP EU (28)

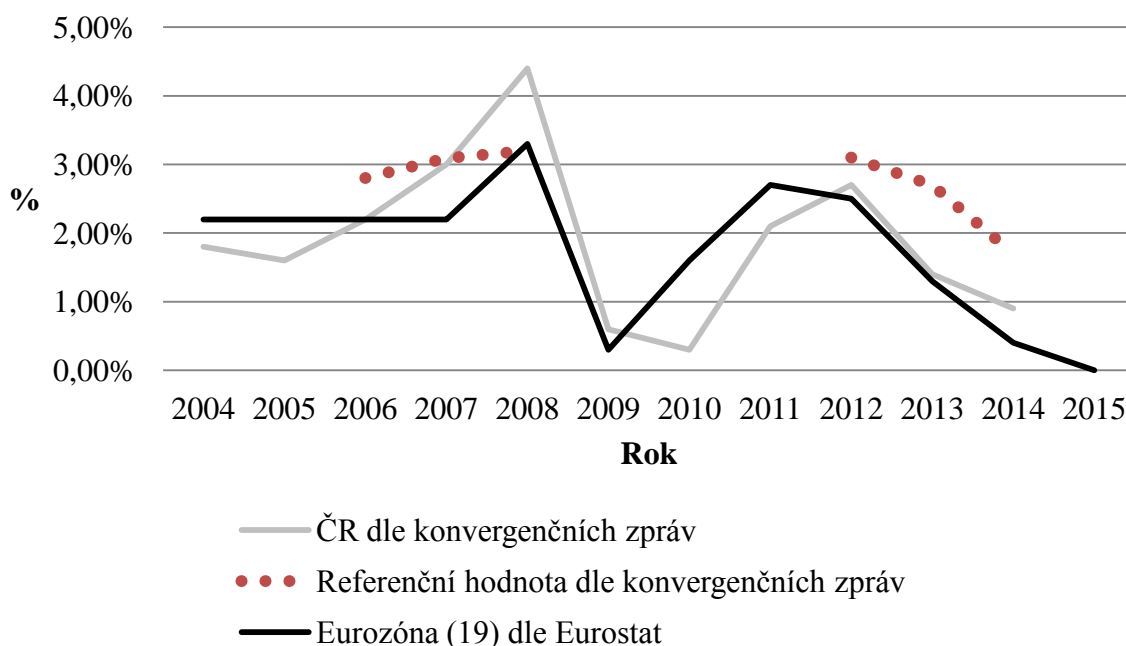
Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; HICP - inflation rate)

Dle grafu 7 je patrné, že ve sledovaném období vykazovala ČR z hlediska růstu HICP velmi podobný trend jako EU. V roce 2004 je hodnota HICP ČR o 0,30 % vyšší než hodnota EU. K roku 2005 hodnota klesá pod hranici HICP EU, poté následuje růst. V roce 2006 jsou hodnoty ČR a EU téměř totožné. V roce 2008 dosahuje hodnota HICP ČR svého maxima, a to 6,30 % a oproti EU vykazuje o 2,60 % vyšší hodnotu. K roku 2009 je zaznamenán prudký pokles na hodnotu 0,60 %, která je oproti EU o 0,40 % nižší. Do roku 2011 se hodnota HICP ČR drží pod hranicí hodnot EU, v roce 2012 již vykazuje ČR hodnotu vyšší o 0,90 %. Od roku 2012 pak hodnota HICP konstantně klesá, vykazované hodnoty ČR i EU jsou až do roku 2015 téměř totožné.

HICP ČR ve sledovaném období vykazuje nerovnovážený vývoj. Nejdelší období vykazující jednotný trend trvá nejdéle tři roky. V letech 2005 – 2008 a 2009 – 2012 je trend HICP ČR rostoucí, v letech 2012 – 2015 pak klesající.

Kritérium cenové stability v tomto případě není plněno v letech 2004, 2008, 2010 a 2012 s nejnižším vychýlením od referenční hodnoty o 0,20 % a nejvyšším o 3,10 %.

Graf 8: Vývoj HICP ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s HICP eurozóny (19)

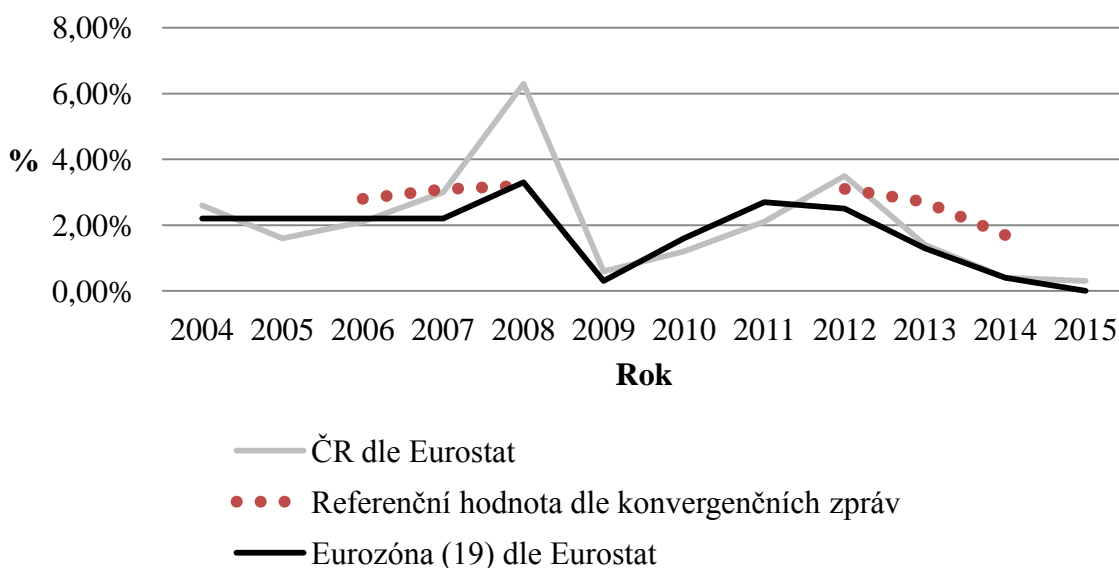

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; HICP - inflation rate)

Z grafu 8 vyplývá, že v letech 2004 a 2005 vykazovala ČR nižších hodnot než eurozóna. V roce 2006 byly hodnoty HICP totožné, od tohoto roku pak ČR vykazuje oproti eurozóně vyšších hodnot. Od roku 2010, kdy má HICP ČR i eurozóny stoupající tendenci hodnota HICP ČR do roku 2012 vykazuje nižších hodnot než eurozóna. V roce 2012 ČR vykazuje nepatrně vyšší hodnoty než eurozóna, tento trend ČR udržuje do současnosti, spolu s hodnotami vykazovanými eurozónou ale konstantně klesá.

Samotný průběh vývoje HICP ČR a zhodnocení míry vychýlení od referenční hodnoty je uvedeno pod grafem 6.

Graf 9: Vývoj HICP ČR dle EUROSTATu, porovnání s HICP eurozóny (19)

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; HICP - inflation rate)

Z grafu 9 je patrné, že vývoj hodnot HICP ČR uvedených EUROSTATem je ve sledovaném období velmi podobný vývoji hodnot HICP eurozóny. V roce 2005 vykazuje eurozóna o 0,40 % vyšší hodnotu oproti ČR, v roce 2006 jsou pak hodnoty opět téměř totožné. Mezi lety 2007 a 2008 zaznamenávají ČR i eurozóna nárůst hodnot HICP, v letech 2008 - 2009 pak v obou případech dochází k poklesu na minima sledovaného období. V roce 2009 dojde k vyrovnání hodnot HICP na přibližně stejnou hranici, následuje růst a od roku 2011 a 2012 pokles hodnot, přičemž se výše hodnot ČR i eurozóny do současnosti pohybuje stále na přibližně stejné hranici.

Samotný průběh vývoje HICP ČR a zhodnocení míry vychýlení od referenční hodnoty je uvedeno pod grafem 7.

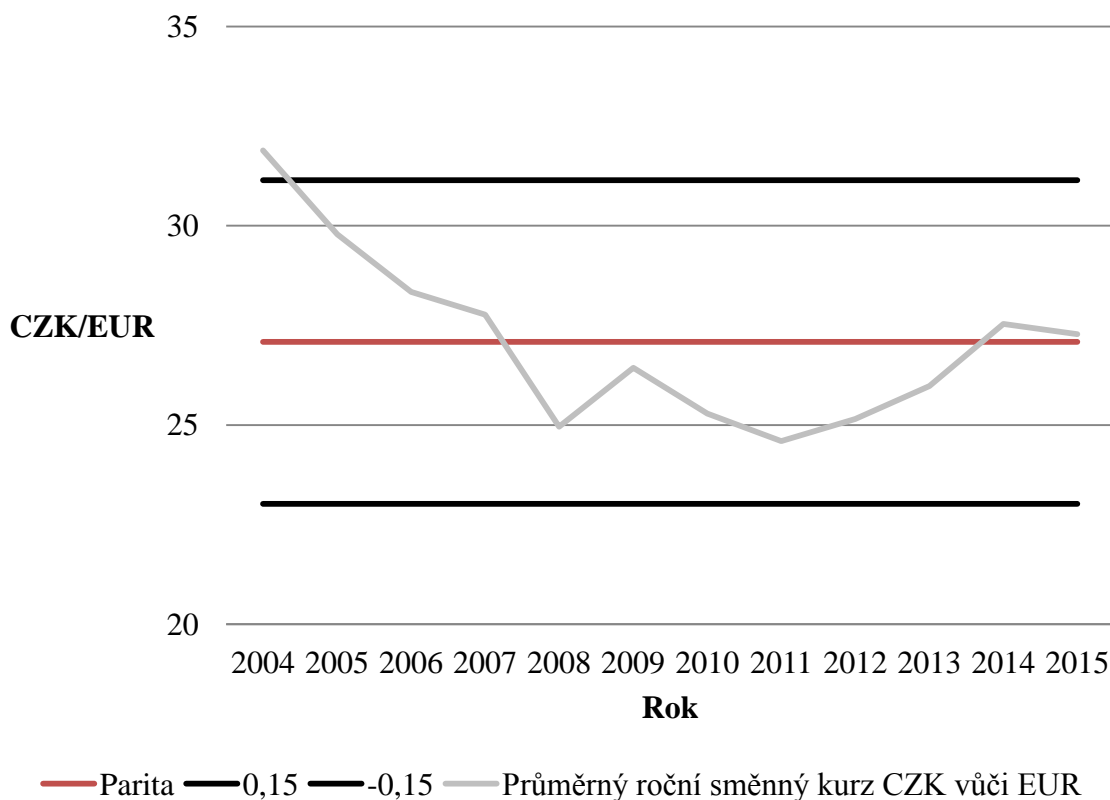
4.2.2 Kurzové kritérium

Vzhledem k neúčasti ČR v ERM II není stanovena centrální parita koruny, s kterou by bylo možné kurz poměřovat. Toto kritérium tedy ČR dlouhodobě neplní.

Pro představu je v následujícím grafu místo centrální parity využito hodnoty průměrného směnného kurzu CZK vůči EUR za období 2004 – 2015. Flukтуаční pásmo bylo stanoveno v širším možném rozpětí, a to $\pm 15,00$ %. Konkrétní fiktivně zvolená centrální parita má hodnotu 27,083 CZK/EUR, dolní hranice flukтуаčního pásma

má hodnotu 23,0206 CZK/EUR, horní hranice flukтуаčního pásma má hodnotu 31,1455 CZK/EUR.

Graf 10: Znázornění možného plnění kurzového kritéria

Zdroj: Vlastní zpracování (EUR průměrné kurzy 2015, historie kurzů měn)

Z grafu 10 je patrné, že při zvolené centrální paritě by ČR kurzové kritérium dlouhodobě plnila. K jedinému vychýlení mimo flukтуаční pásma došlo pouze v roce 2004, kdy hodnota průměrného ročního směnného kurzu CZK vůči EUR dosahovala hodnoty 31,891 CZK/EUR, a tudíž byla horní hranice flukтуаčního pásma překročena jen minimálně.

4.2.3 Kritérium konvergence úrokových sazeb

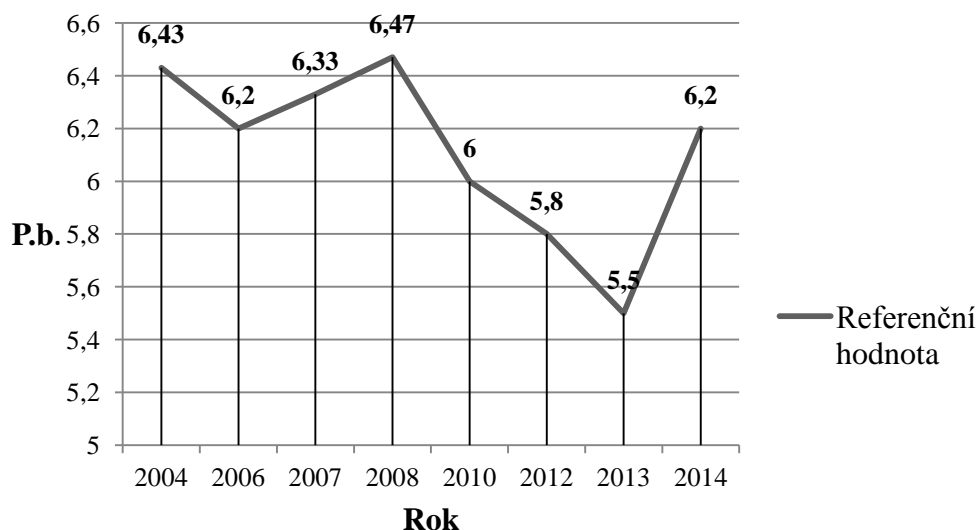
Vývoj kritéria konvergence úrokových sazeb byl hodnocen dle dat z EUROSTATu a dle dat z Konvergenčních zpráv, které byly vydány v letech 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014. Kritérium sleduje, zda se průměrná dlouhodobá úroková sazba

nevychýlila o více než 2 procentní body od referenční hodnoty v průběhu jednoho roku před šetřením. Dlouhodobé úrokové sazby jsou zjišťovány na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů. Úroveň úrokových sazeb byla hodnocena v letech 2004 – 2015.

Pro hodnocení kritéria dle Konvergenčních zpráv byla použita následující období ze zpráv: září 2003 – srpen 2004, listopad 2005 – říjen 2006, duben 2006 – březen 2007, duben 2007 – březen 2008, duben 2009 – březen 2010, duben 2011 – březen 2012, květen 2012 – duben 2013, květen 2013 – duben 2014. Hodnocení dle EUROSTATu pak odpovídá období kalendářních roků, proto se uvedené hodnoty dlouhodobých úrokových sazeb mohou v rámci jednoho roku lišit.

V grafu 11 jsou referenční hodnoty stanoveny dle vlastního výpočtu na základě konvergenčních zpráv ECB, dále jsou ale užívány referenční hodnoty z konvergenčních zpráv přímo převzaté. Mírné rozdíly referenčních hodnot jsou zapříčiněny zaokrouhlením.

Graf 11: Vývoj referenčních hodnot pro potřeby kritéria konvergence úrokových sazeb

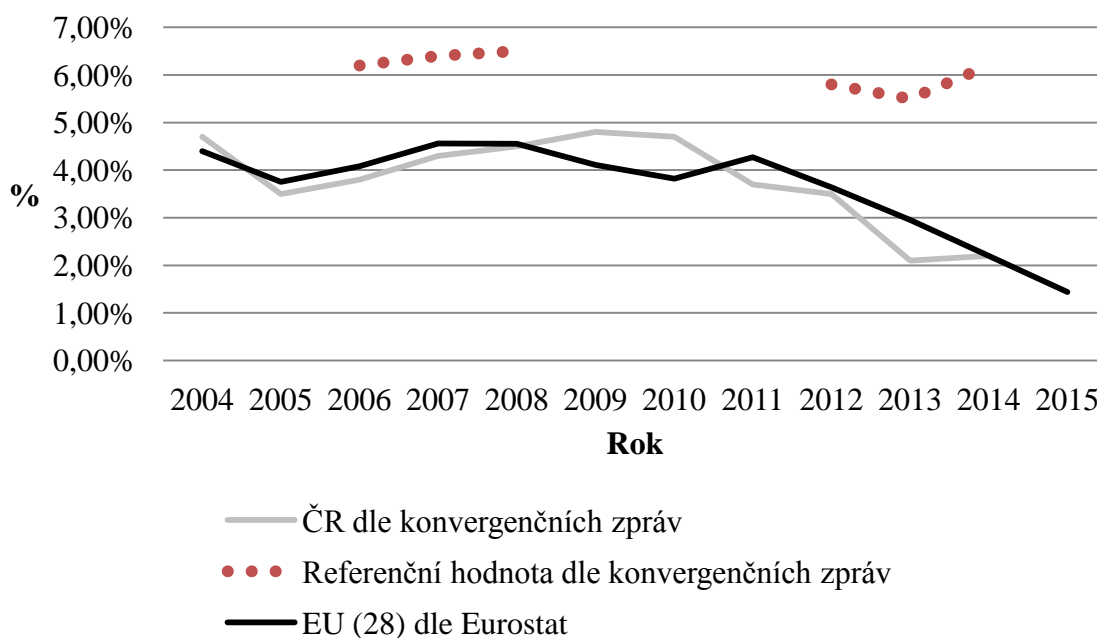
Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 - 2014)

Z grafu je patrné, že v první polovině sledovaného období referenční hodnota nevykazovala jednotný trend, počáteční pokles byl následován nárůstem hodnoty na dosavadní maximum 6,47 %, poté následoval opět pokles. Referenční hodnota klesala

na minimum za sledované období, které bylo vykazováno v roce 2013. K roku 2014 je již zaznamenán opět růst a to na hodnotu 6,20 %, která se výrazně blíží dosahovanému maximu sledovaného období.

Hodnoty v roce 2010 a 2012 byly ovlivněny vyřazením některých států z výpočtu referenční hodnoty. V těchto letech byla referenční hodnota počítána pouze z průměru dvou států dosahujících nejlepších výsledků cenové stability. V roce 2010 nebyla k dispozici hodnota dlouhodobé úrokové sazby Estonska, v roce 2012 pak hodnota dlouhodobé úrokové sazby Irsko dosahovala hodnoty 9,10 %, která nebyla uznána jako vhodná pro výpočet referenční hodnoty. Trh irských státních dluhopisů trpěl v referenčním období značným napětím a výrazným odlivem zahraničních investic. V důsledku toho byla irská dlouhodobá úroková sazba nejen mnohem vyšší než průměr eurozóny, ale také výrazně překračovala dlouhodobé úrokové sazby dalších dvou členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Irsko bylo tedy z výpočtu referenční hodnoty vyřazeno (Konvergenční zprávy 2010, 2012).

Graf 12: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28)

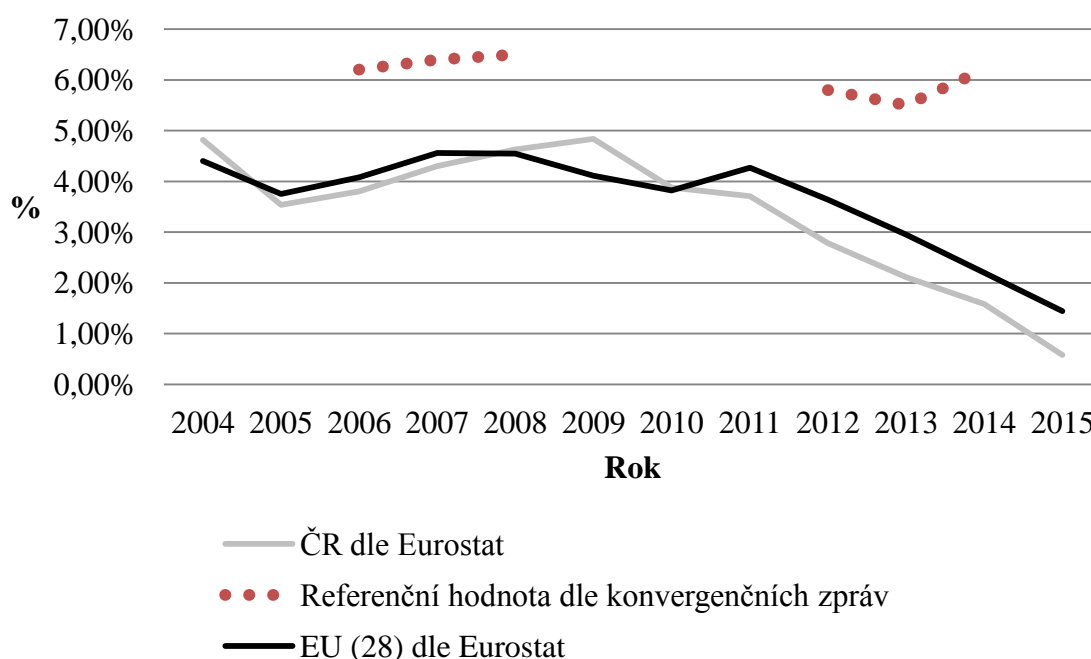
Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; EMU convergence criterion series - annual data)

Z grafu 12 je patrné, že vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR ve sledovaném období téměř kopíruje hodnoty vykazované EU. Hodnoty se výrazněji rozcházejí v letech 2009 a 2010, kdy ČR vykazuje hodnoty těsně pod hranicí 5,00 %, hodnoty EU se pohybují na hranici 4,00 %. V roce 2011 EU zaznamenala mírný nárůst, ČR naopak pokles a to o 1,00 %. Od roku 2011 hodnoty EU i ČR vykazují klesající tendenci, přičemž EU oproti ČR vykazuje konstatní pokles. Pokles hodnot ČR je nejprve mírný s pozdějším výraznějším snížením hodnot. V roce 2014 zaznamenává ČR velmi mírný nárůst hodnoty o 0,10 % oproti předchozímu roku, tendence vývoje hodnot EU je stále klesající. Ve sledovaném období vykazuje ČR oproti EU téměř po celou dobu nižších nebo přibližně stejných hodnot.

Hodnota dlouhodobých úrokových sazeb v případě ČR se na počátku sledovaného období pohybuje téměř na hranici svého maxima za sledované období. K roku 2005 je zaznamenán poměrně výrazný pokles o 1,20 %, od roku 2005 pak hodnota dlouhodobých úrokových sazeb ČR vykazuje velmi pozvolný konstatní růst až na hranici maxima sledovaného období, kterého je dosaženo v roce 2009. Od tohoto roku hodnota klesá, pouze v roce 2014 je zaznamenán velmi mírný nárůst oproti předchozímu roku, a to o 0,10 %.

Referenční hodnota se ve sledovaném období pohybovala v rozmezí 5,50 % - 6,50 %. Vzhledem k tomu, že hodnoty dlouhodobých úrokových sazeb ČR ve sledovaném období nepřekročily hranici 4,80 %, můžeme říci, že kritérium konvergence úrokových sazeb je dlouhodobě plněno.

Graf 13: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28)

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; EMU convergence criterion series - annual data)

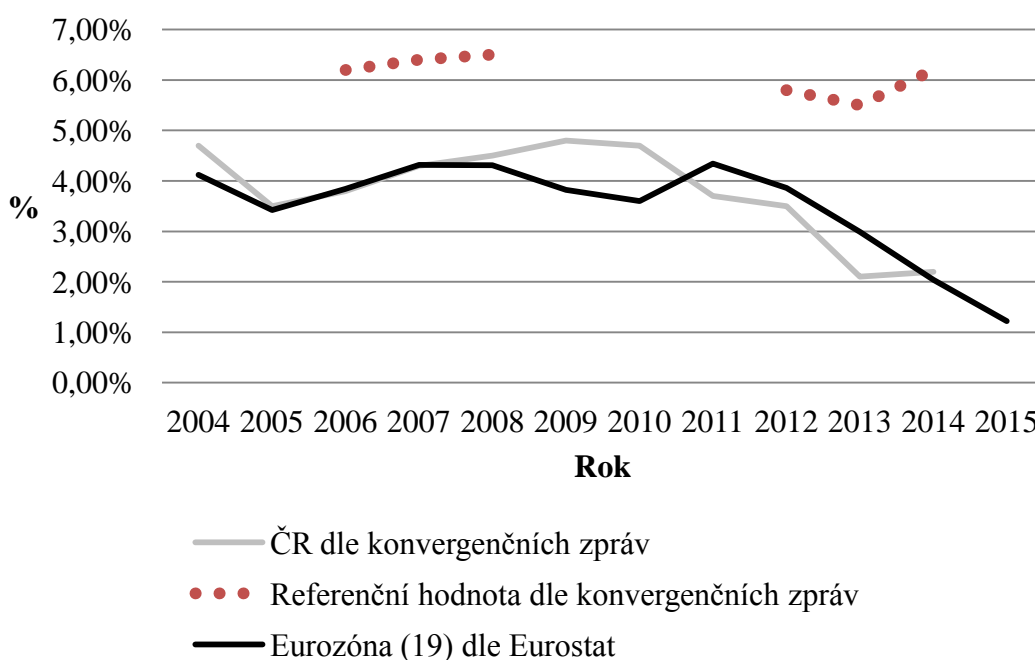
Dle grafu 13 lze sledovat, že trend vývoje dlouhodobých úrokových sazeb je v ČR i EU velmi podobný. Hodnoty ČR i EU vykazují na počátku sledovaného období své téměř nejvyšší hodnoty, poté následuje poměrně výrazný pokles hodnot a následný růst. V případě ČR je tato rostoucí tendence vykazována až do roku 2009, kdy je zaznamenáno maximum sledovaného období v hodnotě 4,84 %, v případě EU růst hodnot trvá do roku 2007, v roce 2008 se pohybuje hodnota na téměř stejné hranici jako v roce předchozím. ČR vykazuje od roku 2009 stálý pokles hodnot až do roku 2015. EU mezi lety 2008 a 2010 vykazuje také klesající úroveň hodnot, v roce 2011 dochází k nárůstu hodnoty o 0,45 %. Od roku 2011 až do roku 2015 je trend vývoje dlouhodobých úrokových sazeb EU konstantně klesající, pohybuje se však po tuto dobu nad hranicí hodnot ČR. Ve sledovaném období vykazuje ČR oproti EU téměř po celou dobu nižších nebo přibližně stejných hodnot.

ČR ve sledovaném období zaznamenává na počátku téměř svého maxima za sledované období, a to hodnoty 4,82 %. Následuje poměrně výrazný propad pod hranici 4,00 % následovaný opětovným růstem hodnot na hranici maxima sledovaného období.

Po dosažení maximální hodnoty sledovaného období 4,84 % v roce 2009 vykazují hodnoty dlouhodobých úrokových sazeb ČR až do roku 2015 klesající tendenci.

Referenční hodnota se ve sledovaném období pohybovala v rozmezí 5,50 % - 6,50 %. Vzhledem k tomu, že hodnoty dlouhodobých úrokových sazeb ČR ve sledovaném období nepřekročily hranici 4,84 %, můžeme říci, že kritérium konvergence úrokových sazeb je dlouhodobě plněno.

Graf 14: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)

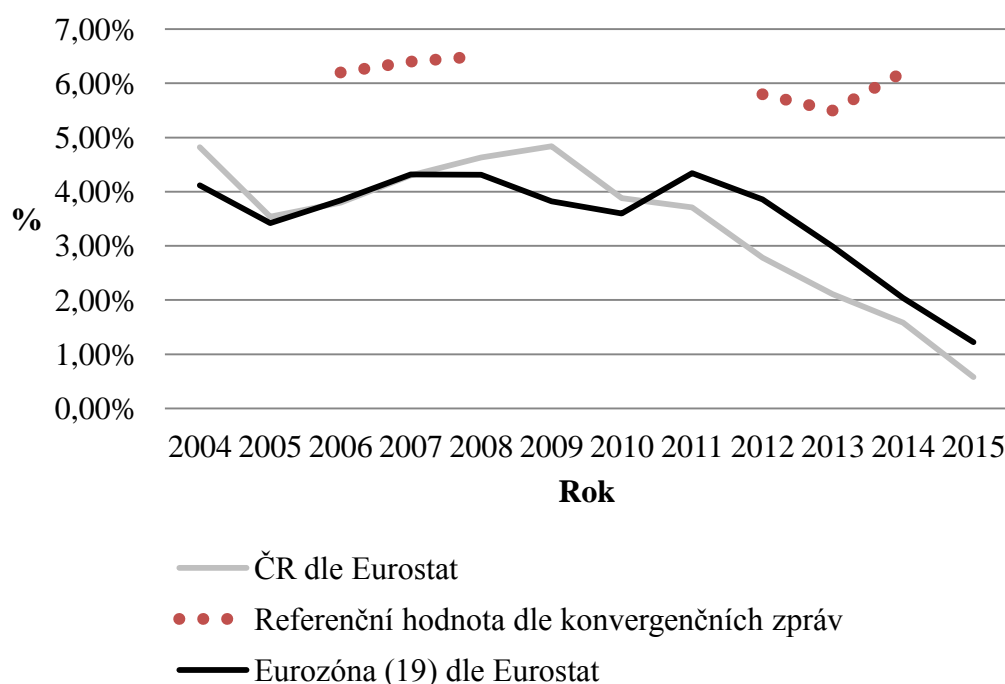

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; EMU convergence criterion series - annual data)

Z grafu 14 je patrné, že trend vývoje hodnot dlouhodobých úrokových sazeb ČR a eurozóny je až na roky 2009, 2010 a 2011 totožný. Mezi lety 2004 a 2005 je úroveň hodnot ČR vyšší než v případě eurozóny, od roku 2005 do roku 2008 jsou vykazované hodnoty, s rostoucí tendencí, na téměř stejné úrovni. Mezi lety 2008 – 2010 vykazuje ČR oproti eurozóně vyšších hodnot, od roku 2011 se již hodnoty ČR pohybují opět pod úrovní hodnot eurozóny. ČR i eurozóna od tohoto roku vykazují klesající vývoj hodnot.

Samotný průběh vývoje dlouhodobých úrokových sazeb a zhodnocení míry vychýlení od referenční hodnoty je uvedeno pod grafem 12.

Graf 15: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19)

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; EMU convergence criterion series - annual data)

Hodnoty dlouhodobých úrokových sazeb ČR a eurozóny dle grafu 15 vykazují až na roky 2008, 2009 a 2011 téměř totožný vývoj. Počáteční pokles hodnot je následován růstem, přičemž v případě ČR je tento růst vykazován až do roku 2009, v případě eurozóny pouze do roku 2007. Od roku 2009 do roku 2015 ČR vykazuje klesající tendenci hodnot, eurozóna naproti tomu v roce 2008 zaznamenává oproti předchozímu roku stagnaci, následuje pokles hodnot, který trvá do roku 2010, v roce 2011 je zaznamenán poměrně prudký nárůst na hodnotu maxima eurozóny ve sledovaném období, poté již hodnoty konstantně klesají až do roku 2015. Kromě let 2004 a 2009 se hodnoty ČR pohybovaly pod nebo na téměř stejné úrovni jako hodnoty eurozóny.

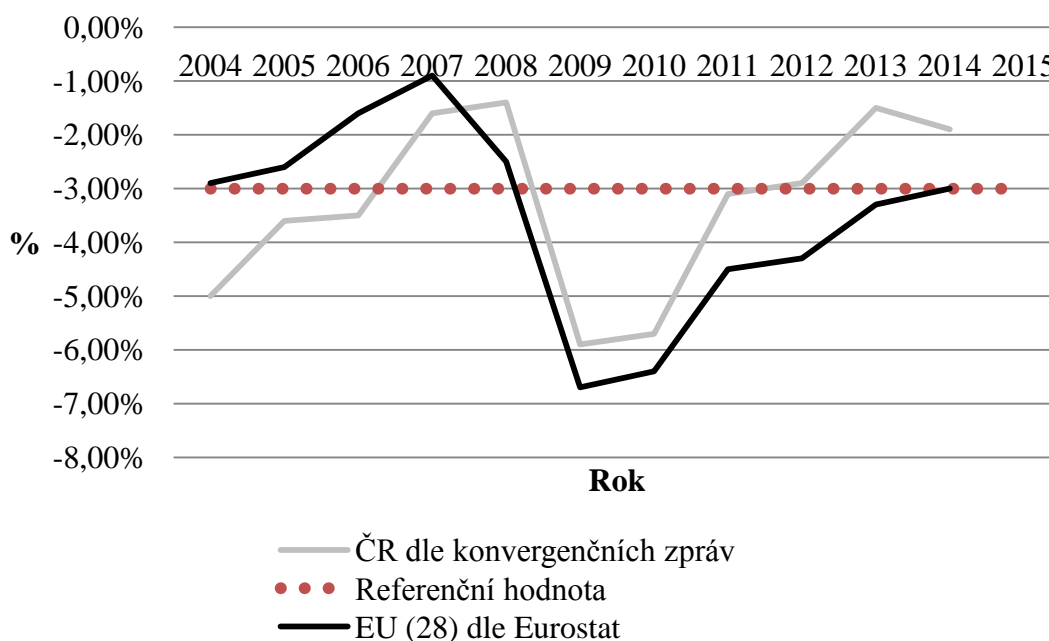
Samotný průběh vývoje dlouhodobých úrokových sazeb a zhodnocení míry vychýlení od referenční hodnoty je uvedeno pod grafem 13.

4.2.4 Kritérium deficitu veřejných financí

Vývoj kritéria deficitu veřejných financí byl hodnocen dle dat z EUROSTATu a dle dat z Konvergenčních zpráv, které byly vydány v letech 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014. Kritérium sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP překračuje stanovenou referenční hodnotu 3,00 %. Kritérium bylo hodnoceno v letech 2004 – 2015.

Pro hodnocení kritéria dle Konvergenčních zpráv byla použita následující období ze zpráv: září 2003 – srpen 2004, listopad 2005 – říjen 2006, duben 2006 – březen 2007, duben 2007 – březen 2008, duben 2009 – březen 2010, duben 2011 – březen 2012, květen 2012 – duben 2013, květen 2013 – duben 2014. Hodnocení dle EUROSTATu pak odpovídá období kalendářních roků, proto se uvedené hodnoty mohou v rámci jednoho roku lišit.

Graf 16: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28)

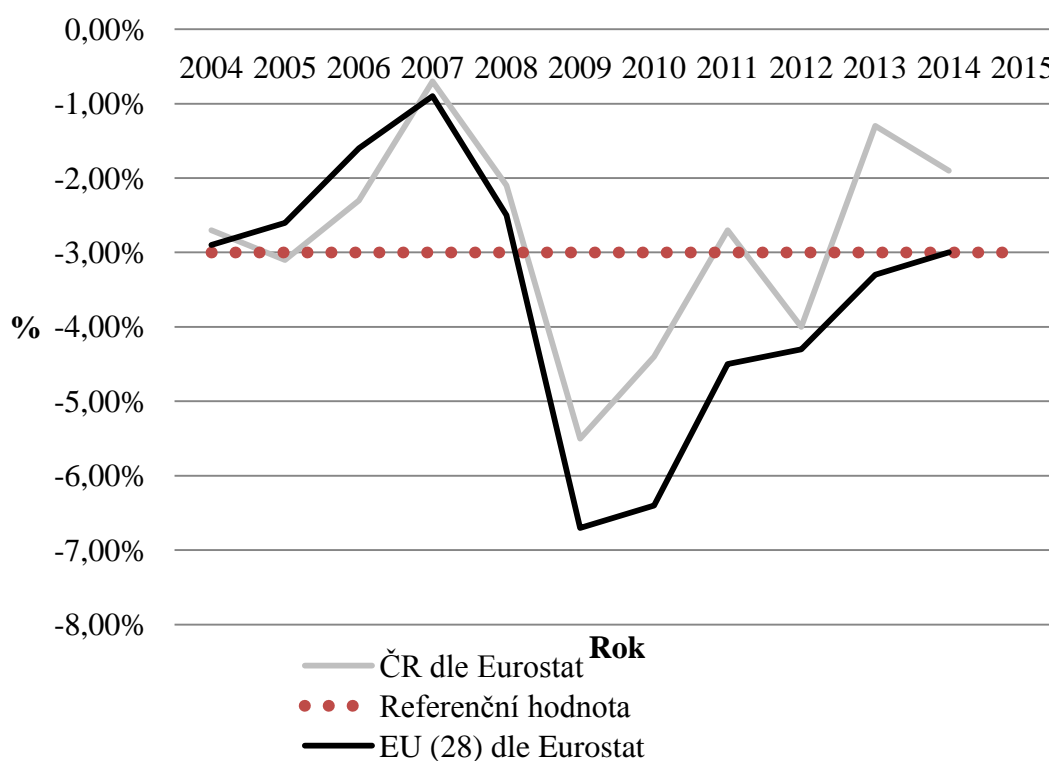

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government deficit (-) and surplus (+) - annual data)

Z grafu 16 lze sledovat, že trend vývoje deficitu ČR a EU je velmi podobný. Od počátku sledovaného období se deficitory snižovaly, v letech 2007 a 2008 došlo k jejich výraznému nárůstu. Od roku 2009 se deficitory opět snižují. V případě ČR dochází na konci sledovaného období k mírnému nárůstu deficitu, stále se však pohybuje v přijatelné míře vůči referenční hodnotě. V celém sledovaném období dosahuje ČR v průměru nižšího deficitu (-3,25 %) oproti EU (-3,52 %), vyšší deficit než EU ČR vykazuje pouze mezi lety 2004 – 2007, od roku 2008 je deficit ČR v porovnání s EU nižší. Největší rozdíl mezi deficitem ČR a EU je zaznamenán v roce 2013, kdy ČR vykazuje o 1,80 % nižší deficit než EU.

Deficit ČR splňoval požadovanou výši v porovnání s referenční hodnotou v letech 2007, 2008 a 2012 – 2014. V letech 2004 – 2006 byl deficit ČR vyšší než je požadovaná míra, nicméně úroveň deficitu se postupem času referenční hodnotě přibližovala. Taktéž tomu bylo mezi lety 2009 – 2011, kdy se deficit po předchozím prudkém nárůstu opět konstantně snižoval a referenční hodnotě přibližoval.

Graf 17: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28)

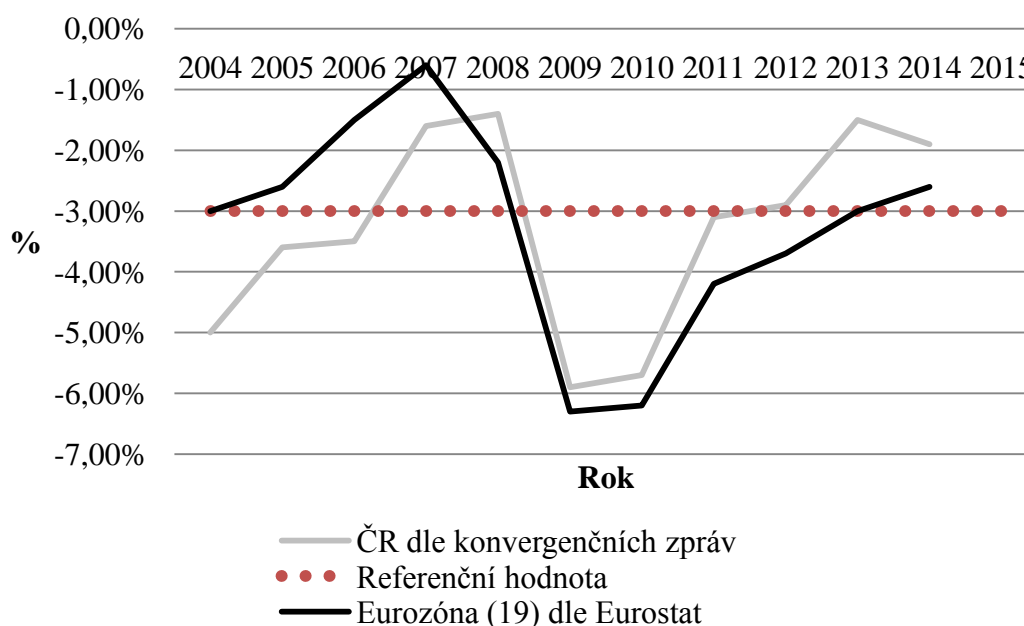

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government deficit (-) and surplus (+) - annual data)

Trend vývoje deficitu ČR a EU je dle grafu 17 opět velmi podobný. Na počátku sledovného období ČR vykazuje nepatrně nižší deficit než EU, přičemž jak ČR, tak EU do roku 2007 vykazují trvalé snižování deficitu. Mezi lety 2007 a 2009 dochází k výraznému nárůstu obou deficitů, kdy v roce 2009 dosahují ČR i EU svých maximálních hodnot deficitů za sledované období. Deficit EU se od roku 2009 trvale snižuje až do současnosti. Deficit ČR se od roku 2009 snižuje také, k výkyvům dochází v letech 2012 a 2014, kdy se deficit zvýší. Největší rozdíl mezi oběma deficity je zaznamenán v roce 2013, kdy ČR vykazuje o 2,00 % nižší deficit než EU. V letech 2004, 2007, 2008 a 2012 se pohybovaly hodnoty obou deficitů téměř na stejné úrovni. Kromě let 2005 a 2006 vykazuje ČR trvale nižší úroveň deficitu než EU.

V letech 2005, 2009, 2010 a 2012 se deficit ČR pohyboval nad stanovenou referenční hodnotou. V roce 2005 došlo k překročení referenční hodnoty o 0,10 %, v letech 2009 a 2010 je po počátečním nárůstu deficitu zaznamenána tendence poklesu, deficit se tedy referenční hodnotě po dobu těchto let přibližoval. V roce 2012 byl deficit vyšší o 1,00 % než je stanovená referenční hodnota, následujícím rokem se však opět snížil pod stanovenou hodnotu.

Graf 18: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)

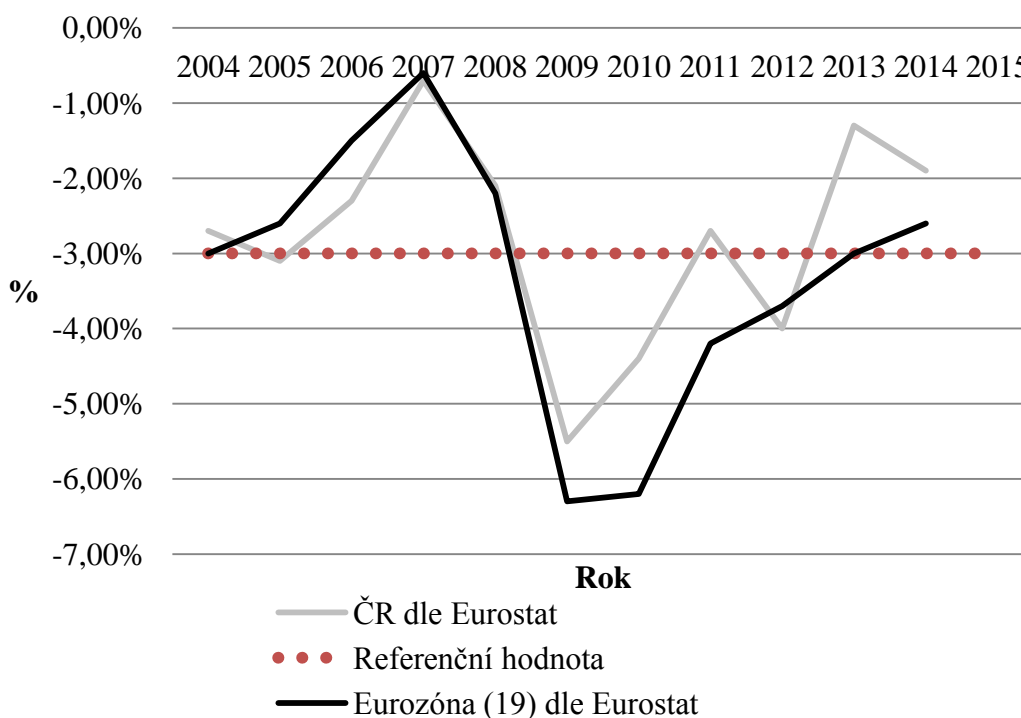

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government deficit (-) and surplus (+) - annual data)

Trend vývoje deficitů ČR a eurozóny jsou velmi podobné. Mezi lety 2004 a 2007 se deficit ČR pohybuje nad úrovní deficitu eurozóny, od roku 2008 již pak ČR vykazuje v porovnání nižší deficit. Největší rozdíl mezi oběma deficity je vykazován v letech 2004 a 2006, kdy eurozóna vykazuje o 2,00 % nižší deficit než ČR. Nejvíce se svými hodnotami deficity přiblížily v roce 2009, kdy ČR vykazovala o 0,40 % nižší deficit než eurozóna.

Vlastní trend vývoje deficitu ČR a míra vychýlení od referenční hodnoty jsou popsány pod grafem 16.

Graf 19: Vývoj deficitu veřejných financí ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19)

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government deficit (-) and surplus (+) - annual data)

Z porovnání deficitů ČR a eurozóny je patrný velmi podobný vývoj. K roku 2007 deficity klesají na své minimální hodnoty za sledované období, poté následuje prudký nárůst na maximální hodnoty deficitů. Od roku 2009 můžeme v obou případech pozorovat snižování deficitů. Deficit ČR k roku 2012 zaznamenal oproti předchozímu snižování nárůst, následujícím rokem však snižování deficitu pokračovalo. V roce 2014 byl opět

zaznamenán nárůst o 0,60 %. Největší rozdíl mezi deficity pozorujeme v roce 2010, kdy byl deficit ČR o 1,80 % nižší než deficit eurozóny. Nejnižší rozdíl 0,10 % je pak zaznamenán v letech 2007, kdy lepších výsledků dosahuje eurozóna, a 2008, kdy nižší deficit vykazuje naopak ČR.

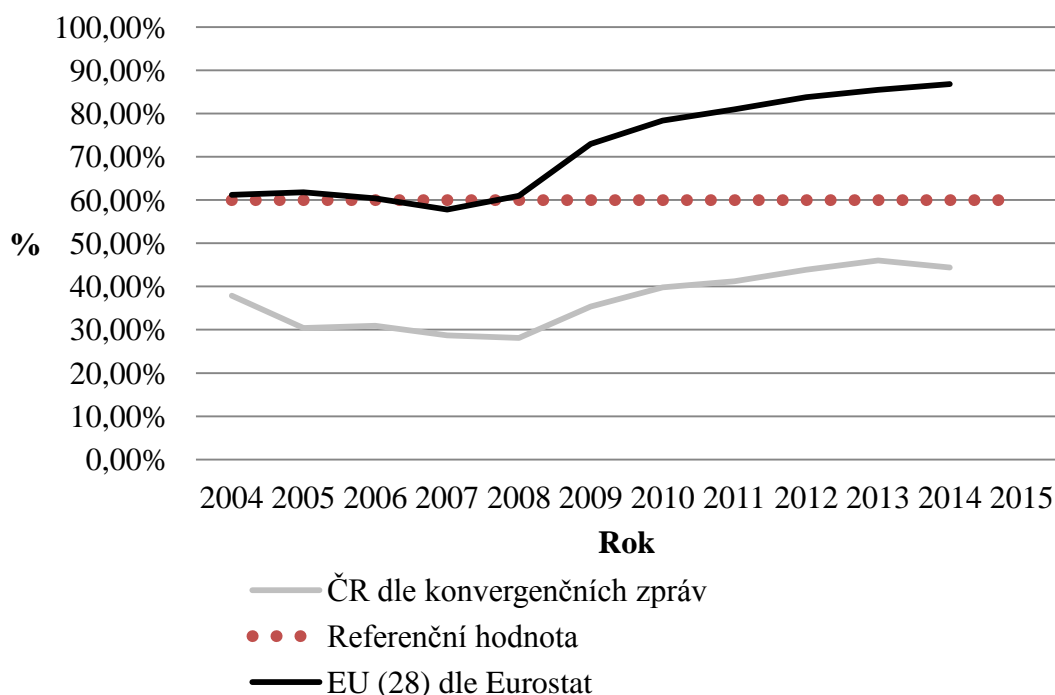
Vlastní trend vývoje deficitu ČR a míra vychýlení od referenční hodnoty jsou popsány pod grafem 17.

4.2.5 Kritérium veřejného dluhu

Vývoj kritéria veřejného dluhu byl hodnocen dle dat z EUROSTATu a dle dat z Konvergenčních zpráv, které byly vydány v letech 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014. Kritérium sleduje, zda poměr veřejného zadlužení k HDP překračuje stanovenou referenční hodnotu 60,00 %. Kritérium bylo hodnoceno v letech 2004 – 2015.

Pro hodnocení kritéria dle Konvergenčních zpráv byla použita následující období ze zpráv: září 2003 – srpen 2004, listopad 2005 – říjen 2006, duben 2006 – březen 2007, duben 2007 – březen 2008, duben 2009 – březen 2010, duben 2011 – březen 2012, květen 2012 – duben 2013, květen 2013 – duben 2014. Hodnocení dle EUROSTATu pak odpovídá období kalendářních roků, proto se uvedené hodnoty mohou v rámci jednoho roku lišit.

Graf 20: Vývoj veřejného dluhu ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s EU (28)

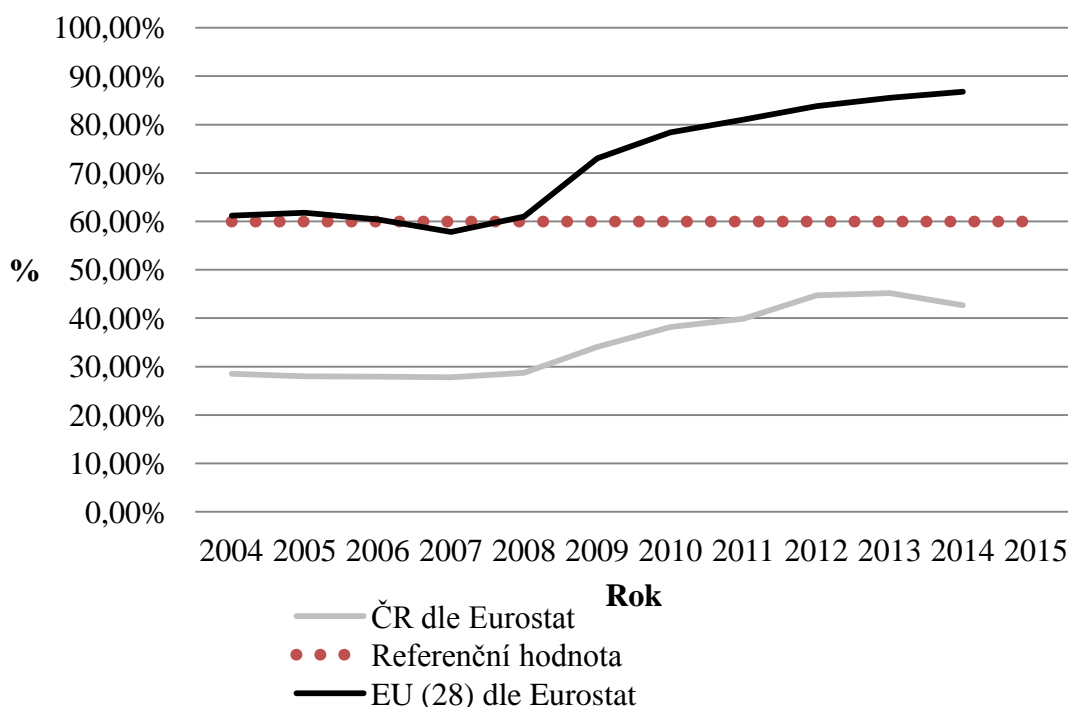

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government gross debt)

Z grafu 20 je patrné, že tendence vývoje ČR i EU je téměř totžná, přičemž však ČR vykazuje v průměru o téměř 35,00 % nižší úroveň veřejného dluhu za celé sledované období. Tendence vývoje veřejného dluhu EU je od roku 2007 rostoucí, taktéž je tomu v případě ČR, v roce 2014 však dluh oproti roku 2013 mírně klesl.

ČR ve sledovaném období i přes přetrvávající mírný růst veřejného dluhu zůstává pod referenční hodnotou 60,00 %. EU ve sledovaném období vykazuje hodnoty vyšší než je referenční hodnota, pouze v roce 2007 bylo dosaženo hodnoty nižší, a to 57,80 %.

Graf 21: Vývoj veřejného dluhu ČR dle EUROSTATu, porovnání s EU (28)

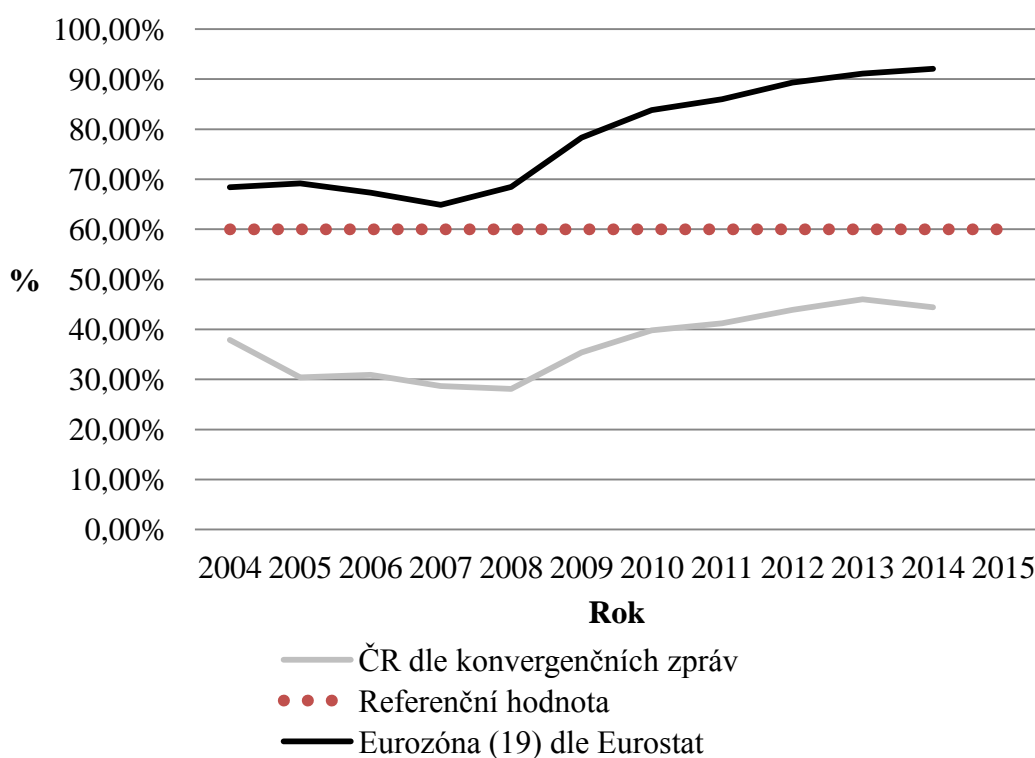

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government gross debt)

Dle grafu 21 vykazuje ČR do roku 2008 téměř identické hodnoty výše veřejného zadlužení, poté následuje růst, k roku 2013 stagnace a k roku 2014 již mírný pokles veřejného dluhu. V případě EU je na počátku sledovaného období zaznamenáno snižování veřejného zadlužení, od roku 2007 však jeho výše trvale roste až do současnosti.

I v tomto případě vykazuje ČR hodnoty pod úrovní referenční hodnoty. Největší rozdíl mezi referenční hodnotou a veřejným zadlužením ČR můžeme sledovat v letech 2004 – 2008, kdy byly ČR vykazovány hodnoty o více než 30,00 % nižší. Nejvíce se úroveň veřejného dluhu ČR přiblížila referenční hodnotě v roce 2013, kdy veřejné zadlužení dosahovalo hodnoty 45,20 %.

Graf 22: Vývoj veřejného dluhu ČR dle konvergenčních zpráv ECB, porovnání s eurozónou (19)

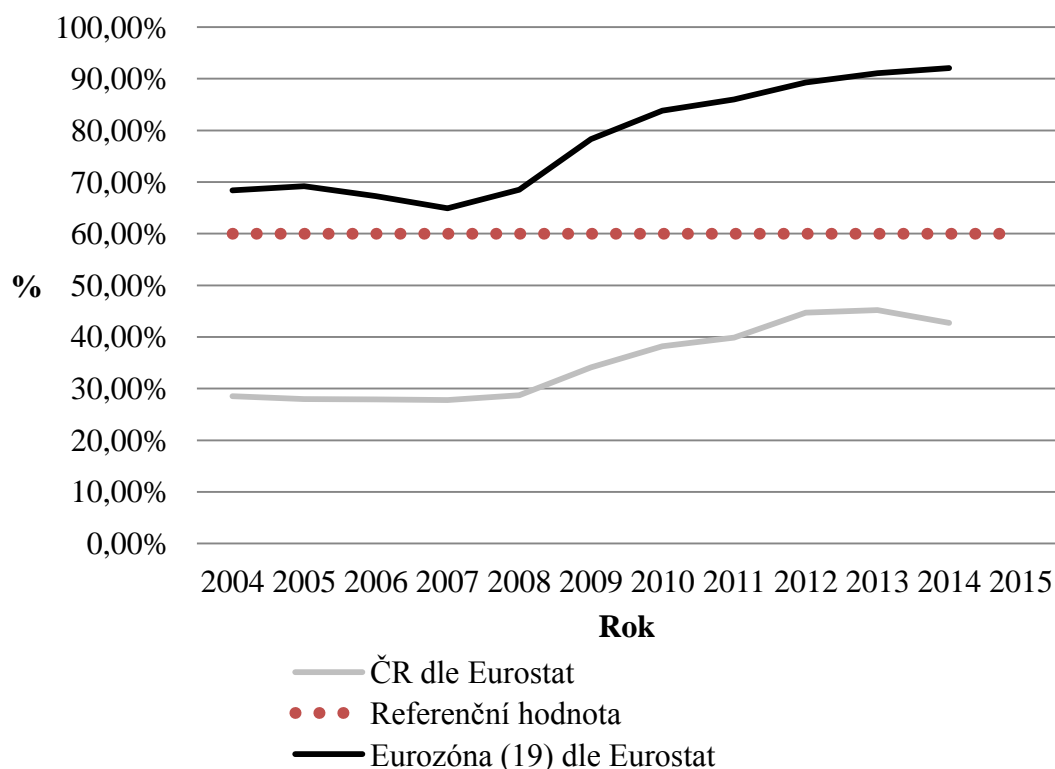

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government gross debt)

Dle grafu 22 je patrný obdobný trend vývoje veřejného dluhu ČR i eurozóny, nicméně eurozóna vykazuje v průměru za sledované období o více než 40,00 % vyšší hodnoty zadlužení. Největší rozdíl mezi zadlužením ČR a eurozóny je vykazován v roce 2014 a nejmenší pak v roce 2004.

Míra vychýlení od referenční hodnoty je popsána pod grafem 20.

Graf 23: Vývoj veřejného dluhu ČR dle EUROSTATu, porovnání s eurozónou (19)

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government gross debt)

Na grafu 23 lze sledovat opět výrazný rozdíl mezi mírou zadlužení v ČR a v eurozóně. Tendence vývoje míry veřejného dluhu je podobná, ČR však vykazuje ve sledovaném období úroveň zadlužení v průměru téměř o 44,00 % nižší než eurozóna. Aktuální tendence vývoje v ČR je klesající, úroveň veřejného zadlužení eurozóny od roku 2007 roste.

Míra vychýlení od referenční hodnoty je popsána pod grafem 21.

4.3 Hodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou před rokem 2004

V této kapitole je stručně nastíněn vývoj plnění konvergenčních kritérií ČR v letech 1995 až 2004.

Tabulka 4: Počet plněných konvergenčních kritérií v ČR v letech 1995 – 2004

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet	2	2	2	2	2	3	3	4	4	4

Zdroj: Vlastní zpracování (Lebiedzik, 2006)

Dlouhodobým problémem ČR bylo splnit kritérium deficitu veřejného rozpočtu a kritérium cenové stability. Pod povolenou míru inflace se ČR dostala poprvé v roce 2002.

Pro zhodnocení úspěšnosti zemí v plnění konvergenčních kritérií a jejich pokroku v tomto směru byl zkonstruován Index naplňování Maastrichtských kritérií.

Index zahrnuje veškerá zmíněná konvergenční kritéria. Tato kritéria jsou však mezi sebou nepoměřitelná, v případě indexu je tedy vycházeno z metody definice fiktivní jednotky pro jednotlivá kritéria a je určována jejich vzdálenost od definovaného fiktivního objektu. Fiktivním objektem a vzdáleností od tohoto objektu jsou myšleny referenční hodnoty jednotlivých kritérií a míra vychýlení kritérií států od referenčních hodnot. Kritériální míra inflace (p_{mk}) je totožná s inflačním kritériem, kritériální úroková sazba ($i_{i,mk}$) je totožná s úrokovým kritériem, podíl salda veřejných rozpočtů na HDP je -3,00 % ($bb_{mk} = -3,00 \%$), podíl veřejného dluhu na HDP je 60,00 % ($gd_{mk} = 60,00 \%$). V případě plnění kurzového kritéria je zadána do indexu hodnota 100,00 %, v případě neplnění 0.

Obecně lze říci, že index shrnuje původně nesčitatelné ukazatele do jedné charakteristiky. Index může nabývat hodnot z intervalu $\langle 0;1 \rangle$, přičemž platí, že čím nižší výsledné hodnoty index dosahuje, tím jsou jednotlivá kritéria vzdálenější od svých referenčních hodnot (Lebiedzik, 2006).

Tabulka 5: Vývoj Indexu naplňování Maastrichtských kritérií v ČR v letech 1995 – 2004

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	průměr
ČR	0,70	0,86	0,83	0,71	0,89	0,94	0,88	0,89	0,85	0,99	0,85
EU (25)	-	-	-	-	-	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99
EMU	0,88	0,9	0,96	0,96	0,97	0,97	0,97	0,97	0,97	0,97	0,95

Zdroj: Vlastní zpracování (Lebiedzik, 2006)

V hodnocení indexu je patrné, že v ČR dochází k jeho fluktuaci, kdy maximální hodnoty 0,99 dosahuje v roce 2004 a minimální 0,70 v roce 1995. Fluktuace indexu v letech 1995 až 2004 je podmíněna nestabilním vývojem české ekonomiky (Lebiedzik, 2006). Průměru EU (25) a EMU se ČR výrazně blížila v letech 2000 a 2004, naopak nejhorší výsledky ČR zaznamenala v letech 1995, 1997 a 1998.

4.4 Zavedení eura na Slovensku

Euro bylo na Slovensku zavedeno 1. ledna 2009 a jeho zavedení předcházela řada reforem, jež měly za úkol připravit slovenskou ekonomiku na vstup do eurozóny a na její úspěšné setrvání v ní. Došlo k omezení státních výdajů, v rámci penzijních reforem byla zavedena možnost spořit si část povinného pojištění na stáří u soukromých penzijních fondů. Reformy se týkaly i zdravotnictví. Nemocnice a pojišťovny začaly fungovat jako akciové společnosti a úroveň zdravotnických služeb vzrostla. Nezaměstnanost po uvedení reforem začala klesat. Snižoval se i deficit veřejných financí, s nímž mělo Slovensko před reformami větší problémy než ČR.

Vstup Slovenska do eurozóny je unikátní svým načasováním. Zavedení eura přišlo v roce 2009, kdy světová ekonomika procházela největší ekonomickou krizí od druhé světové války.

ČR a Slovensko spolu řadu let tvořily jeden stát, mají k sobě blízko z hlediska ekonomického i kulturní vývoje. ČR tak v tomto ohledu disponuje oproti ostatním státům EU výhodou, která by při zavádění eura mohla pomoci při vyvarování se chyb a omylů. Naopak z procesů, jež byly pro Slovensko při zavádění eura přínosné, by se mohla ČR inspirovat.

Slovensko podepsalo dohodu o přidružení k EU tak jako ČR 4. října 1993, tato dohoda vešla v platnost 1. února 1995. Příhláška k členství v EU byla podána ještě téhož

roku, jednání o vstupu do EU byla zahájena v roce 2000. 16. dubna 2004 byla podepsána smlouva o přistoupení k EU, 16. - 17. května 2003 byla tato smlouva stvrzena referendem. Referenda se na Slovensku účastnilo 53,15 % oprávněných voličů, z nichž se 92,46 % vyslovilo pro vstup do EU a 6,90 % proti. V ČR byla volební účast téměř stejná, dosahovala 55,21 %, přičemž ale dle samotných výsledků je znatelná větší skepse Čechů vůči EU. Pro vstup se v ČR vyslovilo 77,33 % oprávněných voličů, 22,67 % bylo proti. Do EU vstoupilo Slovensko spolu s ČR 1. května 2004.

V červenci roku 2003 schválilo Slovensko Strategii přijetí eura v SR a společný postup vlády a Národní banky SR při vstupu do eurozóny. V červenci 2005 slovenská vláda schválila Národní plán zavedení eura. V listopadu téhož roku Slovensko vstoupilo do kurzového režimu ERM II a započalo tak oproti ČR svou cestu k plnění kurzového konvergenčního kritéria. Centrální parita Slovenska byla stanovena na 38,4550 SKK/EUR s flukтуаčním pásmem $\pm 15,00\%$. V březnu 2007 došlo k revalvací slovenské koruny vůči euru, byla stanovena nová centrální parita na úrovni 35,4424 SKK/EUR. V září 2007 byl na Slovensku schválen zákon o zavedení měny euro v SR a o změně a doplnění některých zákonů, tzv. generální zákon. Na základě plnění kritérií pro vstup do eurozóny byl vstup Slovenska v květnu 2008 stvrzen Evropskou komisí. V červnu téhož roku byl vstup Slovenska do eurozóny doporučen Radou EU pro ekonomické a finanční otázky ECOFIN a ministry financí zemí EU k 1. lednu 2009. Toto doporučení bylo přijato a potvrzeno Evropským parlamentem. V květnu 2008 pak dochází k další revalvací koruny vůči euru a nová centrální parita se snižuje na 30,1260 SKK/EUR. V červenci 2008 je stanoven přepočítávací koeficient na úrovni centrální parity, tedy 30,1260 SKK/EUR. Od srpna pak probíhá duální zobrazování cen. K 1. lednu 2009 vstupuje Slovensko do eurozóny, euro je tedy oficiální slovenskou měnou, začíná duální oběh měn a slovenská koruna se stává již jen platidlem. Od 17. ledna 2009 duální oběh měn končí, jediným platidlem na Slovensku je euro. K 30. červnu 2010 pak končí i duální zobrazování cen (Zavedenie eura v SR).

Tabulka 6: Srovnání plnění konvergenčních kritérií ČR a SR v referenčním období 4/2007 – 3/2008 dle konvergenční zprávy ECB⁷

Kritérium	ČR	SR
Kritérium cenové stability – inflace (HICP)	4,40%	2,00%
Kurzové kritérium	neúčast v ERM II	účast v ERM II
Směnný kurz vůči euru	-	2,50%
Kritérium konvergence úrokových sazeb	4,50%	4,50%
Kritérium deficitu veřejných financí	-1,40%	-2,00%
Kritérium veřejného dluhu	28,10%	29,20%

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014)

V tabulce 6 jsou zaznamenány hodnoty konvergenčních kritérií v posledním referenčním období před vstupem Slovenska do eurozóny. Je patrné, že ČR za Slovenskem v plnění kritérií nijak nezaostává, naopak hodnoty některých kritérií ČR dosahují přijatelnějších výsledků. I z dlouhodobého hlediska jsou kritéria ČR plněna.

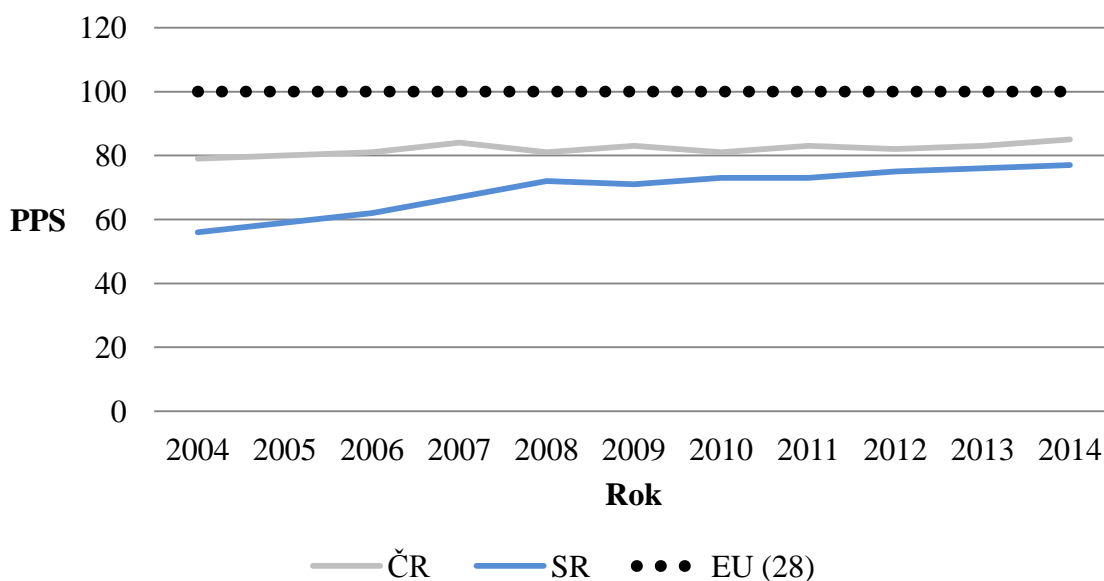
Postupovala-li by ČR z hlediska procesu vstupu do eurozóny podobným způsobem jako Slovensko, tedy by se účastnila kurzového režimu ERM II, dá se předpokládat, že by vstup do eurozóny k 1. lednu 2009 z hlediska plnění konvergenčních kritérií nebyl výrazným problémem.

4.4.1 Vývoj HDP České republiky a Slovenska

V následujících grafech je porovnáván HDP ČR a Slovenska, jako jeden z hlavních ukazatelů ekonomické výkonnosti. Pro porovnání mezi státy byl zvolen objemový index HDP na obyvatele ve standardu kupní síly (PPS - Purchasing Power Standards) v relaci k průměru EU (28), kdy EU (28) = 100. Pokud je index vyšší než 100, znamená to, že HDP v dané zemi převyšuje průměr HDP v EU (28) a naopak. Standard kupní síly je jednotka, která vyrovnává rozdíly v cenových hladinách mezi jednotlivými zeměmi. HDP byl porovnáván mezi lety 2004 a 2014.

⁷ Směnný kurz je vypočítán jako průměrná procentní změna za rok. Údaje za rok 2008 jsou vypočítány jako procentní změna průměru za období od 1. ledna 2008 do 18. dubna 2008 ve srovnání s průměrem za rok 2007.

Graf 24: Vývoj HDP na osobu v PPS ČR, SR, porovnání s EU (28)

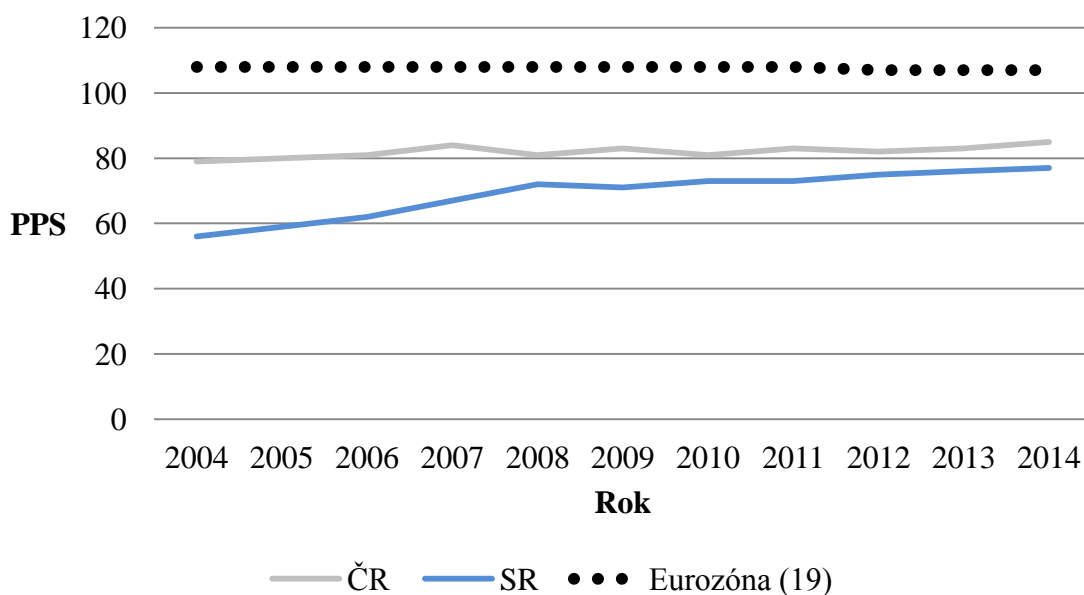

Zdroj: Vlastní zpracování (GDP per capita in PPS)

Z grafu 24 je zřejmé, že vývoj objemového indexu HDP na Slovensku po vstupu do EU zaznamenal v porovnání s ČR poměrně silný nárůst. Tento intenzivní růst Slovensko vykazuje až do roku 2008. Do tohoto roku se HDP Slovenska zvýšilo z hodnoty 56 na hodnotu 72. Hodnoty ČR se oproti tomu pohybují sice na úrovni kolem PPS 80, avšak s nijak výrazným trendem růstu či naopak poklesu. V horizontu sledovaných let dosahuje ČR vyšších hodnot ve srovnání se Slovenskem, nicméně Slovensko od roku 2004 vykazuje až na velmi mírný pokles mezi lety 2008 a 2009 neustálý růst. Hodnoty vykazované ČR zejména mezi lety 2006 a 2012 nemají jednotný trend, dochází ke střídání růstu a poklesu hodnot, přičemž se vykazované hodnoty stále drží hranice PPS 80. V roce 2008 se výše HDP Slovenska přiblížila ČR na rozdíl PPS 9, s následujícími lety se tento rozdíl až na menší výkyvy trvale snižuje. Největší rozdíly mezi HDP ČR a Slovenska byly z hlediska sledovaného období zaznamenány v roce 2004, nejmenší pak v letech 2012 a 2013.

Prudký růst HDP Slovenska je možné připsat vstupu do EU a následným snahám o vstup do eurozóny. Kroky, které Slovensko při přípravách na přijetí eura podniklo, napomohly intenzivnějšímu růstu HDP a větší sladěnosti s ekonomikou EU.

Graf 25: Vývoj HDP na osobu v PPS ČR, SR, porovnání s eurozónou (19)

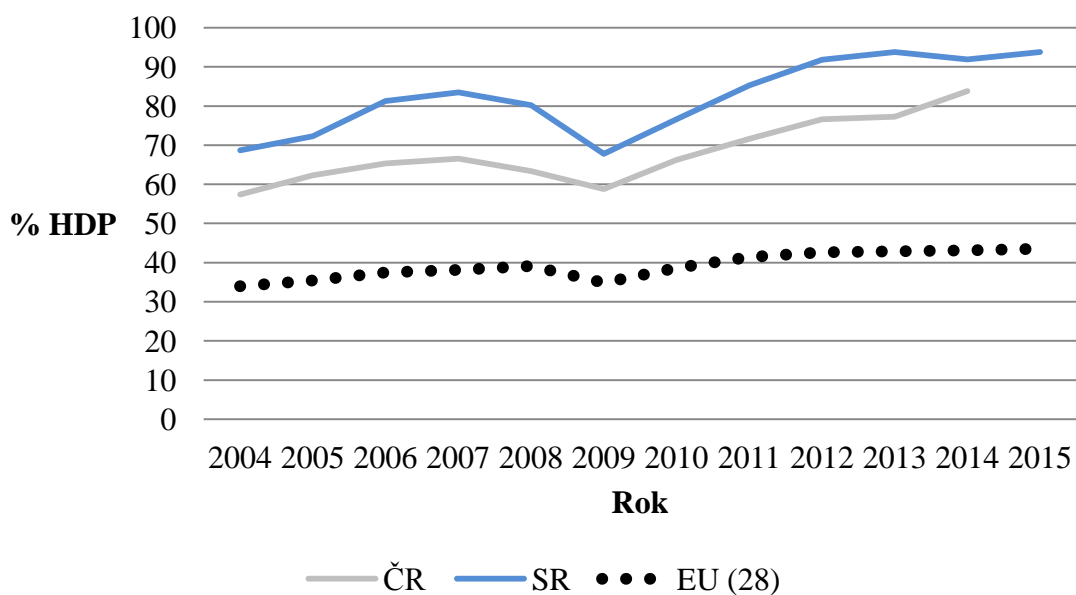
Zdroj: Vlastní zpracování (GDP per capita in PPS)

Výše HDP na obyvatele ve stanardu kupní síly se v eurozóně pohybuje nad průměrem EU. Ve sledovaném období se hodnota PPS pohybuje stále na hranici PPS 107 – 108. Vzhledem k vyšším vykazovaným hodnotám eurozónou je tedy rozdíl v HDP SR a ČR v porovnání s eurozónou vyšší než v porovnání s EU. Vzhledem k rostoucí tendenci HDP ČR i Slovenska je trend sledovaného období ve znamení sblížování se HDP obou zemí a eurozóny.

4.4.2 Vývoj exportu a importu zboží a služeb České republiky a Slovenska

V této kapitole bude zhodnocen vývoj exportu a importu zboží a služeb v ČR a na Slovensku, porovnan s exportem a importem zboží a služeb EU (28) a eurozóny (18, 19). Dále bude zhodnoceno, zda měl vstup Slovenska do eurozóny vliv na vývoj exportu a importu.

Graf 26: Vývoj exportu ČR, SR, porovnání s EU (28)

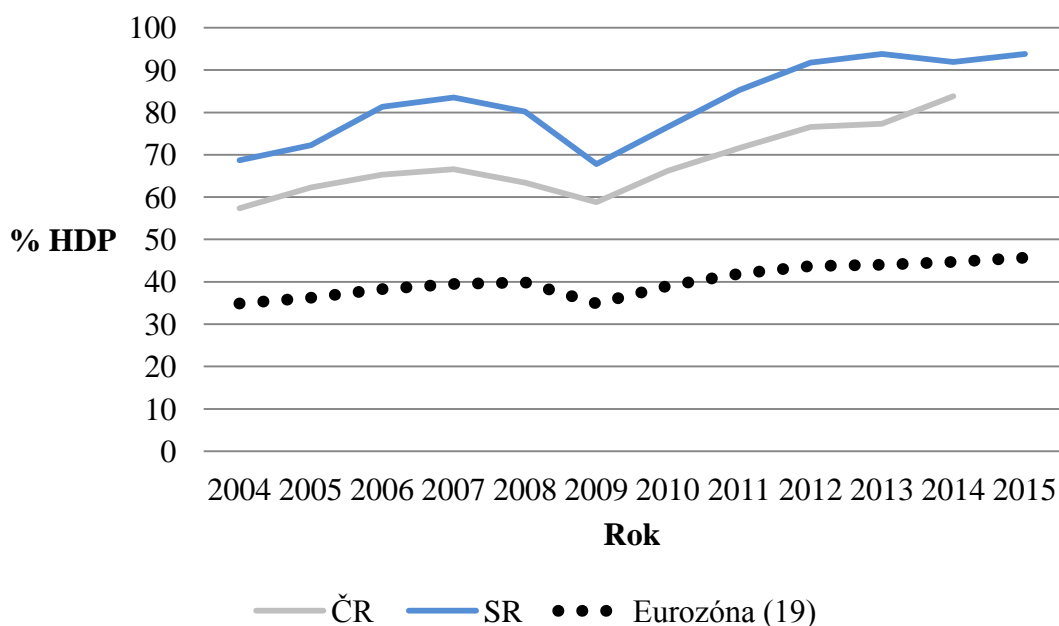

Zdroj: Vlastní zpracování (Exports of goods and services in % of GDP)

Z grafu 26 je patrné, že Slovensko je v porovnání s ČR zemí s větším objemem exportu. V průměru se úroveň exportu Slovenska během období 2004 - 2014 pohybovala o 13,00 % výše než ČR. Obě země vykazují podobný trend vývoje. Počáteční růst v roce 2007 vystřídal propad, v roce 2009 dosahoval export téměř úrovně roku 2004. Obě země v exportu v průměru za období 2004 - 2014 EU výrazně převyšují, ČR v průměru téměř o 30,00 %, Slovensko o 42,32 %. EU vykazuje ve sledovaném období podobný trend jako ČR a Slovensko, případné rostoucí či klesající tendence mají však pozvolnější charakter.

Od roku 2009 do roku 2012 je tempo růstu exportu Slovenska v průměru vyšší než tempo růstu ČR, dá se předpokládat, že přechod na novou měnu mohl být jedním z faktorů vyššího tempa růstu ve sledovaném období.

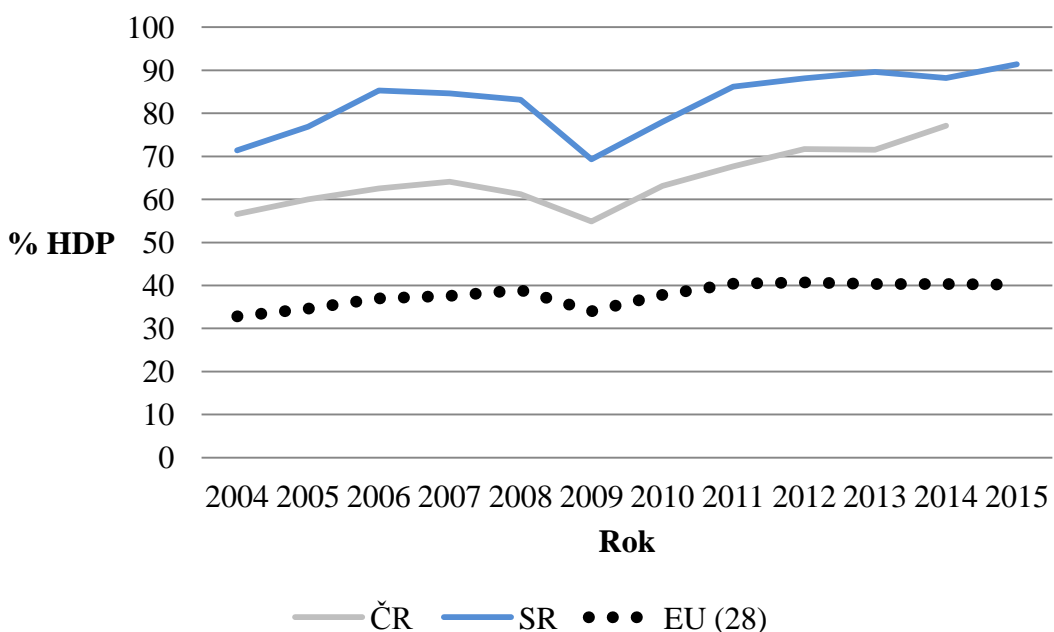
Graf 27: Vývoj exportu ČR, SR, porovnání s eurozónou (19)

Zdroj: Vlastní zpracování (Exports of goods and services in % of GDP)

V porovnání s eurozónou, která tak jako EU vykazuje podobný trend vývoje, avšak pozvolnějšiho charakteru fluktuace, ČR i Slovensko dosahují úrovní exportu převyšujících výši exportu eurozóny v průměru za období 2004 – 2014 o 28,39 % a 41,47 %.

Graf 28: Vývoj importu ČR, SR, porovnání s EU (28)

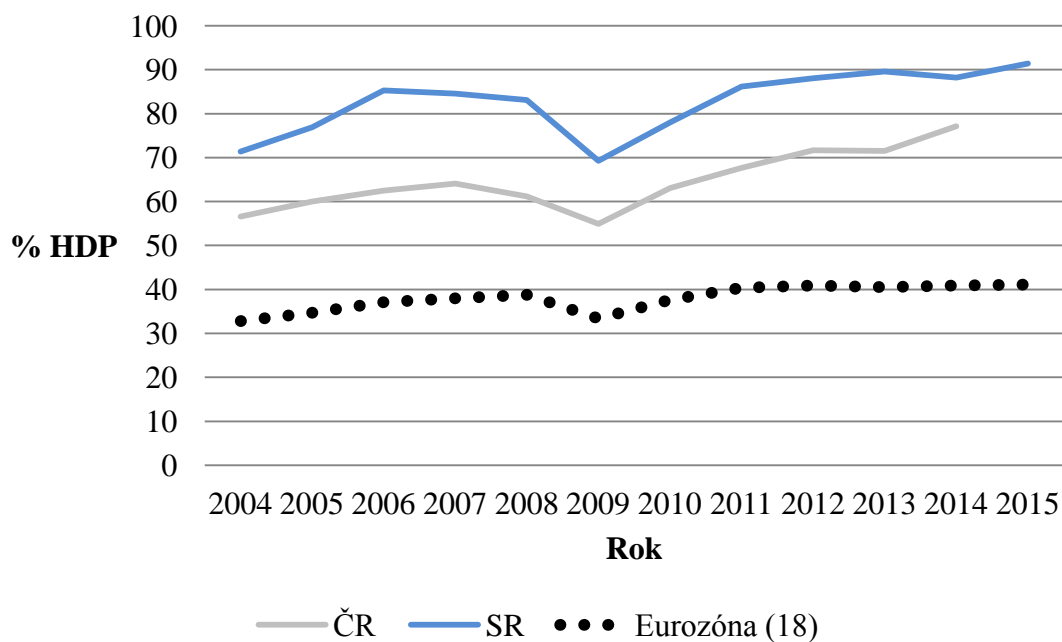

Zdroj: Vlastní zpracování (Imports of goods and services in % of GDP, 2016)

Vývoj importu obou zemí zaznamenává velmi podobný trend. Slovensko v porovnání s ČR vykazuje větší objem importu zboží a služeb. Po počátečním růstu, v letech 2006 a 2007 import obou zemí klesá až k minimu svých hodnot v roce 2009. Od tohoto roku až na stagnaci v letech 2012 a 2013 objem importu stále roste. V období 2004 – 2014 se rozdíl mezi importem ČR a Slovenska pohyboval v průměru na úrovni 17,30 %. Import Slovenska po roce 2009 vykazuje oproti ČR vyšší tempo růstu, dá se tak předpokládat, že jedním z faktorů je i vstup do eurozóny.

EU vykazuje podobný trend vývoje jako sledované země. Po počátečním růstu a mírnému poklesu v roce 2009 objem importu v roce 2011 vzrostl na 40,00 % HDP, na této úrovni až do konce sledovaného období setrvává.

Graf 29: Vývoj importu ČR, SR, porovnání s eurozónou (18)

Zdroj: Vlastní zpracování (*Imports of goods and services in % of GDP, 2016*)

Import obou sledovaných zemí je v porovnání s eurozónou vyšší. V případě ČR v průměru o 26,85 % a v případě Slovenska pak o 44,15 %. Eurozóna vykazuje téměř stejný trend jako EU. Po poklesu v roce 2009 se od následujícího roku objem importu pohybuje konstantně na úrovni 40,00 %.

4.5 Vlastní výzkum - Přijetí eura v České republice

Součástí cíle této práce bylo v návaznosti na téma konvergenčních kritérií zjistit postoj občanů ČR k přijetí eura v ČR a porovnat jej s šetřením Centra pro výzkum veřejného mínění z let 2011 a 2015.

Jako metoda vlastního sběru dat bylo zvoleno kvantitativní dotazníkové šetření probíhající ve dnech 20. února až 20. března 2016, skládající se ze dvou základních otázek, na které byly navázány dvě doplňující otázky zpřesňující odpovědi respondentů. Dále byly zahrnuty tři identifikační otázky.

Dotazník byl vytvořen prostřednictvím Formulářů Google⁸. Sběr dat probíhal rozesíláním elektronického dotazníku emailem a sdílením na sociálních sítích.

Výsledky vlastního dotazníkového šetření jsou porovnány s výsledky výzkumů veřejného mínění Centra pro výzkum veřejného mínění, které probíhaly ve dnech 4. – 11. dubna 2011 a 4. – 13. dubna 2014⁹.

Výzkumné otázky

Výzkumná otázka 1: 50 % respondentů v roce 2016 rozhodně souhlasí nebo spíše souhlasí se zavedením eura v ČR.

Výzkumná otázka 2: 30 % respondentů v roce 2016 ví, co jsou Maastrichtská konvergenční kritéria.

Výzkumná otázka 3: Počet respondentů rozhodně souhlasících nebo spíše souhlasících se zavedením eura se v porovnání s šetřením z roku 2011 zvýšil v roce 2016 alespoň o 10 %.

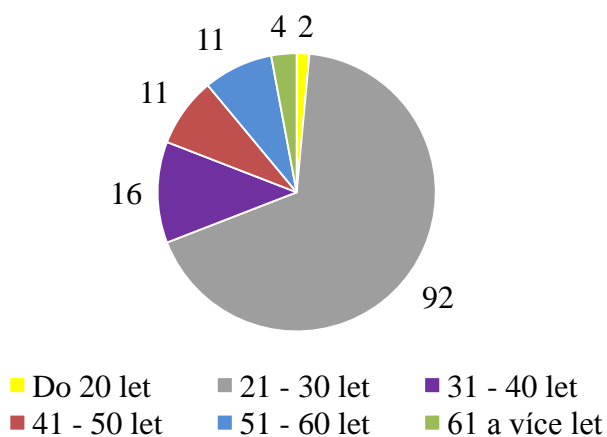
⁸ <https://www.google.com/forms/about/>

⁹ V oficiální tiskové zprávě je uvedeno datum výzkumu 4. – 11. dubna 2014, zpráva byla ale vydána v květnu 2015 pod názvem - Občané o přijetí eura a dopadech vstupu ČR do EU – duben 2015. Vzhledem k pravidelnému každoročnímu vydávání těchto tiskových zpráv předpokládá autorka chybně vyplněné datum probíhajícího výzkumu. V práci bude s tímto výzkumem pracováno jako s výzkumem probíhajícím v dubnu 2015.

Identifikace respondentů

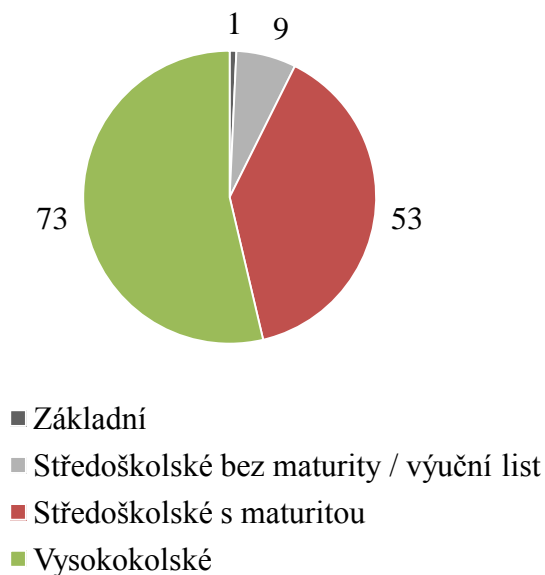
Šetření se účastnilo 136 respondentů celkem, z čehož bylo 51 mužů a 85 žen. Dále byli respondenti identifikováni dle věku a nejvyššího dosaženého vzdělání.

Graf 30: Věková struktura respondentů (počet respondentů)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 31: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů (počet respondentů)

Zdroj: Vlastní výzkum

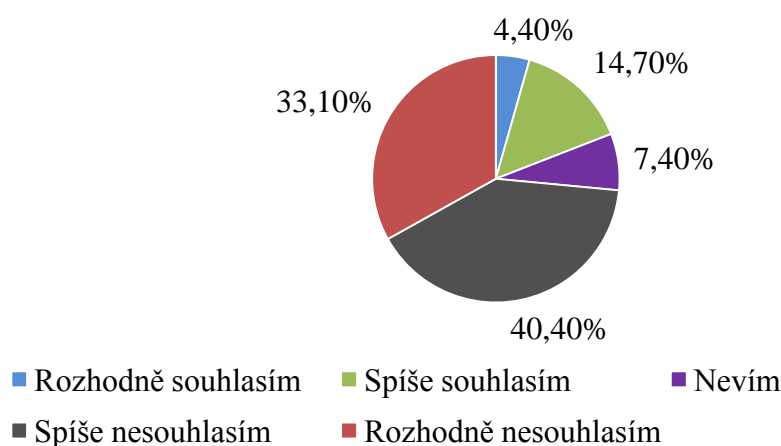
4.5.1 Výsledky vlastního výzkumu

Otázka 1

„Souhlasíte se zavedením eura v ČR?“

Na tuto otázku byli povinni odpovědět všichni respondenti. Každý respondent mohl vybrat právě jednu odpověď z následujících možných – rozhodně souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím, rozhodně nesouhlasím.

Graf 32: Názor na zavedení eura

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka 2

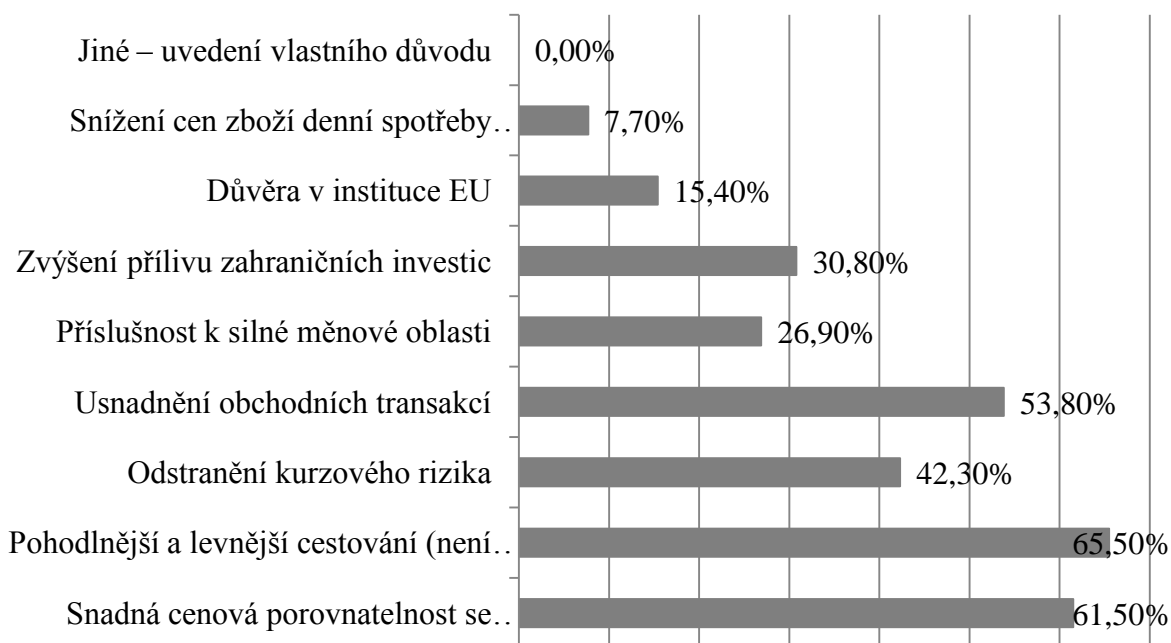
Otázka 2 je doplňující otázkou pro otázku 1. Respondenti v ní podle své předchozí odpovědi právě tuto odpověď více specifikovali. Z odpovědí bylo možné vybrat více možných, na otázku odpovídali pouze respondenti, kteří v předchozí otázce odpověděli - rozhodně souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím nebo rozhodně nesouhlasím.

V případě, že respondent na otázku 1 odpověděl – rozhodně souhlasím, spíše nesouhlasím, měl na výběr následující z důvodů. Snadná cenová porovnatelnost se zeměmi eurozóny, pohodlnější a levnější cestování (není nutná výměna peněz, odstranění poplatků za výměnu měny), odstranění kurzového rizika, usnadnění obchodních transakcí, příslušnost k silné měnové oblasti, Zvýšení přílivu zahraničních investic, důvěra v instituce EU, snížení cen zboží denní spotřeby (potravin, oblečení, kosmetika, apod.), jiné – uvedení vlastního důvodu.

V případě, že respondent na otázku 1 odpověděl – rozhodně nesouhlasím, spíše nesouhlasím, měl na výběr následující z důvodů. Ztráta národní identity, zvýšení cen zboží denní spotřeby (potraviny, oblečení, kosmetika, apod.), nedůvěra v instituce EU, obavy z finanční krize, vysoké náklady na zavedení eura, jiné – uvedení vlastního důvodu.

Respondenti, kteří odpověděli na otázku 1 – nevím, byli přesměrováni na otázku 3.

Graf 33: Důvody respondentů pro přijetí eura

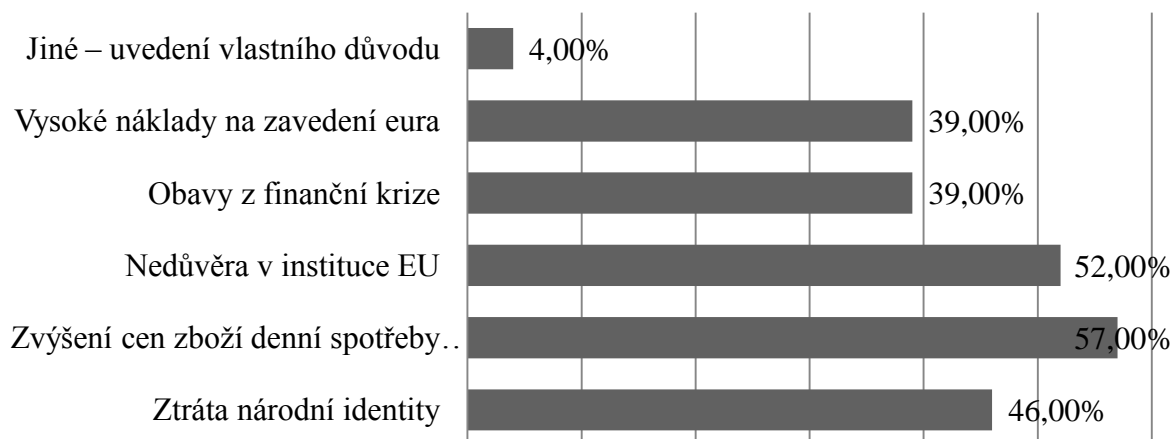
Zdroj: Vlastní výzkum

Dle grafu 33 je patrné, že přes 50,00 % respondentů, kteří rozhodně nebo spíše souhlasili se zavedením eura v ČR, uvedlo následující důvody, jako důvody pro tuto odpověď: usnadnění obchodních transakcí, pohodlnější a levnější cestování, snadná cenová porovnatelnost se zeměmi eurozóny. Z těchto odpovědí se dá usoudit, že respondenti, kteří se k zavedení eura staví kladně, jsou lidé, kteří více cestují a zavedením eura by pro ně odpadly náklady na výměnu měny, s tím spojený i čas, který musí výměně obětovat. Při návštěvě zemí eurozóny by pak tyto lidé měli jednodušší porovnání cen výrobků a služeb v zahraničí s domácími cenami.

42,30 % respondentů pak věří, že zavedení eura přispěje k odstranění kurzového rizika, 30,80 % se domnívá, že po zavedení eura se navýší objem zahraničních investic. Méně než 30,00 % respondentů pak jako důvod pro vyslovení souhlasu se zavedením eura

v ČR uvedlo přidružení se k silné měnové oblasti, důvěru v instituce EU a snížení cen běžné denní spotřeby.

Graf 34: Důvody respondentů proti přijetí eura

Zdroj: Vlastní výzkum

Jako jiné důvody proti nepřijetí eura respondenti uvedli následující.

- Zmatky v přpočítávání na koruny.
- Umělé snížení kurzu CZK/EUR tak, že dojde ke snížení hodnoty naspořených peněz v době konverze.
- Ztráta měnové politiky, nejednotnost ekonomik EU je argumentem pro samostatnou monetární politiku.

Přes 50,00 % respondentů, kteří vyjádřili se zavedením eura v ČR nesouhlas, uvedlo jako své důvody nedůvěru v instituce EU a dále zvýšení cen zboží denní spotřeby. Z odpovědí se dá tedy usuzovat, že se primárně občané ČR obávají o své vydělané peníze. Další důvod nedůvěry v insituce EU se dá přisuzovat momentální roztříštěnosti Evropy v postoji vůči rozsáhlé imigrační krizi, či přístupu k řecké finanční krizi.

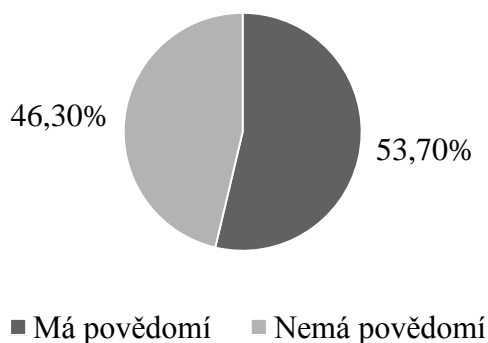
46,00 % respondentů uvádí jako důvod ztrátu národní identity, 39,00 % respondentů uvedlo jako důvod obavy z finanční krize a vysoké náklady na zavedení eura. Obavy z finanční krize zřejmě plynou z případů krizí, kterými prošly státy jako Řecko, Španělsko, Portugalsko nebo Irsko.

Otázka 3

„Víte, co jsou Maastrichtská konvergenční kritéria?“

Na tuto otázku byli povinni odpovědět všichni respondenti. Každý respondent mohl vybrat právě jednu odpověď z následujících možných – ano, ne.

Graf 35: Povědomí o Maastrichtských konvergenčních kritériích

Zdroj: Vlastní výzkum

Porovnání s výsledky výzkumu veřejného mínění Centra pro výzkum veřejného mínění

V této kapitole budou vlastní výsledky porovnány s výsledky dvou výzkumů Centra pro výzkum veřejného mínění. První výzkum probíhal v období 4. – 11. dubna 2011, účastnilo se ho celkem 979 respondentů. Jako metoda sběru dat byl zvolen osobní rozhovor s respondentem. Výzkumu se účastnili respondenti ve věku od patnácti let z celé ČR.

Druhého šetření, které probíhalo v období 4. – 13. dubna 2014¹⁰, se celkem účastnilo 1011 respondentů. Jako metoda sběru dat byl zvolen osobní rozhovor s respondentem. Výzkumu se účastnili respondenti ve věku od patnácti let z celé ČR.

¹⁰ Viz poznámka pod čarou 10

Tabulka 7: Přehled procentuálního zastoupení odpovědí respondentů na otázku 1

Odpověď	% respondentů výzkumu VM 2011	% respondentů výzkumu VM 2015	% respondentů vlastního šetření 2016
Rozhodně souhlasím	5,00%	6,00%	4,40%
Spíše souhlasím	16,00%	18,00%	14,70%
Nevím	4,00%	7,00%	7,40%
Spíše nesouhlasím	32,00%	26,00%	40,40%
Rozhodně nesouhlasím	43,00%	43,00%	33,10%

Zdroj: Vlastní zpracování (Vlastní výzkum; Červenka, 2011; Červenka 2015)

Z výsledných odpovědí v tabulce vyplývá, že obyvatelé ČR mají postupem času vůči zavedení eura v ČR jako platné měny odmítavější postoj.

V roce 2011 rozhodně nebo spíše souhlasilo se zavedením eura 21,00 % respondentů, v roce 2015 24,00 % respondentů a v roce 2016 19,10 % respondentů. Počet respondentů, kteří odpověděli neví, se také nijak výrazně neměnil, v roce 2011 odpovědělo neví 4,00 % respondentů, v roce 2015 7,00 % respondentů a v roce 2016 7,40 % respondentů. Převážně odmítavý postoj se v průběhu sledovaných let také výrazně neměnil. Proti euru se v roce 2011 vyjádřilo 75,00 % respondentů, v roce 2015 69,00 % respondentů a v roce 2016 73,50 % respondentů.

Vzhledem k relativně nízkému počtu respondentů ve všech třech šetřeních lze výsledky považovat spíše za obecné tendence občanů ČR v rámci postoje vůči zavedení eura v ČR. Výsledky vlastního šetření mohou celkový výstup této kapitoly nepatrně zkreslit, vlastní dotazníkové šetření nebylo nijak věkově omezeno a na otázku 1, která je hlavním předmětem zkoumání, odpověděli 2 respondenti věkové kategorie „do 20 let“, tudíž nelze přesně identifikovat, zda jsou starší patnácti let a odpovídají věkovému omezení šetření Centra pro výzkum veřejného mínění.

4.5.2 Potvrzení výzkumných otázek

Výzkumná otázka 1: 50 % respondentů v roce 2016 rozhodně souhlasí nebo spíše souhlasí se zavedením eura v ČR.

Výzkumná otázka 1 se nepotvrdila, počet respondentů pro euro dosahuje v roce 2016 hranice 19,10 %.

Výzkumná otázka 2: 30 % respondentů v roce 2016 ví, co jsou Maastrichtská konvergenční kritéria.

Výzkumná otázka 2 se potvrdila. 53,70 % respondentů uvedlo, že ví, co Maastrichtská konvergenční kritéria jsou.

Výzkumná otázka 3: Počet respondentů rozhodně souhlasících nebo spíše souhlasících se zavedením eura se v porovnání s šetřením z roku 2011 zvýšil v roce 2016 alespoň o 10 %.

Výzkumná otázka 3 se nepotvrdila, v roce 2011 se vyslovilo pro euro 21,00 % respondentů, v roce 2016 se pro euro vyslovilo jen 19,10 % respondentů. Oproti očekávanému nárůstu v počtu odpovědí pro euro se počet naopak snížil.

5 Závěr

Hlavními cíli této práce bylo nastínit situaci ČR v kontextu EU a přiblížit obecně Maastrichtská konvergenční kritéria, dále pak zhodnotit tato kritéria již v konkrétních číslech a následně je vizualizovat v grafech. Dalším hlavním cílem bylo zjistit postoj občanů ČR k zavedení eura jako platné měny v ČR. Tyto cíle byly splněny.

Při zpracovávání teoretické části práce bylo využito studia odborné literatury a ostatních informačních zdrojů a dle stanovených cílů byla popsána historie EU, historie eurozóny a proces zapojení ČR do EU. Dále byla obecně popsána konvergenční kritéria.

V praktické části byl nejprve zhodnocen HDP, export a import ČR. Ve zkoumaném období, tedy od roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU, je ve všech třech hodnocených ukazatelích ekonomické aktivity vykázován rostoucí trend. V průběhu zkoumaného období byl zaznamenán propad v naměřených hodnotách vždy kolem roku 2009, kdy celá Evropa procházela významnou finanční krizí. Od roku 2009 pak ale hodnoty HDP, exportu i importu opět nabývají rostoucí tendence. Z hodnocení těchto ukazatelů tedy vyplývá, že aktuální situace, kdy je ČR teprve v přípravné fázi přijetí eura a snaží se o plnění konvergenčních kritérií tak, aby euro přijmout do budoucna mohla, pozitivně napomáhá současné domácí ekonomice.

V další kapitole byly hodnoceny konkrétní číselné výstupy konvergenčních kritérií z konvergenčních zpráv ECB a z EUROSTATu. Dle nastavených referenčních hodnot a pravidel pro plnění kritérií tak, aby mohlo být euro přijato, sledované hodnoty hovoří převážně pro přijetí eura v ČR. Aktuálně ČR neplní pouze jedno kritérium a to konkrétně kurzové kritérium. ČR se zatím neúčastní kurzového režimu ERM II, pro kurz koruny tedy zatím nebyla stanovena centrální parita, s kterou by mohl být kurz koruny na základě stanovené míry fluktuace porovnáván. Pro představu byl v práci nastíněn možný průběh hodnocení tohoto kritéria při stanovení centrální parity na úrovni průměrného směnného kurzu CZK/EUR ve sledovaném období. Při takto stanovené centrální paritě by ČR plnila i toto kritérium. Ostatní konvergenční kritéria jsou dlouhodobě plněna, pro plnění všech kritérií tedy již stačí jen připojení se do ERM II a setrvání v něm alespoň dva roky.

Následující kapitola popisuje vývoj HDP, exportu a importu na Slovensku. Slovensko bylo vybráno kvůli své ekonomické, politické a historické podobnosti s ČR. Sledováno bylo období od roku 2004 až po současnost. Dále byla zhodnocena rozdílnost

v plnění konvergenčních kritérií v posledním referenčním období před vstupem Slovenska do eurozóny v roce 2009. Při hodnocení těchto kritérií bylo zjištěno, že ČR vykazuje, tak jako Slovensko, hodnoty odpovídající referenčním hodnotám a pravidlům pro přijetí eura. Jediné kritérium, které ČR neplnila, jak již bylo zmíněno, bylo kritérium kurzové. Dá se tedy předpokládat, že postupovala-li by ČR podle stejného modelu při přípravách na zavedení eura jako Slovensko, v roce 2009 mohla ČR splňovat všechny podmínky pro přijetí eura a euro následně přijmout.

Z hodnocení HDP, exportu a importu Slovenska je znatelné vyšší tempo růstu těchto ukazatelů. Ačkoliv se ČR v rámci těchto ukazatelů stále pohybuje nad úrovní hodnot vykazovaných Slovenskem, hodnoty ukazatelů ČR mají oproti Slovensku velmi pozvolné tempo růstu, kdežto Slovensko právě od roku 2009, kdy bylo euro zavedeno, vykazuje tempo růstu vyšší. Již během příprav na přijetí eura byly na Slovensku zavedeny reformy, kterým se dá tento intenzivnější pozitivní růst připsat také.

V poslední kapitole práce bylo zhodnoceno dotazníkové šetření týkající se postoje občanů ČR k zavedení eura jako platné měny v ČR. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že občané ČR aktuálně k zavedení eura zauímají odmítavý postoj. Proti euru se vyslovilo 73,50 % dotazovaných respondentů, pro euro bylo 19,10 %. Výsledky vlastního dotazníkového šetření byly porovnány s výsledky dotazníkových šetření Centra pro výzkum veřejného mínění z let 2011 a 2015. Výsledky vlastního šetření z roku 2016 v porovnání s výsledky předchozích let neprokázaly žádný výrazný posun v postoji občanů ČR vůči euru, naopak výsledky roku 2016 vykazují nejodmítavější postoj k zavedení eura.

Problematika EU v souvislosti s ekonomickými tématy je velmi rozsáhlým a stále velmi aktuálním tématem. Informace o této problematice lze nalézt v mnoha českých i zahraničních literárních a internetových zdrojích. Na denní bázi se s těmito informacemi občané dostávají do kontaktu díky médiím či sociálním sítím.

6 Seznam použité literatury a zdrojů

Literární zdroje

BALDWIN, Richard a Charles WAPLOSZ. 2012. *The Economics of European Integration*. 4. Berkshire: McGraw-Hill Education. ISBN 13-9780077131722.

BRŮŽEK, Antonín. 1999. *Euro je zde...* Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Katedra světové ekonomiky. ISBN 80-7079-239-6.

BRŮŽEK, Antonín. 1996. *Evropská měnová integrace*. 1. Praha: VŠE. ISBN 80-7079-151-9.

DĚDEK, Oldřich. 2014. *Doba eura: Úspěchy i nezdary společné evropské měny*. 1. Praha: Linde Praha a.s. ISBN 978-80-7201-933-5.

HELÍSEK, Mojmír, Michal PAZOUR, Eva KAŇKOVÁ a Stanislav ŠAROCH. 2007. *Vstup ČR do eurozóny, ERM II a kurzové konvergenční kritérium*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. ISBN 978-80-7408-000-5.

HELÍSEK, Mojmír, Stanislav ŠAROCH, Eva KAŇKOVÁ a Michal PAZOUR. 2006. *Kurzová konvergence, krizové indikátory a vstup ČR do eurozóny*. Mladá Boleslav: Škoda auto a.s. Vysoká škola. ISBN 80-87042-03-4.

CHMELAŘ, Aleš, Jan NOVOTNÝ, Jan JEDLIČKA, et al. 2014. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech*. ISBN 978-80-7440-098-8.

KEŘKOVSKÝ, Miroslav a Alena KEŘKOVSKÁ. 1999. *Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky*. 1. Praha: Computer Press. ISBN 80-7226-196-7.

LACINA, Lubor, Petr ROZMAHEL a kol. 2010. *Euro: ano/ne?*. 1. Praha: Alfa. ISBN 978-80-87197-26-4.

LEBIEDZIK, Marian. 2006. *Makroekonomická pozice České republiky v rámci Evropské unie (Ekonomická výkonnost a konvergence)*. Slezská univerzita v Opavě Obchodně ekonomická fakulta v Karviné. ISBN 80-7248-346-3.

MALÝ, Jiří, Milan ŠIKULA a Petr WAWROSZ. 2013. *20 let samostatného Česka a Slovenska: porovnání jejich ekonomického vývoje a pozice v EU*. 1. Praha: NEWTON College, a.s. ISBN 978-80-87764-00-8.

MARSH, David. 2012. *Euro: boj o osud nové globální měny*. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-80-7325-277-9.

RAYMOND, Robert a Antonín BRŮŽEK. 1995. *Sjednocení měny v Evropě*. 1. Praha: HZ. ISBN 80-901918-2-7.

ŠÍMA, Josef, Philipp BAGUS, Pavol MINÁRIK a Václav RYBÁČEK. 2012. *To Pay or Not to Pay with Euro*. 1. Praha: CEVRO Institut, o.p.s. ISBN 879-80-87125-06-8.

TOMÁŠEK, Michal. 1999. *Právní základy evropské měnové unie*. 1. Praha: Bankovní institut. ISBN 80-902243-3-4.

TOMŠÍK, Karel. 2013. *Evropská integrace a environmentální politika*. 7. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2404-6.

Internetové zdroje

Converting to the euro. *European Commission* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/conversion/index_en.htm

ČERVENKA, Jan. 2015. Občané o přijetí eura a dopadech vstupu ČR do EU – duben 2015. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/mezinarodni-vztahy/obcane-o-prijeti-eura-a-dopadech-vstupu-cr-do-eu-duben-2015>

ČERVENKA, Jan. 2011. Občané o přijetí eura – duben 2011. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/mezinarodni-vztahy/obcane-o-prijeti-eura-duben-2011>

Česká republika v EU: Historie vstupu ČR do EU. *Evropská komise* [online]. [cit. 2015-09-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm

Členské státy eurozóny. 2014. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

EMU convergence criterion series - annual data. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tec00097>

EUR průměrné kurzy 2015, historie kurzů měn. *Kurzycz* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>

Eurobankovky a euromince. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurobankovky-a-euromince>

Eurostrategie. 2013. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/eurostrategie>

Evropská komise. *Evropská unie: Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_cs.htm

Evropská rada. *EUROSKOP.CZ: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/90/sekce/evropska-rada/>

Evropský měnový systém. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euro-evropsky-menovy-system-3257.html>

Evropský měnový systém. 2014. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

Evropský parlament. *Evropská unie: Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm

Evropský soudní dvůr. *EUROSKOP.CZ: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/101/sekce/evropsky-soudni-dvur/>

Evropský účetní dvůr (EÚD). *Evropská unie* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-auditors/index_cs.htm

Exports of goods and services in % of GDP. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tet00003>

GDP per capita in PPS. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tec00114>

General government deficit (-) and surplus (+) - annual data. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/teina200>

General government gross debt. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tsdde410>

HDP Výdajová metoda. 2015. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.makroek_vydaj

HICP - inflation rate. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tec00118>

Hospodářská a měnová politika v EU. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/

Imports of goods and services in % of GDP. 2016. *Eurostat* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tet00004>

Kdy budou Češi platit eurem? Nejdříve v roce 2020. *Česká televize: ČT 24* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1640770-kdy-budou-cesi-platit-eurem-nejdrive-v-roce-2020>

Konvergenční program. 2013. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/konvergenčni-program>

Konvergenční zpráva 2004 [online]. 2004. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725-9592. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenčni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2006 [online]. 2006. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725-9592. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenčni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2007 [online]. 2007. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725-9312. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenčni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2008 [online]. 2008. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725- 9592. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenzni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2010 [online]. 2010. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725- 9592. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenzni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2012 [online]. 2012. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725-9592. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenzni-zpravy>

Konvergenční zpráva 2014 [online]. 2014. [cit. 2016-03-21]. ISSN 1725- 9592. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406cs.pdf?cb7b4d35bebab59fc9e570191d55b866>

Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium. 2003. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_cervenec/boxy_a_prilohy/mp_zpinflace_prilohy_c_03_cervenec_p1.html

Mapa eurozóny 1999–2015. *Evropská centrální banka: Eurost systém* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.cs.html>

Mezinárodní měna. 2014. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/mezinardni-mena>

Národní plán zavedení eura. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura>

Pakt stability a růstu. 2013. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/pakt-stability-a-rustu>

Pakt stability a růstu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_07.html

PARGAN, Benjamin. 2015. German Minister Roth: 'EU expansion is also in our interest'. *Deutsche Welle* [online]. [cit. 2015-09-07]. Dostupné z: <http://www.dw.com/en/german-minister-roth-eu-expansion-is-also-in-our-interest/a-18369610>

Rada Evropské unie. *Evropská unie: Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_cs.htm

Upisování kapitálu. 2015. *Evropská centrální banka: Eurosystem* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>

Základní data o EU. *EUROSKOP.CZ: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9021/sekce/zakladni-data-o-eu/>

Základní informace o EU. *Evropská unie: Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/about/index_cs.htm

Základní informace o eurozóně. *EUROSKOP.CZ: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2015-12-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/318/sekce/zakladni-informace-o-eurozone/>

Zavedenie eura v SR. *Národná banka Slovenska: Eurosystem* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/euro-na-slovensku/zavedenie-eura-v-sr>

7 Přílohy

Příloha 1: Historie EU

Rok	Událost		Uskupení
1951	ESUO	podpis smlouvy	
1952		platnost smlouvy	
1957	Římské smlouvy	EHS podpis smlouvy	
1958		platnost smlouvy	
1957	Euratom	podpis smlouvy	
1958		platnost smlouvy	
1965	Sloučení ESUO, EHS, Euratom		ES
1967	platnost smlouvy		
1986	Akt o jednotné Evropě	podpis smlouvy	
1987		platnost smlouvy	
1992	Maastrichtská smlouva	podpis smlouvy	EU
1993		platnost smlouvy	
1997	Amsterodamská smlouva	podpis smlouvy	
1999		platnost smlouvy	
2002	ESUO	vypršení platnosti smlouvy	
2001	Niceská smlouva	podpis smlouvy	
2003		platnost smlouvy	
2007	Lisabonská smlouva	podpis smlouvy	
2009		platnost smlouvy	

Zdroj: Vlastní zpracování (Baldwin, 2012)

Příloha 2: Tabulka mapující postupné rozšiřování ES a EU

Rok	Země	Počet členů	Uskupení
1952	Francie	6 zakládajících členů	ESUO, EHS, Euratom
	Německo		
	Itálie		
	Belgie		
	Lucembursko		
	Nizozemí		
1973	Velká Británie	9	ES
	Irsko		
	Dánsko		
1981	Řecko	10	
1986	Španělsko	12	
	Portugalsko		
1995	Rakousko	15	EU
	Finsko		
	Švédsko		
2004	Česká republika	25	
	Estonsko		
	Kypr		
	Lotyšsko		
	Litva		
	Maďarsko		
	Malta		
	Polsko		
	Slovinsko		
	Slovensko		
2007	Bulharsko	27	
	Rumunsko		
2013	Chorvatsko	28	

Zdroj: Vlastní zpracování (Základní data o EU)

Příloha 3: Tabulka mapující postupné rozšiřování eurozóny

Země	Rok přistoupení	Původní měna	Přepočítací koeficient
Belgie	1999	frank	40,3399
Španělsko	1999	peseta	166,386
Rakousko	1999	šilink	13,7603
Německo	1999	marka	1,95583
Nizozemsko	1999	gulden	2,20371
Portugalsko	1999	escudo	200,482
Finsko	1999	marka	5,94573
Francie	1999	frank	6,55957
Irsko	1999	libra	0,787564
Itálie	1999	lira	1936,27
Lucembursko	1999	frank	40,3399
Řecko	2001	drachma	340,75
Slovinsko	2007	tolar	239,64
Kypr	2008	libra	0,585274
Malta	2008	lira	0,4293
Slovensko	2009	koruna	30,126
Estonsko	2011	koruna	15,6466
Lotyšsko	2014	lat	0,702804
Litva	2015	litas	3,45280

Zdroj: Vlastní zpracování (Converting to the euro)

Příloha 4: Přehled vývoje HDP v ČR, SR, EU (28) a eurozóně (19)¹¹

Rok	ČR	SR	EU (28)	Eurozóna (19)
2004	79	56	100	108
2005	80	59	100	108
2006	81	62	100	108
2007	84	67	100	108
2008	81	72	100	108
2009	83	71	100	108
2010	81	73	100	108
2011	83	73	100	108
2012	82	75	100	107
2013	83	76	100	107
2014	85	77	100	107

Zdroj: Vlastní zpracování (GDP per capita in PPS)

¹¹ Objemový index HDP na obyvatele ve standardu kupní síly (PPS - Purchasing Power Standards) v relaci k průměru EU (28), kdy EU (28) = 100.

Příloha 5: Přehled vývoje HDP (mil. Kč) v ČR¹²

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Výdaje na konečnou spotřebu	2134201	2230981	2355176	2506801	2678872	2729612	2756756	2776335	2780580	2831291	2898698
Domácnosti	1481541	1544679	1631011	1749455	1887029	1890858	1919942	1957476	1970568	2001435	2041514
Vládní instituce	634137	664519	699718	731638	765513	811710	809674	792095	782666	801472	828209
NISD	18523	21783	24447	25708	26330	27044	27140	26764	27346	28384	28975
Tvorba hrubého kapitálu	898575	950309	1055701	1231126	1249396	1039879	1074377	1087327	1061235	1009613	1075891
Tvorba hrubého fixního kapitálu	860928	921819	982951	1132392	1165332	1063472	1066005	1068992	1052110	1024791	1065464
Změny zásob	34363	25599	69872	95287	80491	-27458	4831	14687	3115	-20933	5849
Čisté pořízení cenností	3284	2891	2878	3447	3573	3865	3541	3648	6010	5755	4578
Vývoz zboží a služeb ¹⁾	1766972	2046807	2311465	2576724	2570700	2329418	2645451	2911451	3127889	3183857	3609841
Dovoz zboží a služeb ²⁾	1742088	1970125	2215211	2482832	2483622	2177082	2522933	2752602	2928094	2947652	3323544
Saldo vývozu a dovozu	24884	76682	96254	93892	87078	152336	122518	158849	199795	236205	286297
Hrubý domácí produkt	3057660	3257972	3507131	3831819	4015346	3921827	3953651	4022511	4041610	4077109	4260886

Zdroj: HDP Výdajová metoda, 2015

¹² HDP počítáno výdajovou metodou v běžných cenách.

¹⁾ FOB; ²⁾ CIF

Příloha 6: Určení referenčních hodnot pro potřeby kritéria cenové stability

Rok	Země	Inflace	Průměr zemí	Referenční hodnota (+1,50 p.b.)
2004	Finsko	0,40%	0,90%	2,40%
	Dánsko	1,00%		
	Švédsko	1,30%		
2006	Polsko	1,20%	1,30%	2,80%
	Finsko	1,20%		
	Švédsko	1,50%		
2007	Finsko	1,30%	1,47%	2,97%
	Polsko	1,50%		
	Švédsko	1,60%		
2008	Malta	1,50%	1,73%	3,23%
	Nizozemsko	1,70%		
	Dánsko	2,00%		
2010	Portugalsko	-0,80%	-0,53%	0,97%
	Estonsko	-0,70%		
	Belgie	-0,10%		
2012	Švédsko	1,30%	1,60%	3,10%
	Irsko	1,40%		
	Slovinsko	2,10%		
2013	Švédsko	0,80%	1,23%	2,73%
	Lotyšsko	1,30%		
	Irsko	1,60%		
2014	Lotyšsko	0,10%	0,23%	1,73%
	Portugalsko	0,30%		
	Irsko	0,30%		

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014)

Příloha 7: Přehled vývoje HICP v ČR, EU (28) a eurozóně (19)

Rok	ČR dle konvergenčních zpráv	ČR dle Eurostat	Referenční hodnota dle konvergenčních zpráv	Splňuje (data dle konvergenčních zpráv)	Splňuje (data dle Eurostat)	EU (28) dle Eurostat	Eurozóna (19) dle Eurostat
2004	1,80%	2,60%	2,40%	ANO	NE	2,30%	2,20%
2005	1,60%	1,60%	-			2,30%	2,20%
2006	2,20%	2,10%	2,80%	ANO	ANO	2,30%	2,20%
2007	3,00%	3,00%	3,09%	ANO	ANO	2,40%	2,20%
2008	4,40%	6,30%	3,20%	NE	NE	3,70%	3,30%
2009	0,60%	0,60%	-			1,00%	0,30%
2010	0,30%	1,20%	1,00%	ANO	NE	2,10%	1,60%
2011	2,10%	2,10%	-			3,10%	2,70%
2012	2,70%	3,50%	3,10%	ANO	NE	2,60%	2,50%
2013	1,40%	1,40%	2,70%	ANO	ANO	1,50%	1,30%
2014	0,90%	0,40%	1,70%	ANO	ANO	0,50%	0,40%
2015	-	0,30%	-			0,00%	0,00%
Průměr	1,91%	2,09%				1,98%	1,74%

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; HICP - inflation rate)

Příloha 8: Vývoj průměrného ročního směnného kurzu CZK vůči EUR

Rok	Průměrný roční směnný kurz CZK vůči EUR	Účast v ERM II
2004	31,891	NE
2005	29,785	NE
2006	28,342	NE
2007	27,766	NE
2008	24,953	NE
2009	26,437	NE
2010	25,289	NE
2011	24,592	NE
2012	25,149	NE
2013	25,976	NE
2014	27,535	NE
2015	27,281	NE
Průměr	27,083	

Zdroj: Vlastní zpracování (EUR průměrné kurzy 2015, historie kurzů měn)

Příloha 9: Určení referenčních hodnot pro potřeby kritéria konvergence úrokových sazeb

Rok	Země	Inflace	Průměr zemí	Referenční hodnota (+2,00 p.b.)
2004	Finsko	4,20%	4,43%	6,43%
	Dánsko	4,40%		
	Švédsko	4,70%		
2006	Polsko	5,20%	4,20%	6,20%
	Finsko	3,70%		
	Švédsko	3,70%		
2007	Finsko	3,90%	4,33%	6,33%
	Polsko	5,30%		
	Švédsko	3,80%		
2008	Malta	4,80%	4,47%	6,47%
	Nizozemsko	4,30%		
	Dánsko	4,30%		
2010	Portugalsko	4,20%	4,00%	6,00%
	Estonsko			
	Belgie	3,80%		
2012	Švédsko	2,20%	3,80%	5,80%
	Irsko			
	Slovinsko	5,40%		
2013	Švédsko	1,60%	3,50%	5,50%
	Lotyšsko	3,80%		
	Irsko	5,10%		
2014	Lotyšsko	3,30%	4,20%	6,20%
	Portugalsko	5,80%		
	Irsko	3,50%		

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014)

Příloha 10: Přehled vývoje dlouhodobých úrokových sazeb v ČR, EU (28) a eurozóně (19)

Rok	ČR dle konvergenčních zpráv	ČR dle Eurostat	Referenční hodnota dle konvergenčních zpráv	Splňuje (data dle konvergenční)	Splňuje (data dle Eurostat)	EU (28) dle Eurostat	Eurozóna (19) dle Eurostat
2004	4,70%	4,82%	6,40%	ANO	ANO	4,40%	4,12%
2005	3,50%	3,54%	-			3,75%	3,42%
2006	3,80%	3,80%	6,20%	ANO	ANO	4,08%	3,84%
2007	4,30%	4,30%	6,40%	ANO	ANO	4,56%	4,32%
2008	4,50%	4,63%	6,50%	ANO	ANO	4,55%	4,31%
2009	4,80%	4,84%	-			4,11%	3,82%
2010	4,70%	3,88%	6,00%	ANO	ANO	3,82%	3,60%
2011	3,70%	3,71%	-			4,27%	4,34%
2012	3,50%	2,78%	5,80%	ANO	ANO	3,64%	3,86%
2013	2,10%	2,11%	5,50%	ANO	ANO	2,95%	2,99%
2014	2,20%	1,58%	6,20%	ANO	ANO	2,20%	2,04%
2015	-	0,58%	-			1,44%	1,22%
Průměr	3,80%	3,38%				3,65%	3,49%

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; EMU convergence criterion series - annual data)

Příloha 11: Přehled vývoje deficitu veřejných financí v ČR, EU (28) a eurozóně (19)

Rok	ČR dle konvergenčních zpráv	ČR dle Eurostat	Referenční hodnota	Splňuje (data dle konvergenčních zpráv)	Splňuje (data dle Eurostat)	EU (28) dle Eurostat	Eurozóna (19) dle Eurostat
2004	-5,00%	-2,70%	-3,00%	NE	ANO	-2,90%	-3,00%
2005	-3,60%	-3,10%	-3,00%	NE	NE	-2,60%	-2,60%
2006	-3,50%	-2,30%	-3,00%	NE	ANO	-1,60%	-1,50%
2007	-1,60%	-0,70%	-3,00%	ANO	ANO	-0,90%	-0,60%
2008	-1,40%	-2,10%	-3,00%	ANO	ANO	-2,50%	-2,20%
2009	-5,90%	-5,50%	-3,00%	NE	NE	-6,70%	-6,30%
2010	-5,70%	-4,40%	-3,00%	NE	NE	-6,40%	-6,20%
2011	-3,10%	-2,70%	-3,00%	NE	ANO	-4,50%	-4,20%
2012	-2,90%	-4,00%	-3,00%	ANO	NE	-4,30%	-3,70%
2013	-1,50%	-1,30%	-3,00%	ANO	ANO	-3,30%	-3,00%
2014	-1,90%	-1,90%	-3,00%	ANO	ANO	-3,00%	-2,60%
2015	-	-	-3,00%			-	-
Průměr	-3,28%	-2,79%				-3,52%	-3,26%

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government deficit (-) and surplus (+) - annual data)

Příloha 12: Přehled vývoje veřejného dluhu v ČR, EU (28) a eurozóně (19)

Rok	ČR dle konvergenčních zpráv	ČR dle Eurostat	Referenční hodnota	Splňuje (data dle konvergenčních zpráv)	Splňuje (data dle Eurostat)	EU (28) dle Eurostat	Eurozóna (19) dle Eurostat
2004	37,90%	28,50%	60,00%	ANO	ANO	61,20%	68,40%
2005	30,40%	28,00%	60,00%	ANO	ANO	61,80%	69,20%
2006	30,90%	27,90%	60,00%	ANO	ANO	60,40%	67,30%
2007	28,70%	27,80%	60,00%	ANO	ANO	57,80%	64,90%
2008	28,10%	28,70%	60,00%	ANO	ANO	61,00%	68,50%
2009	35,40%	34,10%	60,00%	ANO	ANO	73,00%	78,30%
2010	39,80%	38,20%	60,00%	ANO	ANO	78,40%	83,80%
2011	41,20%	39,90%	60,00%	ANO	ANO	81,00%	86,00%
2012	43,90%	44,70%	60,00%	ANO	ANO	83,80%	89,30%
2013	46,00%	45,20%	60,00%	ANO	ANO	85,50%	91,10%
2014	44,40%	42,70%	60,00%	ANO	ANO	86,80%	92,10%
2015	-	-	60,00%			-	-
Průměr	36,97%	35,06%				71,88%	78,08%

Zdroj: Vlastní zpracování (Konvergenční zprávy 2004 – 2014; General government gross debt)

Příloha 13: Přehled vývoje exportu a importu (% HDP) v ČR, SR, EU (28) a eurozóně (18, 19)

Rok	Export				Import			
	ČR	SR	EU (28)	Eurozóna (19)	ČR	SR	EU (28)	Eurozóna (18)
2004	57,4	68,7	34	34,9	56,6	71,4	32,8	32,8
2005	62,3	72,3	35,4	36,2	60	76,9	34,6	34,7
2006	65,3	81,3	37,5	38,3	62,5	85,3	37	37,1
2007	66,6	83,5	38,1	39,5	64,1	84,6	37,6	38
2008	63,4	80,2	39,1	39,9	61,2	83,1	38,9	38,8
2009	58,8	67,8	34,9	34,9	54,9	69,3	34	33,4
2010	66,2	76,6	38,6	39	63,1	78	37,8	37,6
2011	71,6	85,3	41,4	41,9	67,7	86,2	40,4	40,4
2012	76,6	91,8	42,6	43,7	71,7	88,1	40,7	40,9
2013	77,3	93,8	42,9	44	71,5	89,6	40,3	40,5
2014	83,8	91,9	43,1	44,7	77,1	88,2	40,3	40,9
2015	-	93,8	43,5	45,7	-	91,4	40,2	41,1

Zdroj: Vlastní zpracování (Exports of goods and services in % of GDP; Imports of goods and services in % of GDP)

Příloha 14: Formulář dotazníkového šetření

18. 3. 2016

Zavedení eura v ČR

Zavedení eura v ČR

Dobrý den,

Tento dotazník se týká zavedení eura jako platné měny v ČR.

Vyplnění dotazníku Vám zabere maximálně 3 minuty Vašeho času. Dotazník je zcela anonymní.

Výsledky výzkumu budou sloužit jako podklad pro vypracování mé diplomové práce.

Předem Vám děkuji za spolupráci!

Andrea Kavková
(Andrea.Kavkova@seznam.cz)

*Povinné pole

1. Souhlasíte se zavedením eura v ČR? *

Označte jen jednu ellpsu.

- Rozhodně souhlasím *Přeskočte na otázku 2.*
- Spíše souhlasím *Přeskočte na otázku 2.*
- Nevím *Přeskočte na otázku 4.*
- Spíše nesouhlasím *Přeskočte na otázku 3.*
- Rozhodně nesouhlasím *Přeskočte na otázku 3.*

2. Důvodem je: *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Snadná cenová porovnatelnost se zeměmi Eurozóny
- Pohodlnější a levnější cestování (není nutná výměna peněz, odstranění poplatků za výměnu měny)
- Odstranění kurzového rizika
- Usnadnění obchodních transakcí
- Přislušnost k silné měnové oblasti
- Zvýšení přílivu zahraničních investic
- Důvěra v instituce EU
- Snížení cen zboží denní spotřeby (potravin, oblečení, kosmetika, apod.)

Přeskočte na otázku 4.

3. Důvodem je: **Zaškrtněte všechny platné možnosti.*

- Ziráta národní identity
- Zvýšení cen zboží denní spotřeby (potravin, oblečení, kosmetika, apod.)
- Nedůvěra v instituce EU
- Obavy z finanční krize
- Vysoké náklady na zavedení eura
- Jiné: _____

4. Víte co jsou Maastrichtská konvergenční kritéria? **Označte jen jednu ellipsu.*

- ANO
- NE

5. Pohlaví **Označte jen jednu ellipsu.*

- Žena
- Muž

6. Věk **Označte jen jednu ellipsu.*

- do 20 let
- 21 - 30 let
- 31 - 40 let
- 41 - 50 let
- 51 - 60 let
- 61 let a více

7. Nejvyšší dosažené vzdělání **Označte jen jednu ellipsu.*

- Základní
- Středoškolské bez maturity / výuční list
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

Zdroj: Vlastní zpracování